
XXVI. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI SZEKCIÓ

KECSKEMÉTI FŐISKOLA

2003. ÁPRILIS 3 – 5.

11.30-12.00 Társadalmi vélemények az alsó tagozatos informatika
oktatásban

2
Hevér-Szabó Beatrix

*Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző
Főiskolai Kar, Budapest*

Témavezető:

Lénárd András főiskolai tanársegéd

*Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző
Főiskolai Kar, Informatika oktatási csoport*

**A matematika tanítása alsó tagozaton számítógép
használatával**

Szerző(k): Gönczi Izabella

Témavezető: Herendiné Kónya Eszter

Dolgozatomban egy tanítási kísérletről számolok be, melyet 3. osztályos tanulókkal végeztem. Az osztály informatika tagozatos volt, így számítógépes ismereteik lehetővé tették, hogy néhány matematika órát számítógépes környezetben tartsunk.

A Multimédia Kft. Manó Matek_3 című oktató cd-jét felhasználva vizsgáltam a matematika tanításának multimédiás lehetőségeit. Kísérletem elsődleges célja az volt, hogy választ kapjak az alábbi kérdésekre:

- Mennyire tér el egy multimédiás óra egy hagyományos órától?
- Feltételezem, hogy technikai nehézségek is felmerülnek. Vajon mennyire befolyásolják az óra menetét?
- Mennyire hatékony a géphasználat a matematika tanításához?
- Hogyan viszonyulnak a gyerekek a számítógép használatához?

Az órák részletes elemzésén és saját tapasztalataim ismertetésén túl, dolgozatomban a gyerekekkel felvett teszt kiértékelését is tartalmazza.

Néhány esettanulmány felhasználásával összehasonlító elemzést készítettem az írásbeli és a számítógépes feladatmegoldás hatékonyságáról.

Az oktatástechnológia eszközeinek bemutatása multimédiás formában

Szerző(k): Hajszer Imre
 Király Mariann
 Témavezető: Makó Ferenc
 Cséfalvay Miklós

A dolgozatunk keretein belül az oktatástechnológiai eszközöket tekintettük át. Igyekeztünk az egyes eszközöket gyakorlati oldalról vizsgálni és azt multimédiás formában, minél átfogóbban, minél látványosabban feldolgozni. Az anyagunk nem csupán a korszerű, hanem a már évszázadok óta alkalmazott eszközöket, módszereket is ismerteti.

Célunk az volt, hogy nem csak szakemberek, hanem bárki számára könnyen érthető és hasznos CD-t készítsünk, melynek segítségével a különböző berendezések hatékony használata megtanulható. Ennek érdekében alakítottuk ki a CD szerkezetét, jól átgondolt didaktikai szempontok alapján. Kitérünk az adott eszköz kialakulására, technikai megoldásokra, az alkalmazásra, karbantartásra, oktatóanyagok készítésének módszereire. Igyekeztünk az anyagot minél látványosabban elkészíteni, ehhez sok képet, animációt, ábrát használtunk fel.

Virtuális valóság alkalmazása a mérnöki fizika oktatásában

Szerző(k): Kis Szabó Tibor
 Témavezető: Dr. Hassan Elsayed PhD

Napjainkban nagyobb teret nyerő informatika egy már sokak által elérhető közelségbe hozza a multimédiás, illetve virtuális felületeket. A valóságban ma már sok helyről hozzáférhető az Internet, minek az említett formátumok ma már szerves részét képezik. Ezen felül számtalan alkalmazásban találkozhatunk a különleges vizuális és auditív élményt nyújtó, mind a munka, a tanulás a szórakozás és kikapcsolódás területén megjelenő szimulációkkal, szimulátorokkal.

Ahhoz, hogy a jövőben megfelelően kihasználhassuk az interaktív multimédia nyújtotta lehetőségeket, és azon belül is a virtuális valóságot, észre kell vennünk a benne lapuló rejtett képességeket, értékeket.

Ha mindezeket felismerjük, még fennmarad a kérdés amely már csak szűkebb kör számára realizálódik közvetlenül: miként és hogyan?

A virtuális valóságot ma Magyarországon még kevés területen használják fel, mivel viszonylag új technológiáról van szó, és a szemléletbeli megközelítése is eltér a hagyományos eszközökétől. A virtuális valóságot kiszolgáló eszközök is csak kevésbé ismertek széles körben. Ezért egyik célom, hogy az olvasót bevezessem a virtuális valóság korántsem olyan misztikus világába, ahogyan sokan elképzelik. Először is tisztázni kívánom, mi is valójában a virtuális valóság. Azután végignézzük, milyen fejlődésen mentek keresztül a virtuális valóság (rövidítve: VR) eszközök és hol tartunk ma a kereskedelemben is kapható eszközök területén.

A másik célom: bemutatni, hogy milyen előnyökkel jár a VR alkalmazása az oktatásban és mennyiben hatékonyabb a hagyományos oktatási eszközöknél. Nagyon fontosnak tartom, hogy a mai korszerű technológiák, mint a VR, bekerüljenek a köztudatba és egyre szélesebb körben kerüljenek felhasználásra, mert hiszem, hogy hatékonyabbá teheti, bizonyos területeken forradalmasíthatja az oktatást napjainkban. Ezek után bemutatok egy programozási nyelvet, a VRML-t, amely már ma is kiválóan működik együtt a szinte bárholnan hozzáférhető számítógépes világhálózattal, a Internettel. Bemutatom a lehetőségeit, használatát, és több példával szemléltetem felhasználásának módjait, mint a virtuális valóság szerves részét.

Oktatócsomag készítése a Rendszermodellezés II. c. főiskolai tantárgy „File szervezés” c. témakörének feldolgozásához

Szerző(k): Lukács Adrienn

Témavezető: Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna
Tóth Eszter

A file szervezés című témakör a Rendszermodellezés II. főiskolai tantárgy meghatározó része. Ez a tantárgy a műszaki informatika szakon valamennyi hallgató számára kötelező, de ezen kívül más szakok képzésében is szerepet kapnak ezen ismeretek. (pl.: közgazdász – egyetemi képzés)

A témakör alapos ismerete elengedhetetlen a későbbi tanulmányok szempontjából, ezért nem mindegy, hogy ismertetése miként történik.

Pályamunkámban a szakirodalmakra támaszkodva összefoglalom a file szervezés témakörének ismeret- és tevékenységrendszerét, pontosított követelményeit.

Ezek alapján készítettem egy olyan számítógéppel támogatott, egyéni tanulást segítő oktatócsomagot, amelynek segítségével a diákok akár otthon, egyedül is felkészülhetnek a teljes témakörből, illetve az előadásokon hallottakat kiegészítve szert tehetnek a szükséges gyakorlatra a feladatok megoldásában.

Oktatóprogram készítése az orgonaismeret tantárgy multimédiás feldolgozásához

Szerző(k): Schmied András

Tóth Tamás

Témavezető: Cséfalvay Miklós

Dolgozatunkban a közép- és felsőfokú zeneoktatás egyik legneuralgikusabb területét az orgonaismeret oktatását céloztuk meg. E területen kevés a hozzáférhető magyar nyelvű irodalom, azok is többnyire elavultak. A feldolgozott tananyag külföldi – főként német nyelvű – szakirodalomra támaszkodik. A feladatot megosztottuk egymás közt. Schmied András – mint organista – a szakmai tartalomért, Tóth Tamás – mint multimédia fejlesztő – a szoftvertartalomért volt felelős. Segítségünkre volt grafikus művész és orgonaművész, egyetemi adjunktus is. Az oktatóprogram Macromedia Flash 5.0 verziójával készült. Interaktív lehetőségei használatával a tanulók érdeklődésének megfelelően fedezheti fel az ismeretanyagot. Az elkészült oktatóprogram – továbbfejlesztve – várhatóan a közép- és felsőfokú „Orgonaismeret” tantárgy oktatási segédanyagává válik.

Életmód és személyiségfejlesztés; a 10-14 éves tanulók és a számítógép kapcsolata

Szerző(k): Polyák Andrea

Témavezető: Dr.Sztanáné Dr.Babits Edit

A vizsgálatban megpróbálom feltárni a tanulói életmódnak és a kompetenciák fejlesztésében nagy jelentőséggel bíró szokásrendszernek a személyiség fejlődésére gyakorolt néhány hatását. Azért választottam ezt a témát, mert a pedagógia mint tudomány nagyon érdekel, így mindenképpen ilyen téren szerettem volna vizsgálódni. A feladat gyakorlati jellegű, így nemcsak a szakkönyvek áttanulmányozását igényli, hanem önálló ötleteket, alkotómunkát is, ami számomra szintén nagyon vonzó volt. Végül, de nem utolsósorban informatika szakos tanító hallgatója vagyok a főiskolának, így az általános, életmódra vonatkozó kérdések mellett számítógéppel, ill. az informatika tantárggyal kapcsolatos tanulói beállítódásokra is kíváncsi vagyok. A vizsgálat kiindulópontja a tanulók szociokulturális háttere {az édesanya ill. az édesapa foglalkozása (iskolai végzettsége) hogyan befolyásolja a család életmódját: az együtt élő családtagok számát, a lakáskörülményeket, a lakás felszereltségét, milyen a gyerekek napi időbeosztása, mennyi időt tölt a főbb tevékenységekkel (pl. tanulás, beszélgetés, tv nézés, olvasás stb.). mit olvas a gyermek legszívesebben, jár-e a család valamilyen újságot vagy folyóiratot, ha igen, mit, mit olvasott a gyermek az utóbbi 1-2 hónapban.}

Másik kiinduló kérdésem, hogy milyen a vizsgált tanulócsoport viszonya a testnevelés tantárgyhoz, illetve, hogy sportolnak-e rendszeresen.

A dolgozatomban központi kérdése lesz annak megállapítása, hogy hogyan viszonyulnak a 10-14 éves tanulók az informatika tantárgyhoz, hasznosnak találják-e a számítógépet, naponta mennyi időt töltenek számítógép előtt, és mire használják a gépet. Milyen alapszoftvereket használtak, Interneteztek-e már. Bemutatom azt is, hogy melyek a legnépszerűbb számítógépes játékok a vizsgált korosztály körében. Mindezen kérdésekre választ kapok az írásbeli kikérdezés után, a kapott adatokat körültekintően elemzem, táblázatokkal, diagramokkal szemléltetem, majd értékelem.

Főleg az életmód kérdésében a napirend alakításánál van szerepe az eredménynek. A pedagógus, ill. a szülők segítségével kedvezőbbé alakítható a tanulók napi időbeosztása, arányosan alakítva az időkereteket úgy, hogy mindenre maradjon ideje a gyerekeknek. Az informatika területén is levonhatók a következtetések: melyik területet kell még fejleszteni, melyik témakört kell hangsúlyozottabban kezelni.

Társadalmi vélemények az alsó tagozatos informatikaoktatásról

Szerző(k): Hevér-Szabó Beatrix

Témavezető: Lénárd András

A dolgozat megírását hosszas szakirodalom tanulmányozás és alapos felmérés-módszertani tervezés előzte meg. A szekunder források áttekintése után megállapítottam, hogy a kérdéskörrel kapcsolatban még nem készült kellő mélységű elemzés. A téma érdekessége és aktualitása kívánta meg ezt az átfogó felmérést.

Dolgozatomban az informatikaoktatásban érdekelt társadalmi rétegek véleményét vizsgáltam meg: általános iskolai igazgatókat, negyedéves tanító szakos főiskolai hallgatókat, valamint olyan szülőket kérdeztem meg, akinek van alsó tagozaton tanuló gyermeke. A felmérés, úgy gondolom, nem lett volna teljes értékű a gyerekek véleménye nélkül. A hallgatók, az informatikát alsó tagozaton tanuló gyerekek és a szülők témához kapcsolódó véleményét kérdőívek segítségével dolgoztam fel. A kérdőívekről származó adatokat grafikusan ábrázolva tettem könnyebben értelmezhetővé, így lehetőség nyílt a vélemények szélesebb körű vizsgálatára. A szülőkhöz eljuttatott kérdőíveken az alsó tagozatos informatika oktatásról alkotott vélemények mellett vizsgáltam a családok számítógép ellátottságát és feltérképeztem gyerekek otthoni számítógép-használati szokásait is. A kérdésekre adott válaszok nem csak önmagukban voltak érdekesek, hanem más kérdésekre adott válaszokkal összevetve rejtettebb összefüggések feltárására is lehetőséget adtak. Összehasonlítottam az informatikát tanuló és nem tanuló gyerekek otthoni számítógépes tevékenységeit, vizsgáltam szülők informatika oktatással kapcsolatos véleményeit a gyermek informatika tanulásának függvényében és számos egyéb összetett kérdésre is választ kerestem.

A hallgatói kérdőíveket és a szülői válaszokat nem csak külön-külön, hanem egymással összevetve is elemeztem mindkét csoportban lényeges többségben vannak azok, akik szerint az informatika tantárgynak helye van az alsó tagozatos gyerekek órarendjében. Az igazgatók véleményét szóbeli interjúk során gyűjtöttem össze. Ők azok, akik a társadalmi elvárásokkal néha szembehelezkedni kényszerülnek, az iskolák szűkös erőforrásait sokszor másra kénytelenek használni. E széleskörű felmérés mellett különös hangsúllyal tanulmányoztam a jelenleg piacon lévő alsó tagozatos informatika tankönyveket is. Megvizsgáltam, hogy mely informatikai ismeretek elsajátítását tartják fontosnak, valamint azt, hogy ez mélységében és tartalmában is megfelel-e a gyerekek életkori sajátosságainak. Ha egy iskolának már megvannak az anyagi lehetőségei arra, hogy informatikát alsó tagozaton is oktasson, akkor fontos, hogy biztosítsa a személyi feltételeket is egy szakképzett tanító személyében, és a tanulók életkorának megfelelő tanmenet összeállításával megszerettesse velük az informatikát.

2

PEDAGÓGIAI INFORMATIKA

Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés Pedagógiai Intézete

12.30-13.00 Internet speciális alkalmazása az iskolákban

Gulyás Bálint számítástechnika – technika szak
*Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző
Főiskolai Kar, Szeged*

Témavezető:

Dr. Benkő Zsolt főiskolai tanár
*Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző
Főiskolai Kar, Szeged
Technika Tanszék*

2 13.00-13.30 Kommunikációs eszközök kidolgozása. „Kommunikátor” elnevezésű program leírása

Kupeczik István
Gyurka Szabolcs
Veszprémi Egyetem, Mérnöki Kar, Veszprém

Témavezető:

Síkné dr. Lányi Cecília egyetemi docens
*Veszprémi Egyetem, Mérnöki Kar, Veszprém
Képfeldolgozás és Neuroszámítógépek Tanszék*

3 13.30-14.00 Virtuális valóság és alkalmazásai (A Maya használata)

Nusal András műszaki informatika szak
Virág Balázs Erik műszaki informatika szak
Veszprémi Egyetem, Mérnöki Kar, Veszprém

Témavezető:

Síkné dr. Lányi Cecília egyetemi docens
*Veszprémi Egyetem, Mérnöki Kar, Veszprém
Képfeldolgozás és Neuroszámítógépek Tanszék*

Internet speciális alkalmazása az iskolákban

Szerző(k): Gulyás Bálint
Témavezető: Dr. Benkő Zsolt

Általam elkészített és mai napig használt internetes alkalmazást szeretném bemutatni. Mint köztudott, mára már minden szférában, legyen az kereskedelem, termelés vagy oktatás, megvannak a minőségi elvárások. Egyfajta minőség politika szerint kell kiviteleznünk mindent. Ezen minőség kialakításában és ennek fenntartásában segít az általam létrehozott oldal.

Az oldalt a Qualitas Kft-vel együttműködve hoztuk létre. Minden lépését előre megtervezve alakítottam ki, hogy későbbi felhasználás során is könnyen értelmezhető és barátságosan kezelhető legyen. Maga az oldal tartalmaz statikus, mindig fix részeket. Ezek grafikák és szövegek lehetnek. A grafikai munkát is saját magam készítem mindig az adott feladatnak megfelelően. A grafikai munka kialakításában nagyon nagy szerepet kap az éppen aktuális nemzetközi trend. De mindezek felett az állomány mérete áll. Hiszen az oldal olyanoknak a munkáját kell, hogy segítse, akik igazából nem informatikusok és nem tudják megfelelően használni a számítógépet. Ezért van, hogy maga az oldal minél kevesebb és kisebb méretű képi anyagot tartalmaz. Minden egyes nyomógomb teljesen egyértelmű vezérlést szimbolizál. Aki még soha nem látta a rendszert, az is könnyedén képes használni.

Az oldal megtekintésekor látható, hogy van az alkalmazásnak egy beléptető rendszere. Ezt a rendszert úgy terveztük meg, hogy csak az arra jogosult regisztrált felhasználókat engedi be. A regisztrált felhasználók között két csoportot állapítottunk meg. Vannak a tanácsadók és vannak az iskolák. A két csoport különböző oldalakat látogathat meg. Míg a tanácsadók minden oldalra szabadon bejelentkezhetnek, addig az iskolák csak a saját iskolájuknak létrehozott oldalt látják. Mindkét fő csoportnak van egy-egy saját „fóruma”, amit egymás közti kommunikációra tudnak használni.

A felhasználási terület a Comenius program amit 2000-ben indított a közoktatási minisztérium. Ezt a programot segíti a rendszer azzal, hogy egymástól több száz kilométerre lévő iskolákat köt össze. Az alkalmazás ugyanígy segít a vidéken dolgozó tanácsadóknak, akik naprakészen informálódhatnak az oldalról.

Kommunikációs eszközök kidolgozása "Kommunikátor" elnevezésű program leírása

Szerző(k): Gyurka Szabolcs
Kupeczik István
Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

Az informatika fejlődése lehetővé tette, a napjainkban oly divatos multimédiás játékok, oktatás, sőt a multimédiás kommunikáció létrejöttét is. Ezt az új technológiát lehet használni már az orvosi informatika területén is. Az intenzív osztályon fekvő betegek és a nővérek között felmerülő kommunikációs gondok orvoslását próbáljuk ezzel a szoftverrel megkönnyíteni, és a jövőbeni használatával az orvostudomány és a betegek szolgálatába állítani!

A megoldandó probléma rövid leírása a következő:

Olyan számítógépes rendszer kifejlesztése, amivel az intenzív, vagy más osztályokon fekvő ideiglenesen beszédképtelen betegek és orvosok, nővérek közötti kommunikációt lehet segíteni. Azokét a betegeket, akik tudatuknál vannak, de nem tudnak beszélni lélegeztetés vagy egyéb más okokból, de igényük van a kommunikáció valamilyen formájára.

A kommunikációs rendszer segítségével nagyméretű menürendszer alkalmazásával kereshetik ki a betegek az igényüknek megfelelő szükségleteket és közölhetik azt az orvosokkal és ápolókkal. A kiválasztott igényt a nővér megtekintheti a beteg melletti monitoron, de a nővéreknél felállított „server” gépen is láthatóvá válik. A beérkezett igényeket egy adatbázisban eltároljuk az ápolók gépen, ezzel figyelemmel követhetik a beteg állapotát, és az adminisztrációt is megkönnyíti számukra. Az előre célirányosan meghatározott szükségletek közül választást egyetlen nyomógomb segítségével próbáltuk megoldani, de továbbfejlesztjük egy két-irányba forgatható nyomógomb felhasználására is!

Fejlesztő környezetként Macromedia Directort használtunk.

A legfontosabb szükségletek megállapításához, a teszteléshez szükséges körülményeket a Zalaegerszegi Kórház Szívsebészeti Osztálya biztosította, Müllerné Szögedi Ildikó oktató segítségével.

Virtuális Valóság és Alkalmazásai (A Maya használata)

Szerző(k): Nusai András
Virág Balázs Erik
Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

A ma oly divatos virtuális valóság egy olyan, számítógépes környezet által generált mesterséges, a valóságban nem létező világ, melybe az adott felhasználó megpróbál minél inkább beleélni magát a virtuális térben történő dolgokba. Az eredeti amerikai angol szóhasználat szerint virtuális, vagyis látszólagos valóságnak (Virtual Reality – VR) nevezik azokat a számítógépes alkalmazásokat, amelyek segítségével a felhasználó által bejárható, felfedezhető mesterséges háromdimenziós világo(ka)t lehet létrehozni. Virtuális világok létrehozására többféle eszköz is lehetséges (3D Studio, VRML, stb.) Az egyik legprofesszionálisabb szoftver a MAYA, amivel a mai filmek jó néhány animációját is készítették (pl. Baljós árnyak, Múmia).

TDK munkánk keretében készítettünk egy jegyzetet, amely a Veszprémi Egyetem Műszaki Informatikus mérnökhallgatók „Virtuális valóság és alkalmazásai” választható tantárgy gyakorlati óráinak 50%-át tartalmazza, illetve arra hivatott, hogy megfelelő előtanulmányok esetén egyedül is lehessen belőle tanulni, önállóan példákat megoldani. A kidolgozott példák nem a felhasználói kézikönyvek fordítása, illetve meglévő angol nyelvű tanfolyamok példái, hanem saját tanulási tapasztalataink alapján állítottuk össze. Ezen kívül alapszintű technikákat és a program olyan lehetőségeit is megpróbáljuk bemutatni, amellyel kedvet adhat a további ismeretek elsajátításához.

A jegyzethez tartozik egy CD is, amely tartalmazza az egyes leckék kiindulási, illetve félig kész példáit, amiből el lehet kezdeni a tanulást, illetve ha valaki az órán lemarad, vagy éppen hiányzik onnan egyedül is folytathatja. A jegyzet jelenlegi anyaga két és fél év tanítási tapasztalata alapján készült, a második félévben igyekeztünk kijavítani a közben felmerült hibákat, illetve kiegészítéseket tettünk hozzá, amit úgy éreztünk, hogy szükséges ahhoz, hogy könnyebben lehessen megérteni az új lecke anyagát. A jegyzet használhatóságáról megkérdeztük hallgatótársaink véleményét is, melyet a dolgozathoz mellékelünk.

Programozástechnikai eszközök fejlesztése rehabilitációs célokra (Számítógépvezérelt kognitív diagnosztikai és rehabilitációs eljárás készítése)

Szerző(k): Páll Attila
Szabó Julianna
Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

Dolgozatunkban egy olyan multimédiás programcsomag fejlesztését mutatjuk be, mely pszichológiai vizsgálatokhoz nyújt segítséget. A programcsomag két programból áll.

Az első program nagymértékben megkönnyíti a halmozottan fogyatékos, mozgássérült gyermekek vizsgálatát. A program elkészítésénél a S.O.N. (Snijders – Oomen) nem verbális pszichológiai teszt feladatainak alapötleteit használtuk fel. Az elsődleges cél az volt, hogy a feladatok egyetlen billentyű segítségével legyenek megoldhatók, mivel a mozgássérült gyermekeknek nehézséget okozhatnak a finom, precíz mozgások, így például az egér mozgatása. Ezt az „Égig érő fa” című programunkat már számos helyen használják.

Ezen program fejlesztése és tesztelése során igény merült fel arra, hogy ezt továbbfejlesszük, és alkalmassá tegyük felnőttek pszichológiai vizsgálatára is. Így született meg a második program, amellyel klinikai neuropszichológiai tesztek és terápiás rendszereket készíthetünk. A programban szereplő feladatok döntéshozatali szituációkat tartalmaznak, melyekhez a rendszer segítséget is nyújt. A mód, ahogy a páciens megoldja a problémákat, megmutatja, hogy hogyan gondolkodik az adott kérdésben. Ehhez olyan interaktív procedúrákat kellett kidolgoznunk, melyek segítségével különböző nézőpont szerint oldhatók meg a feladatok. A program nemcsak egyszerű teszt sorozat, hanem a páciens pillanatnyi teljesítménye alapján állíthatunk össze számára feladat sort. Ezáltal diagnosztikai és terápiás programokat fejleszthetünk egyéni igények szerint, mialatt egzakt eredményekhez és összehasonlítható adatokhoz jutunk. A páciens részévé válik a folyamatnak, így rehabilitációjának sebessége várhatóan növekedni fog.

A dolgozatban ismertetjük a programok fejlesztésének lépéseit, és az interaktivitást elősegítő algoritmusokat. A szoftvert multimédiás fejlesztő környezetben készítettük. Az ehhez szükséges grafikus objektumokat 3D tervező- és képfeldolgozó programok segítségével készítettük el.

A konferencián bemutatjuk a programok működését, a fejlesztés lépéseit, ezenkívül már a pedagógiai és pszichológiai tapasztalatokról is be fogunk számolni.

Digitális Videó Feldolgozás

Szerző(k): Pálos András

Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

Az informatika folyamatos és nagymértékű fejlődésével a nagyközönség számára is egyre elérhetőbb közelségbe kerültek a multimédiás szoftverek és hardverek egyaránt. A nagyteljesítményű, multimédiás alkalmazások futtatására is alkalmas számítógépek mind nagyobb arányú elterjedése biztosítja a lehetőséget arra, hogy egy, az eddig analóg feldolgozást igénylő alkalmazás, a videó szerkesztés is digitális úton kerüljön megvalósításra.

A jelenleg piacon levő szoftver és hardver kínálat rendkívül bőséges ugyan, de az igazán hatékony, és gazdaságos eszközök beszerzése és felhasználása komoly háttérismeretet igényel. Ennek a tudásanyagának tartalmaznia kell a napjainkban kapható videokamerák, televíziós szabványok, különböző multimédiás tömörítő algoritmusok, digitalizáló kártyák, és videó editáló szoftverek beható ismeretét.

A digitális videó feldolgozás témakörében készült munkám célja, hogy az elmúlt két év gyakorlata során megismert szoftverek és hardverek bemutatásán keresztül mindenki számára átláthatóvá váljon a multimédiának ez a hatalmas és izgalmas területe.

Részletesen tárgyalásra kerül az egyetemen használt Matrox G450 eTV típusú digitalizáló kártya, és az Adobe Premiere 6.0 videó szerkesztő szoftver, és ezek mellett olvashatunk az olcsóbb, egyszerűbb megoldásokról is. A téma behatóbb ismeretéhez azonban nem elég csak az olvasottakra hagyatkozni senkinek, mindenképpen szükség van az ismeretek gyakorlatban történő megvalósítására. Ehhez ad segítséget a munka végén található gyakorlati feladat leírása.

A fejlődés rendkívüli üteme miatt ahhoz, hogy a videó feldolgozás területén naprakész ismeretekkel rendelkezessünk, folyamatos munkára van szükségünk. A téma elméleti ismeretén kívül, hogy ne csak szakszerűen megszerkesztett, hanem egyedi stílussal rendelkező anyagokat tudjunk készíteni, képzelőerőnkre is nagy feladat hárul. Ezt azonban mindenkinek magának, magában kell felfedeznie.

A számítógép pozitív és negatív hatásai a személyiség fejlődésére

Szerző(k): Pápai István

Témavezető: Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna

A modern társadalom alapvető ténye a változás. Ennek egyik legfontosabb típusa a technológiai innováció, amely korunkban mindenekelőtt az információ- és kommunikáció-technika széleskörű elterjedését jelenti a gazdaság, a kultúra és a mindennapi élet különböző területén.

A dolgozat sokrétűen és komplexen mutatja be a számítógép adta lehetőségek személyiségfejlesztő hatását. Kiemelten foglalkozik az Internet szerepével, amely sokak szerint hasonló mértékben fogja megváltoztatni kommunikációs szokásainkat, mint ahogyan a könyvnyomtatás megjelenése tette azt egykoron. Az új technológiával a személyiség oktatásának, nevelésének és művelődésének lehetőségei is gazdagodtak.

A dolgozat rávilágít a számítógép megjelenésének negatív hatásaira, lehetséges hátrányaira is. Ezek felvázolásával azt hangsúlyozza, hogy a technika nem önmagában és nem önmagáért létezik, hanem bonyolult emberi érdekek és kapcsolatok rendszerében, amelyben kiemelt figyelmet érdemel a fejlődő személyiség. Ezért a modern technikai eszközök lehetőségeinek okos kihasználása az egész társadalom ügye.

Tér és mélységlátás fejlesztése a virtuális valóság segítségével

Szerző(k): *Tilinger Ádám*
Toldi Zsolt
 Témavezető: *Sikné Lányi Cecília*

A térszemlélet gyerekkorban fejleszthető. A helyes térlátás, a színek, a formák felismerése szükséges a világ megismeréséhez. A közlekedéshez, a mozgáshoz, illetve minden egyes élethelyzethez elengedhetetlen a valóság helyes érzékelése. Akár csak a legegyszerűbb készségek egyikének, az olvasásnak is előfeltétele a helyes látás, a jó megfigyelés és észlelés. A gyermekkorban megszerzett tudás, képesség hatványosan segít, a hiányosság pedig ugyanígy gátol később a felnőtt életben.

Ez az alapgondolat vezérelt minket, amikor átfogó feladatlapot állítottunk össze középiskolások térlátás fejlesztésének céljából. Tizedik évfolyamos gimnáziumi tanulók képességeit teszteltük számítógépes feladatsorok segítségével a szemorvosi vizsgálatra támaszkodva.

A tanulók először hagyományos tesztfeladatokat oldottak meg papíron, majd orthoptikai (látásélesség-, szem-, tér- és mélységlátás-) vizsgálaton vettek részt a szemorvosi rendelőben. Kihhasználva a virtuális valóság adta lehetőségeket, elkészítettük a tesztfeladatok számítógépes megfelelőjét, amely segíti és animálja a tesztek helyes megoldását. A diákok e szoftver segítségével gyakoroltak, majd újból megoldották a tesztfeladatokat.

Kísérletünkben a gyakorlás utáni tesztek eredményét hasonlítottuk a vizsgálat előtti tesztekhez, arra a kérdésre választ keresve, hogy mennyire fejleszthető a térlátás a számítógép (azaz a virtuális valóság) segítségével, illetve mennyire van összefüggés a szemorvosi térlátásvizsgálat és a gyakorlással történő készségfejlesztés között. Előadásunkban beszámolunk a kísérlet eredményeiről, külön hangot adva a tanulók körében kedvelt számítógép használatnak, amely összhangban van azzal a rohamos fejlődéssel jellemezhető világgal, amelyben a mai iskolások felnőnek. Otthonos kényelemmel mozognak ebben a kultúrában, és teljes rutinnal használják a modern világ összes vívmányát. A könyvekből való tanulás sokuk számára unalmas elfoglaltságot jelent, miközben a számítógépes grafika és a virtuális mozgás varázsa szemmel láthatóan lenyűgözi őket.

Modern oktatástechnológiai módszerek a Pascal programozási nyelv elsajátítására

Szerző(k): *Hevesi Zsolt*
 Témavezető: *Nagy Zoltán*

A dolgozat célja, két – az oktatásban létfontosságúnak tartott – gondolat kibontakoztatása, ismertetése: A számítástechnika oktatásának helyzete napjainkban a középiskolákban és a felsőoktatásban, és az ezeken való oktatásra használatos egy segédeszköz bemutatása.

A dolgozat:

- egyrészt feltárja azon nehezen megoldható kérdéseket, melyek jelenleg hátráltatják a számítástechnika oktatását és ezek megoldására javaslatokat is tesz.
- míg másrészt, egy Pascal programozási nyelvet oktató könyvet mutat be, annak szerkezetét, felépítését, ízelítőt ad a könyvben található példaprogramokból. Sok egyszerű alapfogalmat tisztázó, elmélyítő példaprogram található, kiegészítve a középhaladóknak szánt bonyolultabb alkalmazásokkal.

Egy olyan hiánypótló eszközt szeretnék ismertetni, amely válaszol a Pascal nyelvet tanulók sok (/minden) kérdésére.

A könyvet melynek címe „A Pascal programozási nyelv kezdőknek – elmélet és gyakorlat”, szerzője Hevesi Zsolt („Limbașul Pascal pentru începători – teorie și aplicații”, autor Hevesi Zsolt), kezdőknek és középhaladóknak ajánlom segédeszközként, egyéni vagy távoktatásos segédanyagként, amely úgy kínálja az ismereteket, hogy az elméletet egyszerű vagy összetettebb példákkal és „ellenpéldákkal” illusztrálja. A könyvet egy olyan eszköznek szántam, amely hozzásegíti az olvasót az egyéni tanuláshoz, és talán a távoktatás technológiai segédeszközzé válhat!

Míg másrészt, bemutat néhány igen érdekes elméleti és gyakorlati alkalmazást, párhuzamot vonva a szóban forgó és a már használatban lévő könyvek között.

③

TECHNIKA TANÍTÁSA

TECHNIKA TANÍTÁSA

33

Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés Pedagógiai Intézete

- 1 9.00-9.30 **Technikai attitűd vizsgálat**
Balogh Melinda Renáta *technika szak*
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Témavezető:
Kővári Istvánné dr. főiskolai docens
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Technika Tanszék
- 2 9.30-10.00 **Virágkötészet, mint példa a technikai szemlélet formálására** *veb 12 ór*
ka **Szabó Erzsébet** *technika szak*
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Témavezető:
Kővári Istvánné dr. főiskolai docens
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Technika Tanszék
- 3 10.00-10.30 **Gazdasági szemlélet alakítása a technika órán**
Szabó László *technika – számítástechnika szak*
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Témavezető:
Kővári Istvánné dr. főiskolai docens
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Technika Tanszék
- 4 10.30-11.00 **Kéziformázás és öntészet**
ka **Szilágyi Tamás** *technika – fizika szak*
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Témavezető:
Csuka Imre főiskolai docens *+ Kővári Istvánné*
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Technika Tanszék

Technikai attitűd vizsgálat

Szerző(k): Balogh Melinda Renáta
Témavezető: Kővári Istvánné dr.

Technikának, a mesterséges környezetnek az emberré válás kezdete óta óriási szerepe van a társadalmak fejlődésének alakulásában. Úgy gondolom, korunk jellegzetes meghatározója technikai környezetünk múltja, jelene és fontos befolyásolója jövőnknek. Annak a jövőnek, amelyben gyerekeinknek élni kell. Ahhoz, hogy méltán büszkéek lehessünk emberségünkre, egyaránt ismernünk kell természeti, társadalmi és technikai környezetünket. Oktatási - nevelési rendszerünk is ezen környezeti alrendszerek alapján épül fel, azaz minden egyes tantárgy besorolható ezek valamelyikébe. Szerintem környezeti rendszerünk alrendszerei szorosan egymásba fonódva határozzák meg a realitást, ezért nem szabad hierarchikus rendbe sorolni őket. Tapasztalataim alapján a technika tantárgy nem kap más tantárgyakkal egyenlő elismerést sem a gyermekek, sem a felnőttek körében. Kötelességemnek éreztem feltérképezni a közvélemény forrásául szolgáló tényezőket, amelyek felismerése esetén célul tűzhetjük ki a közítélet megváltoztatását.

Fontosnak tartottam megismerni a gyerekek véleményét a technikáról, mint tantárgyról, és mint környezetről. Vizsgálódásomat eltérő szocializáltságú gyerekek között végeztem, egy falusi általános iskolában Jákón, és a szombathelyi gyakorlóiskola általános és nyolc osztályos gimnázium osztályaiban, 10 - 14 éves korosztály körében. Azt vizsgáltam, hogy a gyerekek tantárgyrendszerében hol helyezkedik el a technika, érzik-e a tanult ismeretek jelentőségét, fontosságát, tudják-e hasznosítani mindennapjaikban. Arra is hangsúlyt helyeztem, hogy ha lenne bele beleszólásuk tankönyveik tartalmi rendszerének kialakításában, akkor mennyire módosítanának rajta, mivel a központilag meghatározott tananyag kidolgozásakor soha sem kérdeztek meg egyetlen gyermeket sem. Természetesen azt a kérdéskört sem hagyhattam figyelmen kívül, ami az oktatási - nevelési folyamat stratégiáival foglalkozik.

E pályamunka segítségével szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy egy adott tantárgy értéktételekor elsősorban a gyermekek véleményét, igényeit kellene alapul venni, nem pedig a napjainkban tapasztalható egyre gyermekidegenebb oktatási elveket. Kizárólag a gyermeki igényekből fakadó oktatási - nevelési rendszer gyámkodása alatt formálódhat a személyiség konstruktív, problémamegoldó és értékörző emberré.

A virágkötészet oktatása az általános iskolák felső tagozatában

Szerző(k): Szabó Erzsébet
Témavezető: Kővári Istvánné dr.

Dolgozatom alapvető célja bemutatni egy olyan új elemet, a virágkötészetet, amely eddig még nem jelent meg az általános iskolások technika oktatásában, de a tananyagba történő beépítése színesítené, érdekesebbé tenné a tanórát.

Témaválasztásomat indokolja, hogy a virágkötészet életvitelünk, környezetkultúránk fontos eleme. Mindennapjainkban is sokszor találkozunk vele, belső tereink, közvetlen környezetünk díszítésekor, vagy amikor az ízlésesen becsomagolt és díszített ajándéktárgyakkal, csokrokkal örömet szerzünk ismerőseinknek, családtagjainknak.

Másik oka témaválasztásomnak személyes eredetű, hiszen középiskolás korom óta szívesen foglalkozom a növényekkel. Az akkori Hevesi Ákos (most Herman Ottó) Szakközépiskolában szereztem dísznövénytermesztő technikus végzettséget, az iskola után pedig több évig egy virágboltban dolgoztam virágkötőként, ahol gyakorlati tapasztalatokat szereztem a témában.

Dolgozatom első részében elemzem a virágkötészet fogalmát, kialakulásának történetét, megjelenését a mindennapokban, jelentőségét az oktatásban és a célokat amiket gyerekeknek a tanítás során elérhetünk a virágkötészet megismertetésekor.

Kitérek a színek szerepére, csoportjaira. Bemutatom a virágkötészet anyagait, eszközeit, egyes anyagok jellemzőit, a szárítás és préselés folyamatát, módját és eszközeit.

Több munkadarabon keresztül bemutatom az oktatásban betöltött szerepét. Ezek a munkadarabok - 5-8 osztályig 1-1 darab - fejlesztik a gyerekek kézügyességét, és rávezetik őket, hogy mennyi mindent el tudnak saját kezűleg, kevés anyagi ráfordítással készíteni, ami a mai világban nagyon fontos tényező lehet.

Ezeket a munkadarabokat úgy választottam ki, hogy az adott osztály szintjének, ismereteinek és lehetőségeinek megfelelőek legyenek. Részletesen elemzem a munkadarab elkészítését, alapanyag szükségletét, az alapanyagok begyűjtetőségének helyét és módját. A gyermekek csoportosan megbeszélhetik a kapcsolódó ünnepek történetét, szokásait és az ajándékok átadásának módját. A munkadarabokhoz kapcsolódva még rámutatok arra is, hogy egy-egy ilyen alkalom, egy kész munkadarab illetve a készítés folyamata milyen örömet szerez a gyerekeknek, és hogy ez mennyire szívesebbé tudja varázsolni a technika oktatást, ami által a gyerekek szívesebben vesznek részt a tanórákon.

Azt, hogy a tanulók mennyire igénylik a virágkötészet oktatásban való megjelenését egy 10 kérdéses kérdőívvel vizsgálom, melyben kitérek arra, hogy jelenleg mekkora tudásanyaggal rendelkeznek a témában, mit szeretnének még tanulni és milyen munkadarabok készítésével ismerkednének meg szívesen.

Két általános iskolában gyűjtött adatok alapján végzek reprezentatív kutatást az 5-8 osztályosok között, úgy, hogy 50 főt a szombathelyi Derkovits Gyula Általános Iskola tanulóiból vizsgálok, 50 főt pedig a vassurányi Polány János Általános Iskola tanulóiból kérdezek meg.

A kérdőíveket kiértékelem a kutatás célját képező szempontok szerint és levonom a megfelelő következtetéseket arról, hogy mi a diákok véleménye az általam leírt lehetőségről, a virágkötészet technika oktatásba történő beépítéséről.

Szeretném, ha a leendő technika tanári munkám során a tananyagban egy olyan új és érdekes részét tudnám bemutatni a tanítványaimnak, ami a tanulók igényeihez is igazodik és a mindennapi életben is hasznos, új ismeretekkel gazdagítja őket.

Gazdasági szemlélet alakítása a technika órán

Szerző(k): Szabó László

Témavezető: Kővári Istvánné dr.

Dolgozatomban a közgazdaságtan és a technika összefüggéseivel foglalkozom. Úgy vélem a mai rohanó, üzleti világban ennek ismerete nagyon fontos. Eppen ezért gondolom azt, hogy már az általános iskolában is foglalkozni kellene a gazdaság alapvető összefüggéseivel. Hiszen a tanulók minél többet tudnak erről a tudományról, illetve összefüggésről annál jobb döntésekre lesznek képesek.

Azért választottam ezt a témát, mert középiskolai tanulmányaimat a pápai Jókai Mór Közgazdasági Szakközépiskolában végeztem. Így gondoltam arra, hogy a most tanult technikai ismereteimet megpróbálom összekapcsolni a közgazdaságtan tudományával.

A dolgozatban szó esik a közgazdaságtanról és annak legalapvetőbb problémájáról, a szűkösségről. Ezután történeti áttekintés következik azokból az időszakokból, amikor olyan technikai újításokat találtak fel illetve ki, hogy a gazdasági világot is gyökeresen megváltoztatta. Ebből következően pedig a termelékenységek is megváltoztak.

Alapvető kérdés, hogy milyen témakörökön keresztül lehetne technika órán bevezetni a gazdasági szemléletet, és azt a szemléletet fejleszteni. Alig néhány iskolában működik olyan szakkör, amely a gazdasági szemléletet fejlesztené vagy a technika összefüggésében magyarázná. Elképzelésem szerint nem csak szakkörön kellene foglalkozni ezzel a tudományággal, hanem alapszínt minden diákkal.

Nagy segítségemre volt a szombathelyi Derkovics Gyula Általános Iskola, ahol működik az elképzelésemhez hasonló szakkör. Ez a szakkör a Kis Menedzserek Baráti Köre. Végeztem egy felmérést ebben az iskolában. Kétfajta kérdőívet készítettem és kitölttettem a szakkörös és nem szakkörös diákokkal. Ezek a kérdőívek természetesen gazdasági felkészültséget tükröznek, és elemzésükről szó esik a dolgozatomban.

Bemutatásra kerül a Kis Menedzserek I. versenye, és az évközi munkájuk.

Végül soron arra a megállapításra jutottam, hogy a mai közoktatásban fontos szerepe lenne a gazdasági szemlélet fejlesztésének. Mindezt úgy vélem, hogy technika óra szintetizációs jellegéből adódóan itt lehetne a legjobban fejleszteni.

A befejezésben összegzem gondolataim fontosságát és bízom benne, hogy segítséget tudok nyújtani azoknak a tanároknak is, akik szívesen foglalkoznának ezzel a területtel.

Kéziformázás és öntészet

Szerző(k): Szilágyi Tamás

Témavezetők: Kővári Istvánné dr.

Csuka Imre

Pályamunkám megírására az inspirált, hogy egy olyan fontos dologgal, mint a fémek szeretném jobban megismertetni a diákokat. A szakkör keretében szeretném más perspektívából megmutatni az emberek és a fémek kapcsolatát. Rá akarok világítani arra a tényre, hogy az emberiség életében nagy jelentőséggel bírtak a fémek és bírnak a mai napig. Többek között az emberiség fejlődésében, a technikai környezet kialakításában is óriási jelentőségük volt.

A szakkör segítségével nem csak plusz információt szeretnék adni a diákoknak, hanem megtanítani őket arra is, hogy nem csak felállítani kell tudni egy helyes technológiai sorrendet, hanem azt végre is kell tudni hajtani. Hiszen oktatásunkban is ez lenne a cél, hogy a diákok a megszerzett információt a mindennapi életben használni tudják. Azáltal, hogy a technológiai sorrendet megtanulják és alkalmazni tudják, reménykedek abban, hogy olyan diákok kerülnek ki az iskolából, akik az eszközhasználatban és kézügyességben hasonló körülmények között ezen a területen magasabb szinten állnak.

A szakkör nem csak a technikaórák keretében alkalmazható és adhat jó alapot, hanem más tanórán is felhasználható, hiszen nagyon jól demonstrálható vele néhány folyamat. A szakkör előnye közé tartozik még az is, hogy túl nagy anyagi befektetést nem igényel az iskolától, hiszen a berendezéseket, eszközöket egyszer kell beszerezniük, és azokat évekig tudják használni.

**„Tanuljunk közlekedni Törpfalván”
Közlekedésre nevelés egy módszere az általános iskolás
tanulók körében**

Szerző(k): Balla Barbara
Témavezető: Dr. Gion János

A napjainkban végbemenő társadalmi-gazdasági fejlődésnek eredménye, hogy a közúti forgalom állandóan növekszik, ennek során gyermekeink baleseti kockázata rendkívül nagy. Sajnos az általános iskolában óratervi keretek között kevés lehetőség van a közlekedési nevelésre. Ezért egyre több tanórán kívüli játékos, vonzó programot kell terveznünk, amely fejleszti gyermekeink közlekedési képességeit: ügyességét, szabályismeretét, gyors döntés-képességét. A téma aktualitását mutatja a gyermekbalesetek statisztikája is.

Dolgozatom célja egyrészt a gyermekbalesetek számadatainak elemzése, másrészt egy olyan, általam tervezett közlekedési park bemutatása (Törpfalva), amely már többször is sikeresen működött, ezzel segítséget nyújtott az elméleti és gyakorlati közlekedésre neveléshez. A módszer figyelembe veszi az általános iskolás gyerekes életkorának megfelelő pszichológiai és fiziológiai adottságokat, amelyet korunk egyik legjelentősebb, nemzetközileg is elismert közlekedésszichológusa, Stina Sandels fogalmazott meg legjobban.

Megismerkedhetünk részletesebben a 2000. decemberétől 2001. januárjáig, majd a 2002. januárjában megrendezésre került programmal, a résztvevők véleményével és a szervezők tapasztalataival. Bemutatásra kerül a rendezvény megújítása, fejlesztése, mely emeli a Park esztétikai megjelenését és fokozza a gyerekek élményszerzését. A Szegedi Ifjúsági Ház Kht. 491 m²-es nagytermében a SZTE JGYTFK Technika Tanszéke hallgatók közreműködésével egy olyan törpe-városrészt tervezett, ahol jellegzetes közlekedési csomópontok vannak. Mindez olyan léptékű, hogy óvodások, általános iskolás gyerekek valósághűen közlekedhetnek gyalogosan is, kerékpárral, illetve kisautókon is.

Reméljük, hogy módszerünknek követői is lesznek, mi magunk is tervezzük a Park más városokban történő megvalósítását. Bízunk abban, hogy sikerül minél több közlekedési ismeretet átadni a gyerekeknek iskolán kívüli játékos, vonzó programmal és ezzel hozzájárulhatunk gyermekeink biztonságosabb közlekedéséhez.

Létavértes környékének népi építészete és szőlőskertje

Szerző(k): Diószegi Enikő
Témavezető: Dr. Bun Zoltán

Dolgozatomban az 5. és 6. osztályban bevezetésre került Hon – és népismeret modul céljaihoz és feladataihoz kapcsolódva bemutatom szűkebb szülőföldem még meglévő népi építészettét. (lakóépületeit, gazdasági és állattartó épületeit, a szőlőfeldolgozó és bortároló építményeit.)

Kiemelem az építést meghatározó tényezőket, az építőanyagokat, a héjazatokat. Az elméleti megalapozás után a már jelzett épületek egy lehetséges modellezését szeretném bemutatni.

Úgy vélem, hogy csak a szűkebb környezet megismerése után célszerű hazánk más tájegységeinek, majd a tágabb hazában élő más hagyományokkal rendelkező nemzetiségek, kisebbségek népi építészetébe való betekintés.

Munkám befejező részében a hagyományok továbbéléséről, a még meglévő építmények védelméről írok, valamint az általános iskolás tanulók esetleges feladatairól ezen emlékek megőrzésében.

A textilmunkák személyiségfejlesztő hatásai

6 - 10 éves korban

Szerző(k): Hamp Zsanett
Témavezető: Kővári Istvánné dr.

A technika tantárgy olyan értékek, ismeretek közvetítője, amelyek gazdag, széleskörű lehetőséget kínálnak a kreativitás, manualitás fejlesztésére. Komplex jellege pozitívan alakítja az értelmi, érzelmi fejlődést és a személyiséget.

Munkám célja bemutatni a különböző textíliák alakításával, érdekes és praktikus munkadarabok készítésével milyen személyiségfejlesztő hatások érhetők el.

Nagyon fontosnak tartom, hogy olyan tárgyakat készíttessünk a tanulókkal, melyek felkeltik az érdeklődést és használni tudnak a mindennapi élet során.

Pályamunkámban négy alsó tagozatos technika tervezetét állítottam össze. Ezek közül szeretném kiemelni a negyedik osztály részére tervezett munkadarabot, mely a mobiltelefon tartó. A technika fejlődésének köszönhetően egyre több és nagyobb tudású telefonok állnak rendelkezésünkre. Széles választéka, könnyű kezelhetősége kényelmessé teszi a mindennapokat. A telefonok igen elterjedtek a kisiskolások körében is.

A különböző textíliákból az öltéstípusok variálásával és apró kellékek segítségével rengeteg ötletes tartókat lehet készíteni. A tanulók tervező, kivitelező munkájuk során lopva megismerik a különféle textíliák tulajdonságait. Ezáltal a textil termékek tudatos "fogyasztóivá" nevelhetők. Szabadságot kell adni másként látásuk, fantáziájuk megvalósítására. A túlszabása hatalmas szerepet játszik a kéz intelligenciájának fejlesztésében, finom mozgások alakulásában.

Tanítási tapasztalataim alapján állítom, hogy a bátorság, ötletgazdaság, játékos humor, melyet alkalmazni tud a tanuló a tartóka kivitelezésekor, díszítésekor, a kreativitás magas szintjét eredményezi.

A modellezés, a modell módszer bemutatása és alkalmazása a „vízi közlekedés” c. általános iskolai téma kapcsán a tanítási gyakorlatban

Szerző(k): Katkó Beáta
Témavezető: Orosz Ildikó

Az eddigi főiskolai tanulmányaim során lehetőségem volt betekinteni az általános iskolai tananyagba. Az általánosan képző iskolában bevezetésre került technika tantárgy tanítása során a következő alapkategóriákat különböztetjük meg: anyag, energia, információ, rendszer, modell. Ebből leginkább a közlekedési eszközök modellezése fogott meg, ezen belül is a vízi közlekedés tanítása, taníthatósága az általános iskolai gyakorlaton keresztül. Azért választottam ezt a témát, hogy főiskolás tanulmányaim során eddig összegyűjtött és szintetizált tanulmányi anyagot új összefüggésbe rendezve hozzájáruljak a vízi közlekedés modellezéséhez és a modellezés során ismert átszármaztatásokhoz nyújtsom segítséget.

A modellezésnek a vízi közlekedés témakörön belül azért van nagy jelentősége, mert a tanulók életkori sajátosságai, a tanórai keretek, a szervezeti feltételek ritkán biztosítják azt, hogy a tantervi anyagban fellelhető vízi közlekedésre szolgáló járműveket természetes környezetükben tanulmányozzák tanulóink.

A modellezésnek – így a modellnek – e témakörön belül a következő céljai vannak: „a modellezett leírása (környezetével való kapcsolata), szemléltetése, elemzése (rendszerelemzés, rendszerszintézis), működésével, várható tulajdonságaival kapcsolatos probléma megoldása”. (Szűcs Ervin megfogalmazása alapján)

Az oktatás során a modellek és a valós vízi közlekedésre alkalmas járművek összehasonlítása és megkülönböztetése is lényeges, vagyis a tárgyalás során érzékeltetni kell azt, hogy miben különbözik a modell a modellezettől.

A modellezési szempont megvalósítása, a modell megtervezése, elkészítése technikai problémák elé állítja a tanulókat. Kutatniuk kell a különböző alternatívákat, ezek elemzése pedig alkotó fantáziájuk működtetését eredményezi, a reális lehetőségek számbavétele a döntési képességét fejleszti.

A megtervezett, elkészített és a működési cél szempontjából értékelt modell sikerélményt ad a tanulóknak és a tökéletesebb megoldásokra ösztönzi őket.

A tananyagrészen a modellszemléletű felfogás azt jelenti, hogy érvényesítenünk kell a modellezésben a technika alapelveit: a célorientáltságot, a gazdaságosságot, a tervszerűséget és a szervezethez.

Fontosnak tartom azt, hogy a tanár irányító munkájában jelen legyen a divergens és rendszerszemléletű gondolkodásmód, amelyet az oktatási és nevelési folyamat során a tanulóban is ki kell alakítani.

A vízi közlekedés már első osztálytól kezdve megjelenik a tananyagban. A különböző évfolyamokban különböző anyagokból modelleztem a vízi közlekedésre szolgáló eszközöket. Az 1. és a 3. osztályban még papírt használtam. A hajók itt bonyolultsági szintjükben térnek el. A 4. osztályban fából készült tutajt, míg 5. osztályban egy egyszerű vitorlás hajó modellt készítettem el. Ezt tökéletesíthetjük egy alumíniumból készült kormánylapáttal. Majd ezen ismereteket felhasználva és továbbfejlesztve a végső modellem egy saját tervezésű lapátkerékes gőzhajó. Az általam tervezett gőzhajó szintetizálja azokat az ismereteket, anyagokat, amelyeket a tanterv előír és úgy gondolom, hogy ennek a modellnek órai keretben való megvalósításával még magasabb szinten tudjuk a célokat megvalósítani.

Kísérleti, gyakorló űrszonda energetikai rendszere

Szerző(k): Németh István
Témavezető: Dr. Hegyi Sándor,
Dr. Keresztesi Miklós

Egy gyakorló űrszonda kétféle okból is nagyon vonzó program az oktatásban. Egyrészt elérhetővé teszi az űrkutatási tevékenységet, másrészt, egy minimálűrszonda megépítése több tantárgyat, izgalmas természettudományos kutatói tantárggyá alakít át.

A minimálűrszonda, részegységeinek fejlesztésére és építésére Pécsen, a PTE TTK Informatika és Általános Technika Tanszék kutatói mellett a diákkör is vállalkozott. Elkészült tanulmányunkban arra törekedtünk, hogy ne csak űrkutatási elveket, feladatokat, programokat tömörítsünk, hanem módszertani anyagot is összeállítsunk ahhoz, hogy a diákok minél előbb megismerhessék a csúcstechnológiát reprezentáló űrtechnika felhasználásával a műszaki alkotómunka lényegét.

Hasonlóan fejlett iparral, technológiával és űrkutatási tapasztalattal rendelkező országokhoz mi is igyekeztünk összeállítani egy műszaki oktatási projektet. Reményeink szerint ez a kezdeményezés is támogathatja a fiatalok felkészítését a technológiai korszakváltásra illetve az általános technikai műveltség megszerzésére.

Javaslatunk, hogy az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszában a „Technika és életvitel” tárgy oktatása keretében, még a középiskolák esetén a szabadon tervezhető tantárgyaik között „Tudomány és technológia” címmel szerepeltessenek egy olyan új tantárgyat, amely keretében tananyag lehet a „Kísérleti gyakorló űrszondával” foglalkozó oktatási projektünk vagy annak részi témái. TDK munkánkban a HUNVEYOR – 2 néven publikált gyakorló minimál űrszonda részrendszerei közül annak energia ellátásáról, számítógépes irányításáról készítettünk műszaki és oktatási dokumentációt. Tanulmányunkban meghatározó szerepet kapott az „integrált” megközelítés, melynek lényege a diákok megtanítása a modern technikai eszközök alapszintű kezelésére problémamegoldó módon.

Összegezve: projektünkkel szeretnénk a műszaki alkotómunka szépségét felcsillantani az érdeklődő diákok előtt és igazolni, hogy az űrszonda építésének sokféle tárgyhöz van kapcsolata.

ANYANYELVI NEVELÉS, MÉDIA

9 15.00-15.30 Az olvasás fontossága (Kisiskolától a felsőoktatásig)

Papp Attila könyvtár szak
Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

Dr. Sztanáné dr. Babits Edit tanszékvezető főiskolai docens
Eötvös József Főiskola, Baja
Neveléstudományi Tanszék

10 15.30-16.00 A közeli visus, szemészeti megbetegedés és az olvasási teljesítmény összefüggésének vizsgálata

Zsiga Eszter

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető:

Kovács Krisztina tanársegéd
Eötvös Lóránd Tudományegyetem,
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar
Látássérültek Pedagógiája Tanszék

11 16.00-16.30 A kategorizáció kialakulása kisgyermekkorban

Plop Andrea tanító szak

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző
Főiskolai Kar, Budapest

Témavezető:

Lehmann Miklós főiskolai tanársegéd
Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző
Főiskolai Kar, Társadalomtudományi kar

A csángó gyermekek mindennapjai és tanulási lehetőségeik magyar nyelven

Szerző(k): Magó-Vámosy Zita

Témavezető: Gál Gyöngyi

Dolgozatom a csángó gyermekekről szól a jelenlegi világban, napjainkban. A témaválasztás számomra nem volt kérdéses, hiszen én is csángó származású vagyok az egyik nagyszülőm révén. Természetesnek tartom, hogy szülőhazám és a csángó nép iránti vonzalmam, ezen belül is leendő hivatásomra tekintettel elsősorban a kisgyerekek iránti érdeklődésemet kinyilatkoztassam.

Rövid történelmi bevezetés után igyekszem feltárni a gyermekek mindennapjaihoz kötődő szokásokat, játékokat, mondókákat, stb. Dolgozatom fő részében jelenlegi tanulási lehetőségeiket ismertetem. A leírtakat sok egyéni tapasztalat és gyűjtőmunka támasztja alá, melyeket erdélyi látogatásaim során igyekeztem összefoglalni. Ezeket dolgoztam fel és jegyeztem le, mert célom, hogy minél többen ismerjék meg a csángó gyermekek szomorú sorsát. Nem tanulhatnak saját anyanyelvükön, sőt van, aki már nem is tud magyarul. Talán ha olyan emberhez jut el ez a tanulmány, aki segíteni tud még rajtuk, akkor értem el igazán célomat és nem volt hiába a fáradozás. Akkor valószínűleg nem csak két faluban (ahogy a 2002/2003-as tanévtől) tanulhatnak a gyermekek magyar nyelvet az iskolában, hanem mindenütt, ahol erre igény és akarat van. Nem kell majd sok botrány és megaláztatás árán házaknál tanítani a nebulókat, és nem kell rettegniük a következményektől. Mindezek mellett pedig írok azokról a tanítókról, akik eddig tanították őket, már így is nagyon sokat tettek az ügy érdekében és eredményeket is értek el. Tudjuk, hogy ennyi idő kevés ahhoz, hogy jelentősebb hatást mutassanak fel. Mégis harcolnak, harcolnak, hogy taníthassanak. Ez az, amiért érdemes volt megírni ezt a dolgozatot. Úgy érzem ilyennek kell lennie egy igazi tanítónak.

Az írás elsajátításának menete alsós taneszközökben

Szerző(k): *Dávid Ágnes*

Témavezető: *Széplasz né Papp Noémi*

Életünk ma már elképzelhetetlen írott szó, írás nélkül. Az írás segítségével megelevenedhet előttünk a múlt, megismerhetjük több ezer évvel ezelőtti kultúránkat, műveltségünket.

Írni azonban nem egyszerű folyamat, meg kell tanulni egy jelrendszert és egy hozzá tartozó szabályrendszert is. Ennek a nehéz folyamatnak a megtanítása és eredményessége a pedagógustól is függ.

A dolgozat bemutatja az írástanítás menetét, az ehhez szükséges pszichológiai, grafikus háttérrel, továbbá ismerteti a különböző módszereket is, különös tekintettel arra, hogy ma egy tanító több alsós taneszköz közül választhat, és ezek között több eltérést figyelhetünk meg.

Fontos, hogy minden pedagógus ismerje a választható tankönyvek nyújtotta lehetőségeket, mert csak így tudja kiválasztani azt a taneszközt, ami szerinte a gyermekek tudásának, képességének, fejlettségének a legmegfelelőbb.

A dolgozat három taneszközt mutat be azzal a céllal, hogy a különböző szempontok szerinti összehasonlítás segítségével rámutasson az egyes taneszközök eltérő feladatmegoldására. A jó ötletek mellett a dolgozat az esetleges hiányosságokat is kiemelni.

Olvasástanítás régen és ma

Szerző(k): *Füle Csilla*

Témavezető: *Dr. Sztanáné dr. Babits Edit*

Munkám központi problémája az olvasástanítás eredményességének – eredménytelenségének kérdése.

Az alkalmazott módszerek bemutatása után napjaink legtöbbet emlegetett olvasási gondjára, a diszlexiára; a jelenség okaira, a nehézségek megoldására irányuló eljárásokra térek ki.

Foglalkozom az értő olvasás fejlesztésének kérdéseivel is.

Megállapításaimat mérési adataimmal támasztom alá.

Az olvasási képesség fejlődésének vizsgálata
Kiskunfélegyháza, Darvas József Általános Iskola 3-4.
évfolyam

Szerző(k): Marosvölgyi Virág
 Témavezető: Dr. Sztanáné dr. Babits Edit

Tanítójelöltként felfigyeltem arra, hogy mind a mindennapi életben, mind a szakmai folyóiratokban egyre több szó esik az alsó tagozatban tanítók felelősségéről, a permanens nevelést megalapozó képességfejlesztésről. Ezért választottam dolgozatom témájaként az olvasási képesség fejlődésének vizsgálatát.

A vizsgálat bemutatása előtt foglalkozom az írás kialakulásával és az olvasáskutatás történetével.

Bemutatom a leggyakrabban használatos olvasástanítási módszereket is.

Az olvasási teljesítmények elemzése előtt korábbi országos mérésekkel foglalkozom, majd a kiskunfélegyházi Darvas József Általános Iskola helyi tantervéről írok.

A 3-4. osztályban végzett vizsgálatok mérési eszköze az ún. Romankovics-lapok voltak.

Munkámat az eredmények értelmezésével zárom.

A főnév fogalma, fajtái és tulajdonságai.

A főnév tanítása különböző taneszközök segítségével.

Szerző(k): Szabó Katalin
 Témavezető: Széplasz né Papp Noémi

Dolgozatom témája, hogy hogyan történhet az általános iskolában a nyelvtani ismeretek elsajátítása és a nyelvhasználat tudatosítása.

A nyelvtanítás tulajdonképpen nagyon sok szabályt és információt, ismérvet jelent, én ezek közül csupán csak egy szófajunk, a főnév tanítását szeretném kiemelni.

Dolgozatom első részében a főnévhez tartozó definíciókat, megállapításokat vizsgáltam, hiszen a nyelvtudósok körében sem egyezik meg a szófaj megközelítési módja és meghatározása. A szófaj fogalmi meghatározásán túl vizsgáltam a főnév fajtáit, illetve a hozzá kapcsolódó helyesírási és szerkezeti, morfológiai ismereteket is.

Munkám második része foglalkozik az alsós taneszközökben megtalálható, a főnév tanításához tartozó anyagrészekkel. Elemző és Összehasonlító munkám célja, hogy rávilágítsak arra, hogy hogyan nyilvánul meg a főnév fogalmának rögzítése, és milyen folyamatban történik.

Végül azt is megvizsgáltam (kérdőívekkel, feladatlapokkal), hogy az elmélet hogyan van kapcsolatban a gyakorlattal, vagyis gyerekek fogalomalkotásakor „hogyan lesz jelentése” a főnévnek.

Szepes Mária Pöttyös Panniról szóló köteteinek ajánlása

Szerző(k): Szőlősiné Tóth Zsuzsanna
Témavezető: Lavotháné dr. Jáger Katalin

A dolgozat szerzője Szepes Mária Pöttyös Panniról szóló köteteivel foglalkozik. Célja, hogy ajánlja az óvodapedagógusoknak és a tanítóknak ezeket az érdekes, hasznos, a gyermekeket az élet dolgaival megismertető köteteket.

Mivel Szepes Mária 15 kötetet írt a témáról, a hallgató néhány művet emelt ki (pl.: Harkály anyó), s azokat elemzi részletesen. Az ajánláshoz, az érdeklődés felkeltéséhez kérdőíveket készített óvodapedagógusoknak, tanítóknak és 2-4. osztályos tanulóknak. A kérdőívekre adott válaszokat elemzi, értékeli.

Interjút készített az író nővel, és 3 tankönyvkiadó figyelmét felhívta – jó lenne, ha az alsó tagozatos olvasókönyvekben részleteket olvashatnánk a Pöttyös Panniról szóló kötetekből.

Az elemzés és a kérdőívekre adott válaszok alapján azt állapíthatjuk meg, jó lenne, ha a XXI. századi gyermekek is megismernék Pöttyös Pannit, Péterkét és társaikat. Ezekből a kötetekből sok – a gyermekeket foglalkoztató – kérdésre kapnának választ.

Morfológiai ismeretek néhány alsó tagozatos anyanyelvi programban

Szerző(k): Tarján Krisztina
Témavezető: Dobsonyi Sándor

“A gond az, hogy az érettségizett fiatalok jelentős része nem sajátítja el anyanyelvének elemi grammatikai ismereteit. Tanúskodnak erről – sok év óta – a felvételi írásbeli dolgozatok rendkívül hiányos vagy meg sem oldott feladatai, illetve az igénytelen szóbeli feleletek” – fogalmaz D. Berencsi Margit a XII. anyanyelv-oktatási napokon elhangzott előadásában.

Dolgozatomban ezért arra vállalkoztam, hogy megvizsgálom három anyanyelvi tankönyvcsaládban; mikor, hogyan és mennyit foglalkoznak a nyelvtankönyvek a grammatikával, pontosabban egy – több szempontból is nagy jelentőségű – részterületével, az alaktannal; igyekszem számba venni a vizsgált taneszközök erőnyeit és fogyatékosságait egyaránt.

A könyvpiacra jelen lévő számos tankönyvcsalád közül a nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési program, az integrált magyar nyelvi és irodalmi program és az Apáczai Kiadó nyelvtankönyveit választottam elemzésre.

A részletes elemzés előtt, megpróbáltam rámutatni a morfológia oktatásának fontosságára, bemutattam az anyanyelvi nevelésben betöltött szerepét. Ezután megvizsgáltam e témakörnek a tantervekben elfoglalt helyét. A dokumentumok áttekintése után a három tankönyvcsalád részletes vizsgálatára került sor. Megvizsgáltam, hogyan dolgozzák fel a fő és a toldalék fogalmát, milyen módon tanítják a képzőket, a névszók és az igék különböző jeleit, ragjait. (Ezek elemzésekor csak a kerettantervben, illetve a tankönyvekben tárgyalt toldalékokat vizsgáltam.) Kitértem a morfémakapcsolódási szabályszerűségekre és a különböző szóalkotási módok tankönyvekben való meglétének, megjelenési módjának az elemzésére is.

Az elemzést különböző (elméleti és didaktikai) szempontok alapján végeztem. Megvizsgáltam, hogy a tanított ismeretek mennyire felelnek meg a tudományosság elvének; az új nyelvtani ismeret tanításához megadják-e a tankönyvek a szükséges előismereteket; egymásra épülnek-e az ismeretek; az új ismeret tanításának mennyisége és módja alkalmazkodik-e a gyerekek életkori sajátosságaihoz. Elemeztem továbbá a tankönyvekben lévő gyakorlófeladatok minőségét, illetve azt, hogy hogyan, mikor és mennyit ismételtet, ismételtet-e egyáltalán a tankönyv.

Dolgozatom végén összegzésként a részletes vizsgálatból levonható következtetések olvashatók.

Reklám kézikönyv pedagógusoknak

Szerző(k): Fazekas Zsuzsanna
Témavezető: Szabó Pál

A XXI. század elején számtalan problémával kell szembenéznünk nekünk pedagógusoknak. Az értékrendek folyamatos alakulása, a megváltozott családszerkezetek, a média hatásai, a gyerekek érdeklődése mind-mind folyamatosan változik, s ez természetesen formál minket is, a tanítási stílusunkat, módszereinket, hozzáállásunkat. A média személyiségformáló hatása sokak számára ismert, talán mégsem vesszük elég komolyan, hiszen Szent-Györgyi Albert szavaival élve: „Az egyik leglényegesebb tényező, amely a cselekedeteket meghatározza, azaz értékrendszer, amelynek legnagyobb része fiatalkorban alakul ki.”, s tudjuk, hogy milyen erőteljes a hatása a televízióknak különösen a kisgyermekkorban.

A dolgozatomban csak egy részterülettel, a reklámokkal foglalkoztam. A reklámok és a fogyasztói szokások kapcsolata érdekes összefüggéseket tár a szemünk elé, s fontos, hogy mi pedagógusok is tájékozottak legyünk, hogy értsük a reklám-fogyasztás-hulladék mélyebb összefüggéseit, a gyerekek vásárlói szokásának megváltozását stb.

A környezetünk megóvása, a fenntartható fejlődés sokak számára ismert fogalmak, ezekhez viszont az emberek értékrendjére, viselkedésére kell hatást gyakorolnunk. A legfontosabb a gyerekeknél elkezdni, s olyan pozitív viselkedésmintát és értékrendet megmutatni, amelyet a gyerekek el tudnak fogadni, szívesen követnek és értik is miért van szükség arra, hogy odafigyeljünk a vásárlásokra, a túlzott fogyasztásra, mi a következménye a már felhalmozott hulladékoknak stb.

Természetesen a szülőkkel közösen, egymást támogatva kell a gyerekek személyiségét formálnunk, hiszen a szülők támogatása és egyetértése nélkül kevés esélyünk van arra, hogy sikerrel járunk. Ugyanakkor arra is ügyelnünk kell, hogy ne csak elméleti tudást adjunk a gyerekeknek, hanem játékokkal, ötletes feladatokkal ők maguk jöjjenek rá a mélyebb összefüggésekre, hadd hozzák meg a saját következtetéseiket, hagyjuk őket formálódni.

Dolgozatomban a pedagógusoknak szerettem volna segítséget nyújtani, összegyűjteni a reklámmal kapcsolatos olyan elméleti anyagokat, amely egy pedagógus számára érdekes és hasznos lehet. Több szempontból megpróbáltam körüljárni a témát, s igyekeztem mindenhol a pedagógus szemével látni és meg tapasztalni a jelenségeket. Természetesen az elméleti rész nem lehet teljes, hiszen egy bonyolult és összetett probléma, amelyet több aspektusból lehet megközelíteni. A résztémák kiválasztása teljesen szubjektív, de remélem a fejezetek végén megadott ajánlott irodalmak segítenek esetleg más témák feldolgozásában, megkeresésében.

Az elméleti rész után néhány ötlettel, játékkal szeretnék segítséget nyújtani, s talán elindítani egy olyan ötlet-börzét, amely segít a pedagógusoknak megtalálni a saját osztályukban hogyan lehet tudatos vásárlókká nevelni a gyerekeket, akik felelősséget éreznek környezetükért.

Az olvasás fontossága (kisiskolától a felsőoktatásig)

Szerző(k): Papp Attila
Témavezető: Dr. Sztanáné dr. Babits Edit

A televízió, videó, számítógép, internet stb... megjelenése jelentős változást hozott a művelődésben, szórakozásban és a szabadidős tevékenységek arculatának átrajzolásában. Ezeknek az átalakulásoknak a hatására háttérbe szorultak nagyon fontos dolgok, ilyen például az olvasás. Az olvasás kihát az ember egész életére.

Az az ember, aki műveli az olvasás művészetét, sokkal többet tud az őt körülvevő világról, jobban boldogul az életben, mint az, aki keveset vagy semmit nem olvas.

Sajnos napjainkban még azoknak, akiknek igazán kellene olvasni, ők sem tudnak eleget tenni a kötelességüknek, vagy nem is akarnak.

Ezen feltevésem bizonyítására felmérést végeztem a bajai Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultásán. A tanulók olvasási szokásait próbáltam felmérni, és a leghitelesebb, valós képet megmutatni korosztályom olvasáshoz fűződő viszonyáról.

Dolgozatomban több oldalról is megközelítettem a NEM OVLASÁS kérdését, és ennek lehetséges okait. Rávilágítok a média káros hatására, és az abból kivezető útra. Azok, akik nem ismerik saját nyelvüket, nem tudnak érvényesülni, funkcionális – analfabéták.

A közeli visus, szemészeti megbetegedés és az olvasási teljesítmény összefüggésének vizsgálata

Szerző(k): Zsiga Eszter
Témavezető: Kovács Krisztina

Tudományos diákköri munkámban a gyengénlátó tanulók olvasási teljesítményét vizsgáltam és azt, hogy van-e összefüggés a gyengénlátó gyermeknél a közeli visus, a szemészeti megbetegedés és az olvasási teljesítmény között.

Hipotézisem: van olyan szembetegség, mely döntően befolyásolja a gyermekek olvasását.

A vizsgálat a Gyengénlátók Általános Iskolája, Diákotthona, Pedagógiai Szakszolgálat alsó tagozatos tanulóival végeztem. A vizsgálatban 21 tanuló (4.oszt.; 8.3. oszt. 6.2.oszt 7) vett részt.

Vizsgálatomban nem vettek részt azok a tanulók akiknek a szakértői vélemény alapján részképesség zavara van.

A vizsgálatához Illyés Gyula Hetvenhét magyar népmese című kötetéből Tündészip Ilona és Árgyélus című meséjét használtam.

A szöveg kiválasztásánál a következő szempontokat vettem figyelembe: ne legyen benne párbeszéd, életkori olvasási szintnek megfelelő legyen, mindhárom korosztály figyelmét lekösse, ne legyenek benne ismeretlen kifejezések.

A vizsgálat minden esetben egy pihenési időszak után történt, nyugodt körülmények között (külön teremben, négy szemközti). Az optimális feltételek biztosítottak voltak (jó megvilágítású terem, emelhető fedelű pad, optikai segédeszközök - amennyiben szükséges). A következő instrukciót kapták a tanulók: „Hangosan olvasd fel az előtted látható szöveget. Azt fogom nézni, hogy egy perc alatt mennyi tudsz elolvasni és mennyi hibát ejtesz”.

A vizsgálat értékelésénél a szembetegségek következménye alapján négy csoportot hoztam létre aszerint, hogy milyen látási funkciót károsít.

A résztvevők olvasási teljesítményét átváltottam szótag/perc mértékegységre és átlagoltam a szövegrész eredményét.

Ezen eredmények alapján a hipotézisem nem igazolódik be, mivel nem találtam olyan szembetegséget, mely összefüggést mutatna az olvasási teljesítménnyel.

Vizsgálatomban a visus és a szembetegségek olvasására gyakorolt hatást elemeztem, azonban elismerem, hogy más tényezők (pl. különböző agyi funkciók) is nagymértékben befolyásolják az olvasást, melyeket azonban gyógypedagógiai módszerekkel nem tudok mérni.

A kategorizáció kialakulása kisgyermekkorban

Szerző(k): Plop Andrea
Témavezető: Lehmann Miklós

A dolgozat célja elsősorban egy kérdés: miért? A főiskolai évek alatt sok mindent megtanultam, de végig az volt az érzésem, hogy akiről szó van (a gyerekekről) őket egyáltalán nem ismerem, mert nincs velük állandó személyes kapcsolat. Elméletben tudom, hogy hogyan gondolkodnak a különböző életkorban, de a gyakorlataim során csak egy egyszerű barchoba játékkal „sarokba” tudtak minket szorítani, pl. amikor egy egyszerű hétköznapi fogalmat, a gyümölcs fogalmát nem tudtam velük megértetni, mert nekik a növények fogalomkörébe még csak a virágok tartoztak és a gyümölcsök nem. Rengeteg ilyen helyzetbe kerültünk a gyakorlatok alatt és ezek után egyre kíváncsibb lettem, hogy a gyerekeknek hogyan is alakulnak ki a különböző fogalmi „kategóriák” és a már meglévőket mikor és hogyan kezdik el önállóan alkalmazni, használni.

Alkalmazott módszerek: egyéni vizsgálatok négy, hét illetve tízéves korú gyerekeknek.

Vizsgálat célja: általánosítás és osztályozás vizsgálata ezekben az életkorokban.

- Eszközök:
1. általánosítás vizsgálata: képek ill. szavak
 2. osztályozás vizsgálata: képek ill. szókérték

A vizsgálatok összegzése: a négyéves korú gyermekek főként a szubjektív szempontok alapján csoportosítanak. Amikor elmagyarázzák az esetlegesen kialakított csoportjaik alakulását, akkor figyelhető meg a legjobban az, hogy hogyan asszimilálja a gyerek az eddig szerzett ismereteit, így lehet az, hogy magyarázatot tud adni arra a csoportosítására a lehető legnagyobb meggyőződéssel, hogy a cseresznye és az autó egy csoportba tartozik. Ugyanez hétéves korban már sokkal magasabb szinten áll, hiszen már a meglévő nem csak szubjektív ismereteit hasonlítja, viszonyítja, és így már osztályokat is képes létrehozni, amelyek valamilyen következtetéseken alapulnak. Még a tíz évesek az osztályozásoknál már hierarchiát alkotnak a különböző fogalmak között, és a magasabb tanult ismereteket próbálják alkalmazni.

5

**KÖRNYEZETVÉDELEM,
KÖRNYEZETI NEVELÉS**

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar 53. terem

1 9.00-9.30 **A fenntartható környezet – fejlődés tanítói szemmel**

Béleczki Norbert tanító szak

Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

Dr. Laki Ferenc főiskolai docens

Eötvös József Főiskola, Baja

Környezettechnológiai Tanszék

2 9.30-10.00 **Szany és környéke földrajza - oktatócsomag**

Móritz Adrienn földrajz- történelem szak

Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Témavezető:

Dr. Lakotár Katalin főiskolai docens

Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Természetföldrajzi Tanszék

3 10.00-10.30 **Mártély, mint tájvédelmi körzet**

Hoffer Anett tanító szak

Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

Dr. Laki Ferenc főiskolai docens

Eötvös József Főiskola, Baja

Környezettechnológiai Tanszék

4 10.30-11.00 **Az őzekről pedagógusoknak**

Rigó Ágnes tanító szak

Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

Dr. Laki Ferenc főiskolai docens

Eötvös József Főiskola, Baja

Környezettechnológiai Tanszék

A fenntartható környezet/fejlődés tanítói szemmel

Szerző(k): Béleczi Norbert

Témavezető: Dr. Laki Ferenc

Megóvhat-e? Megmenthető-e? Jogosan felmerülő létkérdés ez ma napjainkban minden komolyan gondolkodó ember számára. Természetesen azon szűzhelyről van szó, amelyen valamennyi megszülető ember részére egy lenyűgöző „előadásnak”, amelyet elődei nyomán kapott feltételek közepette folytat kortársaival, s utódainak hagyományozza az általa elvégzett változtatásokkal.

Eljutottunk abba a korba, amikor az a nagy „színház” – a Föld – komoly tatarozásra szorul.

Dolgozatomban arra szeretnék rámutatni, hogyan lehetne elérni azt, hogy még hosszú ideig folytatódhassék az „előadás”, az „élet” főszerelésével!

Ehhez nem új színház kell, hanem megőrizni, használhatónak megtartani a már több milliárdos építményt.

Mint a jövőről is álmódó pedagógusjelölt szeretném megosztani gondolataimat e fontos kérdéskörben minden érdeklődővel.

Felsorakoztathatnám a napjainkban jelentkező bioszférát veszélyeztető problémákat, amelyeket minden embernek meg kell ismernie.

Ezen túlmenően szeretném jelezni elképzeléseimet a hogyan?-ra vonatkozóan is!

Felvillantánám mindazokat az ötleteket, lehetőségeket, amelyek a „fenntarthatóságot” biztosítanák, amelyet jövőendő pedagógusi pályámon is vezérelvnek tartok.

A nemzetközi összefogások szükségessége mellett az országunkban megvalósítható felvilágosítás, az oktató-nevelő munka, a pedagógusok felelőssége, felkészültsége a felnövekvő generáció szerepe, az iskolai és társadalmi lehetőségek stb. egyaránt elemzésre kerülnek dolgozatomban.

Tapasztalataim szerint a fiatalok rendkívüli jó partnerek a kapcsolatos célkitűzések megvalósításához, a felelősség a jelenlegi felnőtt társadalom vállain nyugszik.

Megszívlelendő alapelvnek tartom az alábbi gondolatot: „A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unkáinktól kaptuk kölcsön.”

Szany és környéke földrajza-oktatócsomag

Szerző(k): Mórítz Adrienn

Témavezető: Dr. Lakotár Katalin

Az OTDK dolgozat földrajzi oktatócsomag, amely az általános iskola 8. osztályos tanulói számára a lakóhely földrajzának tanulásához készült általában, konkrétan a szanyi általános iskolában alkalmazható.

A 8. évfolyamban a földrajz tanításának oktatási célja a reális és objektív kép kialakítása hazánk természetföldrajzáról, társadalmi és gazdasági életéről. Kiemelt cél és feladat, hogy a tanulók megismerjék szűkebb környezetük, lakóhelyük természeti és társadalmi-gazdasági, kulturális sajátosságait; kíváncsok a haza, a szűkebb szülőföld szeretetének elmélyítése, a környezetét ismerő, felelősen gondolkodó, aktív magatartás kialakítása. Az oktatócsomag a földrajz tantárgy általános képzési céljait egy konkrét földrajzi környezet, Szany és környéke földrajza feldolgozásán keresztül biztosítja. Tartalmával, különböző eszközeivel a felsorolt célok széleskörű megvalósítását kívánja segíteni. A dolgozat a táj természeti adottságait, a nemzedékről nemzedékre öröklődő mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi tapasztalatokat, kulturális értékeket rendszerezi; a község fekvése, felszíne, éghajlata, vízrajza, természetes növény- és állatvilága főleg a szakirodalomra támaszkodva került elemzésre, történeti kialakulása levéltári adatokra és helyben található dokumentumok feldolgozására épült. A társadalmi tényezők feltárása céljából népesség- és településföldrajzi kutatásokat, felméréseket a dolgozat szerzője végzett a településen. A község gazdasági életének bemutatása az ipar, a mezőgazdaság és a szolgáltatási ágazatok jellemzésével valósult meg, ezt az egyes termelési és szolgáltató egységeknél végzett adatgyűjtés előzte meg. A tantárgyi koncentráció lehetőségét is szolgálja a községben ma is élő hagyományok, kulturális értékek, a falu történelmi múltjának bemutatása. Szany község földrajzában ez utóbbiak nem hanyagolhatók el, hisz a kultúrtáj elárulja, hogy milyen gyökerekből táplálkozik, hogyan fejlődött. Az oktatócsomag részei: tankönyv, munkafüzet transzparenszek, diaképek, amelyek, a sokszínű feladatmegoldáshoz segédeszközök, a tanárnak módszertani anyagok. Az oktatócsomag biztosítani szeretné a földrajzi képességek fejlesztését, a személyiség formálását. Remélhetőleg eredményesen szolgálja a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően a környezethez való érzelmi és értelmi kötődés kialakulását, a környezet szeretetét és védelmét.

Mártély mint tájvédelmi körzet

Szerző(k): Hoffer Anett
Témavezető: Dr. Laki Ferenc

Dolgozatomban bemutatom az 1971-ben védetté nyilvánított tájvédelmi körzetet. A 2232 hektáros Tisza-hullámtér mártélyi és hódmezővásárhelyi bal parti területe egzotikus jellegzetességei (tájképi, ökológiai adottságai, növény-és állatvilága valóban az utolsó órában részesültek a megérdemelt oltalomban, hisz hasonló élőhely csak igen ritka már a Tisza mentén.

Az eddig áttanulmányozott szakirodalom és saját megfigyeléseim alapján gyűjtöttem csokorba mindazokat a látnivalókat, amelyeket szíves figyelmébe ajánlhatok a nevezett területre látogató érdeklődőknek.

Részletesebben bemutatok néhány állatfajt: a lápi pócot, a balkáni csíkot, a halász sast, a réti sast, gémekeket, gólyákat stb.

Növényritkaságokat néhány fénykép segítségével illusztrálom.

Mint tanítójelölt, a dolgozat második felében leírom mindazt a lehetőségeket, amelyek segítségével sikeresen ismertethetjük meg tanítványainkkal a tantervi követelményekben leírt tudnivalókat, oktatási-nevelési feladatokat.

Szemléltetési módok, tanulmányi séta, tanösvény, erdei iskola stb. témakörök megoldási lehetőségeit is szerepeltetem írásomban.

S végül összegyűjtöm azokat a feltételeket, amelyek esetén sikerrel adhatók megvizsgált területünk környezet- és természetvédelmi teendői.

Az őzekről pedagógusoknak

Szerző(k): Rigó Ágnes
Témavezető: Dr. Laki Ferenc

A gyermekkori mesevilág egyik érdekes szereplőjéről, az őzekről összegyűjtött ismereteket, gondolataimat írom le dolgozatomban azzal a céllal, hogy a pedagógusi munkában milyen sokféle szemszögből beszélhetünk egy-egy állattípusról.

Leírom a bennem kialakult érzelmeket az őzekkel kapcsolatban, majd a faj tudományos, szakszerű bemutatását is megteszem, sőt rokonságukról is írok.

Az őzek viselkedésének megfigyelése kapcsán elemzem, összehasonlítom a fiatal és idősebb korban megfigyelhető magatartásformáit, sőt az eltérő nemek kapcsolatos jellegzetességeit is jellemzem.

Élőhelyeikről, csoportos életmódjukról, táplálkozásukról is bemutatok néhány érdekességet eddigi bűvárkodásom eredményeként.

Az ember és az őz kapcsolatáról a vadgazdálkodás, vadvédelem, az emberi „hasznosítási módok” elemzése kapcsán szólok.

Az őzekre leselkedő természeti és emberi személyes hatások mellett írok az ember szakszerű és segítő gondozó tevékenységéről is.

Bízom abban, hogy a magatartásában ambivalens tulajdonságokat mutató őzek mesebeli és tudományos vonatkozásainak bemutatásával egyfajta használható mintát tudok adni pedagógustársaimnak egy-egy állatfaj oktató-nevelő munkánkban történő felhasználási lehetőségeire

A környezeti átalakulás vizsgálata hazai térségek példáján 1980-tól 2000-ig

Szerző(k): Koburger Emese
Témavezető: Ovárdics Andrea

Már a múlt században is, de napjainkban is egyre többet foglalkoznak a Föld állapotával. A XX. és XXI. században az ember és a természet kapcsolatában olyan minőségi és mennyiségi változások jöttek létre, ami egyre több és több embert ejt gondolkodóba, miszerint a Földünk veszélyben van. Több intő jel mutat erre.

Ilyenek például:

- Népesedésgörbe növekedés;
- Városok száma és méretének megváltozása;
- Települések fejlődésével fejlődik az infrastruktúra, s a beépített területek.

Azt, hogy milyen veszélyben van környezetünk, azzal talán tisztában vagyunk, de a problémát még nem tudjuk tökéletesen kezelni. Környezetünk kedvezőtlen változásainak okait a népesedési folyamatban, gazdasági tevékenységünkben és fogyasztási szokásainkban kell keresni. Ezeket a folyamatokat kell minél előbb változtatni, hogy az ember ne rombolja tovább saját környezetét.

Dolgozatomban ismertetem, hogy az ország három (Győr-Moson-Sopron-, Borsod-Abaúj-Zemplén-, Bács-Kiskun megye) eltérő környezeti, gazdasági adottságú megyéjében a városodás folyamata hogyan változott 1980-tól 2000-ig.

Az urbanizáció témakörének feldolgozásáról általános iskola 2. osztályában írtam. A cím: „Tervezzünk várost és falut!”. Az általam tervezett ötórás technika órai vázlat a követelményeket, szervezési feladatokat, és a feldolgozás menetét tartalmazza szemléltető ábrákkal.

Fogyasztás a fenntarthatóság tükrében

Szerző(k): Dandár Enikő
Martin Gizella
Témavezető: Dr. Kiss Ferenc

A Nyíregyházi Főiskola Környezettudományi Tanszékén önálló tantárgyként szerepel a fenntartható fejlődés. A tananyag bővítése és fejlesztése hallgatói közreműködéssel történik. Ennek eredményeképpen jött létre a „Fogyasztás a fenntarthatóság tükrében” című anyagrész. A kidolgozott tevékenységek résztvevői mélyebb betekintést nyerhetnek fogyasztói szokásaink gazdaságra, környezetre és társadalomra gyakorolt hatásaiba. Elméleti ismereteken kívül, a mindennapi gyakorlatban jól használható tanácsokkal és ötletekkel is szolgálunk. A tevékenységek főbb céljai a következők:

Fenntartható fogyasztás meghatározása:

- fogalom tisztázása;
- a környezettudatos vásárlói magatartás főbb formáinak megismerése.

Szezonális (idény-jellegű) termékek vásárlása helyi piacról:

- gyakorlati tanácsok a „zöldebb” vásárlói szokások megvalósításához;
- hazai termékek lokális piacról való vásárlásának előmozdítása;
- nem-szezonális termékek fogyasztásának hatásai bemutatása.

Alapvető szükségletek és a luxus:

- felismerni az alapvető szükségletek eltéréseit az egyes kultúrák, embercsoportok és egyének között;
- az alapvető szükségletek elkülönítése, meghatározása azokról a dolgokról és szolgáltatásokról, amelyek egyéb elvárásainkat elégítik ki.

Vásárláskor felmerülő kritikus kérdések:

- a fenntartható- és etikus vásárlás elveit követve egy átfogó kérdéscsoport kidolgozása, mely egy ún. Szolgáltatás- és termék monitoring tevékenységnek felel meg.

Vásárlói szokások és azok szimbolikus tartalma:

- az egyes társadalmi elvárások, előítéletek, szimbólumok hatásának bemutatása fogyasztási szokásainkra;
- a fenntarthatóság- és etikus vásárlás elveire igazítva új tartalmat adni a magas és alacsony környezeti hatással bíró tevékenységeknek, szolgáltatásoknak.

A Budai-hegység természeti értékei: különös tekintettel a Sas-hegyre

Szerző(k): Szabó Kinga
Témavezető: dr. Schottner Ede

Dolgozatom címe fémjelzi munkám témáját, azonban célja ennél jóval többretni.

Diákköri munkám legfontosabb feladataként a Budai-hegység területén található különböző természeti értékek; növények, állatok, kőzetek, felszíni formák, időjárási sajátosságok bemutatását, megismerését tűztem ki, felnőttek és gyermekek, pedagógusok és diákok számára egyaránt. Pedagógusként foglalkoztatott tovább az is, hogy miért érdemes a 6-10 éves gyermekeket megismertetni ezzel a csodálatos természeti értékkel, s hogy a környezeti nevelés és a fenntartható fejlődés együttesen hogyan valósítható meg.

A dolgozat első felében olvasható részletes természetföldrajzi áttekintés keretét ad a kiemelt téma – a Sas-hegy bemutatására. A Budai-hegység, s azon belül a Sas-hegy botanikai, zoológiai és földtani-geológiai értékeinek számbavétele egységes és körültekintő képet tár az olvasó elé.

A részletesen kimunkált háttéranyag mellett a dolgozat szinkronban foglalkozik a tantárgypedagógiai megközelítéssel, mely a munka második felében található. A dolgozat nagy hangsúlyt fektet a környezeti nevelés lehetőségeinek feltárására, s ezt bizonyítja az is, hogy a felsorakoztatott feladatok teljes egészében lefedik az elméleti háttéranyagot, igazodnak a modern tantárgypedagógiai követelményekhez, az életkori sajátosságokhoz, valamint a tantervi előírásokhoz. A tényleges felhasználás elősegítését szolgálják továbbá a munkát színesítő segédanyagok, így a képek, térképek, helyszíni leírások, magyarázatok, melyek a legfrissebb kutatások eredményeit is magukba foglalják.

Mindezek együttes eredményeként elmondható, hogy a dolgozatban külön-külön kezelt elméleti és gyakorlati részek egy egységet, tevékenyen felhasználható egészet alkotnak, melyek csupán megvalósításra várnak.

Az egészséges életmódra való nevelést szolgáló programok bemutatása és hatékonyságuk vizsgálata

Szerző(k): Szabó Tímea
Témavezető: Kalucza Lajosné dr.

Napjainkban számos káros szenvedélyek elleni programot dolgoznak ki. Ezek jórészt képzési program, amelyeken egy közvetítő személyt képeznek ki azért, hogy információkat adjon át a fiataloknak a káros szenvedélyek romboló hatásairól, és akik segítséget nyújtanak a megelőzésben, valamint a szenvedélyek visszaszorításában.

A nevelési lehetőségek közül három programot kiragadva, dolgozatomnak az a célja, hogy ezek ismertetése mellett felmérjem a hatékonyságukat.

A drogmegelőzési és mentálhigiénés programok között, dolgozatomban első helyen szerepel a **Soros Alapítvány Egészségnevelő Programja**, amely tulajdonképpen nem más, mint a tanárok számára elkészült olyan tanterv, amely rugalmas keretet nyújt a 10-14 éves tanulók egészségneveléséhez, és elsősorban a megelőzésre, a prevencióra helyezi a hangsúlyt.

Káros szenvedélyekkel szembeni ellenállásra tanító oktatási programok között szerepel, a Magyarországon talán leginkább elterjedt **D.A.D.A.-Program**. Ez nem más mint a rendőrség által elindított általános biztonságra nevelő program, amely elsősorban a drogprevencióra helyezi a hangsúlyt.

Dolgozatom harmadik fontos programja, amelyet a nevelési lehetőségek között említek az **Életvezetési Ismeretek és Készségek** c. program. Célja, hogy a hagyományosnak mondható szenvedélybetegségek (dohányzás, alkohol, kábítószer) ismertetése mellett, olyan készségek kifejlesztéséhez és gyakorlásához adjon segítséget a legveszélyeztetettebb korosztálynak (10-14 év), amelyek révén felfedezhetik önmaguk megvédésének lehetőségeit, melynek révén könnyebben ellen tudnak állni a káros szenvedélyek kísértésének.

E három program hatékonyságának felméréséhez ki kellett választanom olyan kontroll iskolai osztályokat, ahol nem került bevezetésre e programok oktatása, és olyan kísérleti osztályokat, ahol a tanterv szerves részeként szerepel. A kontroll és a kísérleti osztályok feladata egységes volt, miszerint ki kellett tölteniük egy 20 kérdésből álló kérdőívet. A kiértékelést egyes kérdésekre lebontva végeztem, egyrészt a jobb átláthatóság érdekében, másrészt hogy tájékoztatást nyújtsanak arról, hogy hol milyen területen találhatók hiányosságok a gyerekek tudásában, ismeretében.

A reklámok és egyéb háttértényezők hatása a gyerekek egészséges életmóddal kapcsolatos ismereteire és szokásaira

Szerző(k): Muhari Marianna

Témavezető: Dr. Nagy Lászlóné

A mai felgyorsult életritmusú világban a serdülők egyre kevesebb figyelmet és időt fordítanak egészségük megőrzésére. Kutatásunk célja az volt, hogy kiderítsük, a középiskolás gyerekek mennyire vannak tisztában azokkal az információkkal, amelyek az egészséges életmód kialakításához szükségesek, illetve mennyire élnek egészségesen. A vizsgálatot a szegedi Eötvös József Gimnázium 9. és 11. évfolyamán (n=266) végeztük kérdőívek segítségével, melyekhez kiindulási alapként a televízióban, illetve az újságokban látható reklámokat használtuk fel. A magyar szakirodalomban ez egy igen kevésbé vizsgált terület. Összeállítottunk egy olyan kérdőívet, mely az állandósult tudást méri, és egy olyat, amely a gyerekek tudását leginkább befolyásoló háttértényezőket tartalmazza. Elemeztük a reklámok tudományos információtartalmát, illetve azokat a forgalomban lévő tankönyveket, amelyek a gyerekek kezébe kerülhetnek. A tudásszintmérő kérdőívek kiértékelése pontozásos módszerrel történt, majd táblázatok, illetve grafikonok segítségével foglaltuk össze és tettük szemléletesebbé az eredményeket. A háttértényezőket tartalmazó kérdőívvel gyűjtött adatokkal többnyire jól magyarázhatók a tudásszintmérő kérdőívek eredményei. A két kérdőívre adott válaszokat megadott szempontok alapján összehasonlítottuk, és kigyűjtöttük azokat a válaszokat, amelyek háttérben valamilyen reklám áll, illetve azokat, amelyek teljesen téves ismereteket tükröznek. Összevetve az eredményeket, a tankönyvek információ tartalmát és a felhasznált reklámokat a Kerettantervekkel, arra a következtetésre jutottunk, hogy azok a gyerekek, akik nem tanulják emelt óraszámban a biológiát, szinte semmit sem tudnak az egészséges életmódról és az egészségmegőrzésről azon kívül, ami a tankönyvekben is benne van. A probléma viszont az, hogy az eddig megjelent tankönyvek nem felelnek meg teljes egészében a Kerettanterveknek. Sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk nekünk, tanároknak az egészséges életmód tudatosítására. Meg kell tanítanunk a gyerekeknek az egészségmegőrzés elméleti háttérét és gyakorlati hasznát, illetve el kell érnünk, hogy mindez beépüljön mindennapjaikba, az életük részévé váljon. Mivel élni tudni kell.

6

EMBER ÉS TERMÉSZET

8

14.30-15.00 A képességfejlesztés lehetőségei a természetismeret tanításában

II

Húvös Edit

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető:

Makádi Mariann főiskolai docens

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar,
Budapest

Földrajz Tanszék

9

15.00-15.30 Csillagászat tankönyv multimédia segédanyaggal –
tekintettel a térszemlélet fejlesztésére –

Hetesi Zsolt csillagászat – fizikatanár szak

Spiller Éva informatika szak

Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető:

Bérczi Szaniszló egyetemi docens

Eötvös Lóránd Tudományegyetem,

Természettudományi Kar, Budapest

Általános Fizika Tanszék

Megyesi László egyetemi adjunktus

Eötvös Lóránd Tudományegyetem,

Természettudományi Kar, Budapest

Oktatástechnikai Csoport

Munkácsy Katalin főiskolai docens

Eötvös Lóránd Tudományegyetem,

Természettudományi Kar, Budapest

Matematikai Tanszék

A genetika feladatok módszertani kérdései, kognitív megközelítésből

Szerző(k): Cser Viktória

Témavezető: Dr. Nagy Lászlóné

A biológia tanításának feladata — az ismeretek átadásán túl — a tanulóknak kiépíteni és tökéletesíteni a tanulási, tudásfejlesztési folyamatokat segítő kognitív képességeket.

Ez a dolgozat arra vállalkozik, hogy a legújabb pedagógiai és pszichológiai eredményeket felhasználva bemutassa a gondolkodás komplex képességének fejlesztési lehetőségeit a genetika feladatok segítségével.

A tanulmány a tudás szerveződését kutatva, a deklaratív és a procedurális tudás közötti kapcsolatot bemutatva felhívja a figyelmet a kettő közötti egyensúly fontosságára és szerepére a problémakezelésben. A feladatok megoldásának algoritmusai, a tudás transzferálhatóságának lehetőségei a Newell és Simon-féle problémater elméletre, valamint Chi "kezdőkre és szakértőkre" vonatkozó gondolataira épülnek. Az operacionalizálhatóságot szem előtt tartva, a Nagy József által kidolgozott rendszert követve kerülnek bemutatásra az egyes kognitív képességek (konvertáló, rendszerező, logikai és kombinatív képesség), illetve részképességek (igazságkeresés, párképzés, szortírozás, átkódolás, összehasonlítás, szelektálás, összefüggés-felismerés) és ezek elsajátításához szükséges folyamatok.

A dolgozat célja, hogy konkrét számolási példákkal gyakorlati útmutatást adjon a deklaratív és a procedurális tudás ötvözéséhez, a feladatmegoldó képesség kialakításához, hatékonyabbá tételéhez. Az egyes öröklésmenteket bemutató mag-példák és a rájuk épülő feladatok figyelembe vesznek olyan tudatosan motiválható és fejleszthető elsajátítási folyamatokat (rendszerképződés, optimalizáció), melyek a helyes megoldás valószínűségét és a problémakezelés hatékonyságát jelentősen megnövelik. A "hagyományos" számolási feladatok mellett helyet kapnak teszt-típusú példák is, mivel azok alkalmasak a gondolkodási képességeket felépítő részképességek működésének közvetlen mérésére és célirányos fejlesztésére.

A tanulmány arra szeretné felhívni a figyelmet, hogy a kognitív képességek és a gondolkodás tudatosítása és fejlesztése a tanítás során lehetőséget ad a tanulóknak ismereteik alkalmazásának kibővítésére, és ezáltal egy minőségi oktatás megvalósítására.

Az Internet története, középiskolai oktatásban való felhasználásának alapelvei

Szerző(k): Drávucz Katalin

Témavezető: Hegyi Andrea

Az iskolai oktató-nevelő munka során egyre nagyobb szerepet kap a számítógéppel segített interaktív hálózati tanulás, az Internet használata. Az egyetemisták, főiskolások körében már igen elterjedt, és egyre nagyobb mértékben használja a középiskolás és általános iskolás korosztály is. Ezzel szemben a gimnáziumokban, szakközépiskolákban oktató tanárok közül csak igen kevesen ismerik, és ezzel bizonyos hátrányba kerülnek saját diákjaikkal szemben. Pedig az Internet használata pár óra alatt könnyedén elsajátítható, s információk tömkelege, szolgáltatások, képek, játékok, vásárlási lehetőségek tárulnak a felhasználó elé. Úgy gondolom, ezt mindenkinek ki kell próbálnia, főleg azoknak a tanároknak, akik lépést akarnak tartani diákjaikkal, és naprakész információkkal szeretnék színesíteni az óráikat.

Dolgozatomban célul tűztem ki, hogy rövid betekintést nyújtok az Internet történetébe, használatába, és a biológia tanításához-tanulásához felhasználható internetes oldalakat gyűjtök össze, továbbá ezek alapján tanároknak, diákoknak egyaránt használható feladatlapokat állítok össze.

Ismertetésre kerül, hogy valójában honnan is indult az Internet, és idővel hogyan módosult, fejlődött a használata, milyen alapvető eszközök, programok, hálózatok kellenek a gyors és biztonságos on-line információgyűjtéshez. Fontosnak tartom bemutatni a jelenleg sokak által használt Microsoft Internet Explorer böngészőprogramot, néhány keresőszervert, valamint az egyszerű és összetett keresés kulcsszavait, jelrendszerét. A keresések egyik speciális esete, a téma szerinti keresés szintén ismertetésre kerül.

Előadásom nagy részében az Internet alkalmazását mutatom be a biológia tanítás-tanulás folyamatában konkrét példákon keresztül. Ehhez az általam keresett weblapokat, az ott található információk alapján készített feladatokat, szemléltetőeszközöket, vitaindító témákat fogom felhasználni.

A drogokkal kapcsolatos ismeretek és a drogfogasztás felmérése a székesfehérvári 10. osztályosok körében

Szerző(k): Győri Marianna

Témavezető: Dr. Nagy Lászlóné

Az elmúlt évek felmérései azt mutatják, hogy korunk egyik legnagyobb társadalmi problémája a kábítószer-fogyasztás. A kábítószer leginkább a serdülő korosztályt veszélyezteti, mivel ez az időszak a fiatalok életében jelentős változást von maga után, szinte egyik napról a másikra kell kisgyermekből felelős felnőtté válniuk. Rengeteg problémával kell megküzdeniük, és a legegyszerűbb megoldás sokuk szerint az illegális szerek használata, mivel ezek gondoskodnak arról, hogy problémáik „eltűnjenek”.

Napjainkban az egyik legfontosabb cél az, hogy ezt a szélsőséges magatartást visszaszorítsuk. A feladat megvalósításához azonban széleskörű adatgyűjtésre van szükség, a probléma súlyossági fokának felmérése érdekében. Magyarországon az elmúlt években számos vizsgálatot végeztek ennek kapcsán, ezek között volt országos és település szintű is.

Személyes indíttatásból mi a székesfehérvári 10. osztályos középiskolások körében végeztünk felmérést 2002 márciusában.

A vizsgálat eszköze egy általunk összeállított kérdőív volt, amit 134 tizedik osztályos tanuló töltött ki. Választ kerestünk arra, hogy mi indíthatja el a fiatal a kábítószerek felé vezető úton, milyen külső környezeti tényezők befolyásolják ezt a döntést, és a diákok milyen ismeretekkel rendelkeznek a témával kapcsolatban, valamint arra, hogy milyen egészségkárosító szokásaik vannak.

Eredményeink megerősítették a korábbi felmérések tapasztalatait, rávilágítottak a tanulók témával kapcsolatos ismereteinek hiányosságaira, és körvonalazták a megoldási irányokat.

A fentiek ismeretében ajánlást készítettünk a NAT, illetve a kerettantervek felhasználásával a pedagógusok számára, melyben rámutattunk arra, milyen lehetőségeik vannak a tanóra keretein belül a drogokkal kapcsolatos felvilágosításra, illetve milyen prevenciós programokat hívhatnak segítségül a megelőzés érdekében.

A tanulói munka differenciálásának lehetőségei és módjai a földrajzoktatásban

Szerző(k): Gyarmaty Györgyi
Témavezető: Dr. habil Kormány Gyula

A differenciálás a különböző tanulói képességekre épül. A tanulók különböznek egymástól mind szociálisan, biológiailag és tudásbeli szintjüket tekintve. A földrajzot differenciálisan kell oktatnunk.

Dolgozatomban arra kerestem a megoldást, hogy milyen lehetőségek, utak járhatók be a földrajzoktatásban.

A frontális munkát, csoportmunkát, páros munkát, egyénre szabott munkát és tanítási órákon kívüli munkát vizsgáltam, és lehetőségeket mutattam be a differenciális megoldásokra. Ezzel kapcsolatban végeztem egy vizsgálatot különböző iskolákban.

Tanulói és tanári tesztek készültek, amelyek arról kérnek számot, hogy mennyire alkalmazzák a differenciálást. A kapott eredmény igen eltérő képet mutat. A tanulók igényelnék a különböző – tudásukhoz igazodó – bánásmódot. Ugyanakkor a tanárok válaszaiból kiderül, hogy tudják mi lenne a helyes, de mégsem differenciálnak. Ha alkalmazzák is ezt a módot, az a csoportmunkában merül ki.

Azt állapítottam meg, hogy igény van a differenciált oktatási módra a tanulók szemszögéből nézve. A tanárok alkalmazzák ezt a foglalkozási formát, de idő ill. ráfordítható energia hiányában nem vállalják.

A gondolkodási képesség fejlesztésének lehetőségei és módjai a földrajzoktatás folyamatában

Szerző(k): Horváth Nóra
Témavezető: Dr. habil Kormány Gyula

A személyiségformálás leglényegesebb alkotója a képességfejlesztés, mely a legösszetettebb tanári feladat. Ha összevetjük az egyes emberek eredményeit, összehasonlítjuk gondolkodásuk fejlődésének ütemét, azt állapíthatjuk meg, hogy képességeik szerint különböznek egymástól. A gondolkodási tevékenység a személyiség legmagasabb foka. A gyerekek képességeiben sok az egyéni különbség. Ez a tanulmányi munka sikerében is megnyilvánul. A tanulók különböző előmenetelének más-más okai lehetnek. Az egyéni képességekhez való alkalmazkodás nagyon nehéz pedagógiai feladat. A földrajz óra rengeteg lehetőséget ad a fejlesztésre. Az óra eleji felelet, tanári magyarázat, a tananyag feldolgozásának módja és módszere, egy-egy tanulói megfigyelés ennek szolgálatában áll. Három eltérő tanulói képességű, és felszereltségű általános iskolában végeztem vizsgálatokat. Ennek eredményeképpen megállapíthatom, hogy az esetek többségében (a gyakorló-, illetve az átlagos városi iskolában) a tanárok minden óra adta lehetőséget kihasználták a tanulók gondolkodásának fejlesztésére. A tanári irányítású tudatos megfigyeléseik, következtetések mind a gondolkodási képesség fejlesztésére irányultak. Az átlagos falusi iskolában tanító tanár elkövette azt a hibát, hogy a tananyag megtanítását egysíkú módon végezte, pedig ezeknek a gyerekeknek, több problémahelyzetre, kérdésfeltevésre lett volna szükségük, gondolkodásuk fejlesztése érdekében.

A képességek egyéni különbségei megkövetelik a tanulóval való egyéni bánásmódot.

A pedagógusnak fontos feladata, hogy a tanulók képességeit teljes sokrétűségében és egyéni sajátosságaikban figyelembe vegye, és kellő irányítással alakítsa.

Ezt tudatos emberi ráhatással lehet elérni.

Statisztikai módszerek alkalmazása a földrajzoktatásban

Szerző(k): Kósa Ágnes

Témavezető: Dr. habil Kormány Gyula

Dolgozatom témaválasztásánál nagy szerepet játszott az a tény, hogy napjainkban a korszerű földrajzoktatás feladata minél hatékonyabb módszerek felkutatása és alkalmazása, az eredményesebb munka érdekében. A hatékony földrajztanítás egyik meghatározó alappillére a szemléltetés. A tanítási-tanulási folyamat során a természetföldrajzi adatok, valamint a társadalmi-, gazdaságföldrajzi összefüggések és időbeli változások megvilágításához nélkülözhetetlen a számadatok szemléletes alkalmazása, de a számok felhasználása az ismeretszerzésnek nem célja, csak eszköze.

A téma kifejtését a következők szerint építettem fel. Az első részben ismertetem a földrajz módszertan - e témához kapcsolódó részeit -, majd az alkalmazott statisztikai módszerek alapjainak áttekintését tárgyalom. A dolgozat leglényegesebb része a helyzetelemzés, mely során megvizsgáltam, hogyan alkalmazzák az iskolákban és a különböző iskolatípusokban a statisztikát, mint eljárást. Végül összehasonlítás végzek, illetve következtetéseket vonok le a saját tanítási tapasztalataimból, melyeket egy konkrét tanítási egység - „Nagy-Britannia gazdasága” című anyag - különböző módszerekkel és munkaformákkal végzett oktatása során szereztem.

A dolgozat megírásával az a célom, hogy rávilágítsak ezen eljárások fontosságára. Napjainkban, ebben a rohanó világban, amikor szinte napról-napra változásoknak lehetünk tanúi, a komplex földrajzi gondolkodásmód kialakítása és fejlesztése, a tárgyalt módszerek és tanítási segédeszközök alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

A kisiskoláskori túlsúly és elhízás okai, következményei, előfordulása, iskolai prevenciója és kezelése

Szerző(k): Hamar Brigitta

Témavezető: Juhászné dr. Bucsek Mária

Dolgozatom megírásának célja a kisiskoláskori túlsúly és elhízás okainak felderítése; következményeinek és előfordulásának vizsgálata; továbbá iskolai prevenciójának és kezelésének – teljesség igénye nélkül – kidolgozása.

A túlsúly és az elhízás okait vizsgálva kiderült, hogy multikauzális jelenségnek kell tekinteni mindkettőt. Ezért az egyes esetek vizsgálatakor figyelembe veendő a különböző genetikai, társadalmi, életmódbeli, klinikai, valamint pszichológiai tényezők. Rendszerint több ok áll az adott probléma hátterében, ezért a túlsúly és az obesitas megelőzése és kezelése komplex rálátást igényel mind az egészségügy, mind a pszichológia és pedagógia területén dolgozó szakemberek részéről.

A túlsúly és elhízás előfordulásának vizsgálatára, továbbá a tanulók életmódjára és egészségtani ismereteire vonatkozóan kérdőíves felmérést végeztem két Veszprém megyei általános iskolában. A kérdőívek kiértékelése során beigazolódott, hogy az elhízás meglehetősen magas százalékban fordul elő. A vizsgált tanulók közül a lányok 15%-a, a fiúk 13,5%-a volt elhízott. Mivel a gyermekkori elhízás 60-80%-ban felnőttkori obesitashoz vezet, ezért kiemelten fontosnak tartom minden pedagógus részéről az egészséges életmódra nevelést, az egészségnevelést.

Az egészségnevelés három alappillére: a promóció, a prevenció és a beteg gyermek támogató iskolai kezelése kell legyen. Ezekre kínál pedagógiai lehetőségeket az utolsó fejezet.

Hiszem, hogy a kisiskoláskorban elkezdett (vagy folytatott) egészségnevelő munka meghozza gyümölcsét, hatékony eszköze lesz az egészség megőrzésének, a betegségek megelőzésének, kezelésének, ezen belül is az elhízás prevenciójának és iskolai kezelésének.

A képességfejlesztés lehetőségei a természetismeret tanításában

Szerző(k): Húvös Edit
Témavezető: Makádi Mariann

Az állami tantervekből és az oktatás általános tendenciáiból az a nézet tűnik ki, hogy a tanítás lényege ma a képességfejlesztés. A képességfejlesztés gyakorlati rendszere, követelményei és módszere azonban nincs tisztán kidolgozva. A tanárképzés ma nem ad kellő eligazítást egy kezdő tanárnak ahhoz, hogyan megfeleljen az új kihívásoknak, és felkészítse diákjait a 21. századra.

A dolgozat első része a képességfejlesztés általános fogalmával, céljával, feltételeivel, problémáival foglalkozik. A hazai és nemzetközi vizsgálatok eredményei azt mutatják, hogy a lexikális ismeret mellett egyre nagyobb jelentőséget kap a praktikus intelligencia, az alkalmazható, problémamegoldó tudás.

A dolgozat második, döntő részét képességfejlesztő feladatok gyűjteménye teszi ki. Ezek megfelelnek a természetismeret tantárgy kerettantervi követelményeinek, 5-6. osztályos tanulók számára készültek. A feladatokhoz példamegoldás, elemzés kapcsolódik, illetve fel vannak tüntetve azok a képességek, melyek fejlesztésére elsősorban alkalmasak.

Az általában használt feladatoktól eltérően, fokozottabban építenek az egyéni és csoportos munkára a frontális tanítási módszer helyett. Elsődleges céljuk az, hogy a rugalmas gondolkodást fejlesszék. Alkalmasak az egyéni differenciálásra, gyengébb képességű tanulók is sikeresen oldhatják meg, mert a hagyományosnál nagyobb jelentőséget kap a fantázia, a kíváncsiság, a játékoság, az alkotás, a kreativitás, az önkifejezés. A problémamegoldás rutinjának kialakításához a gondolatok rendszerezését, logikus gondolatmenet kialakítását, a szisztematikus kérdésfeltevést alapozzák meg. A feladatok nagy része a kérdezés képességének kialakítására helyezi a hangsúlyt. Nagy szerepet kap a vita tanítása, a különféle grafikus szervezők, kognitív térképek, a kooperatív oktatási módszer, a szerepjáték és a játék. Nagy értékük, hogy védenek a szakmai rutin ellen, rugalmasan alkalmazhatók a változásokhoz, és ami a legfontosabb, a tanulókhöz.

A feladatok nemcsak a tanulók érdeklődését és aktivitását ébresztik fel, de struktúralátást, módszereket és szemléletet is adnak – az iskolai tanulást tanítják.

Csillagászat tankönyv multimédia segédanyaggal – tekintettel a térszemlélet fejlesztésére –

Szerző(k): Hetesi Zsolt (tankönyv)
Spiller Éva (CD)
Témavezető: Megyesi László

Munkánk során igyekeztünk kidolgozni egy modern ismereteket tartalmazó, és egyúttal gondolkodtatva kifejtő tankönyvet írni azon érdeklődő középiskolások számára, akik hajlandók többlet erőfeszítésekre a kötelező tananyagon túl, az őket érdeklő tudományterületeken.

Célunk kettős: a napjainkban elhanyagolt középiskolai csillagászat-képzésben szeretnénk egyfajta felvirágzást elérni a tankönyvvel, másrészt egy hiányzó lépcsőfokot szeretnénk pótolni az ismeretterjesztő könyvek - melyek az önkéntelen figyelem felkeltésére törekszenek - és a szakkönyvek szintje között. Munkánk során azt a tényt vettük figyelembe, hogy a gimnáziumokban egyre jellemzőbb lesz a tömegoktatás: a középiskolás korosztály tudásszintje ugyan magasabb lett, de a jobb képességű diákokra kevesebb idő jut. Ezek a diákok, akár önképzés, akár szakkör keretei között, kiválóan képesek elsajátítani egy szűkebb szakterület szintjüknek megfelelő ismeretanyagát. Erre szolgál az ellenőrzött ismereteket átadó tankönyv, mely a középiskolában megtanult fizika és matematika ismeretekre támaszkodik. Ennek megírása során nem érvényesültek újszerű szempontok, inkább a tankönyvelmélet jól bevált elemei kerültek alkalmazásra. Újszerűnek az tekinthető, hogy egy CD-mellékletre kerültek azok az ábrák és programok, melyek a vizuális megértést és a térszemléletet szeretnék fejleszteni. A CD-n animációk, színes ábrák és néhány program található. Ezek nem mindegyike saját alkotás - szabadon másolható és letölthető programokról van szó - ám pl. a kezdő amatőr csillagász munkáját jelentősen megkönnyíthetik.

Ha elképzelésünk sikeres lesz, azaz a most zajló, középiskolások közreműködésével végzett tesztek beválnak, akkor pontosan az a tudományterület kerül új megvilágításba, ahol a nagy távolságoknak és a tág "tereknek" nagy szerepe van.

FIZIKA ÉS KÉMIA

Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kar

1 12.30-13.00 **A hallás természetének és a hang különböző átalakításának vizsgálata**

I. **Bánhalmi András matematika – fizika szak**
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Papp Katalin egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar
Kísérleti Fizikai Tanszék

Dr. Gingl Zoltán egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar
Kísérleti Fizikai Tanszék

2 13.00-13.30 **A vektroszkóp használata a csatolt ingák vizsgálatában**

Bényei Szilvia matematika – fizika szak
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Farkas Zsuzsa egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi Kar,
Optikai és Kvantumelektronikai Tanszék

3 13.30-14.00 **Rezonancia jelenségek a fizikában**

Bíró Beáta matematika – fizika szak
Viszkocsil Magdolna Anna matematika – fizika szak
Nyíregyházi Főiskola

Témavezető:

Dr. Beszedá Imre főiskolai docens
Nyíregyházi Főiskola
Fizika Tanszék

Dr. Nyilas István főiskolai docens
Nyíregyházi Főiskola
Fizika Tanszék

14.00-14.30 Nyomjelzés és időmérés mozgó testek vizsgálatánál

Gál Brigitta matematika – fizika szak
Soltész László matematika – fizika szak
Nyíregyházi Főiskola

Témavezető:

Dr. Erlichné dr. Bogdán Katalin főiskolai docens

Nyíregyházi Főiskola

Fizika Tanszék

Dr. Beszedá Imre főiskolai docens

Nyíregyházi Főiskola

Fizika Tanszék

14.30-15.00 Tanulói kísérletek a kémia órán

Nagy Gábor kémia – számítástechnika szak
Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar

Témavezető:

Sarka Lajos főiskolai docens

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar

Kémia Tanszék

15.00-15.30 Interaktív 3D molekula szemléltető programok a kémia oktatásában

Németh Mihály kémia – biológia – technika szak
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző
Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Viskolcz Béla főiskolai tanár

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző
Főiskolai Kar

Kémia Tanszék

A hallás természetének és a hang különböző átalakításainak vizsgálata

Szerző(k): Bánhalmi András

Témavezetők: Dr. Papp Katalin

Dr. Gingl Zoltán

A dolgozatban egyrészt a hallás természetével kapcsolatos fogalmak (mint például a hangmagasság, a hangszín, a hangerő) megértését, elsajátítását szeretnénk elősegíteni. Ezen cél érdekében egy egyszerű fizikai jelenségből indulunk ki, ami nem más, mint a rezonancia. Fizika órán legtöbbször előkerül a fogalom, de negatív értelemben: leomló hidakkal és épületekkel, esetleg a földrengésekkel hozható kapcsolatba. A rezonanciajelenséget leíró differenciálegyenletet a dolgozatban építő jelleggel használjuk fel. A fényt prizma segítségével könnyen felbonthatjuk különböző frekvenciájú harmonikus összetevőire, de a hanggal más a helyzet. Ebben siet segítségünkre a rezonancia jelenség és a számítógép. Segítségükkel a hangot is harmonikus összetevőkre bonthatjuk és vizualizálhatjuk, amit spektrogramnak fogunk nevezni (és mindezt anélkül tesszük, hogy a Fourier-transzformációt vagy a waveleteket túl sokszor szóba kellene hoznunk). Mivel számítógéppel dolgozunk, elemeznünk kell a differenciálegyenlet numerikus megoldásának a tulajdonságait is. A spektrogram hanggá visszaalakítása is könnyen értelmezhető módon történik: kicsit leegyszerűsítve arról van szó, hogy a szinuszfüggvények összeadásával kapjuk meg a hanghullám állományt. Az igazán izgalmas dolog az, amit a spektrogramon végezhetünk. Megnézzük, hogy hogyan lehet hangot megnyújtani időben anélkül, hogy a hangmagasság megváltozna. Megvizsgálhatjuk a fordítottját is: hogyan változtassuk meg a hangmagasságot, hogy a sebesség ne változzon. Hogyan adhatunk a hanghoz visszhangot, mit hallunk, ha a frekvenciatartományból elhagyunk, vagy azt valahogy transzformáljuk. Megvizsgálunk egy egyszerű hangtömörítési lehetőséget. Legvégül egy komolyabb felhasználási lehetőségre is kitérünk, a gépi beszéd előállításra. Miközben ezeken végigmegyünk például egy fizika fakultáció keretében, a tanulóban egy letisztult kép fog kialakulni a harmonikus komponensek szerepéről, a hallás leegyszerűsített működéséről, és azt is megtapasztalja, hogy az egyes tudományterületek, mint a fizika, a matematika, a számítástechnika, a nyelvészet (a pszichológia, biológia, stb.) hogyan fonódnak össze egymással.

Vektorszóp használata csatolt ingák vizsgálatában

Szerző(k): Béneyi Szilvia
Témavezető: Dr. Farkas Zsuzsa

A kinematikai kísérletek során nagy segítség tanár és diák számára egy olyan eszköz, mely lehetővé teszi a kvantitatív méréseket, megkönnyíti azok hosszadalmas és fáradtságos kiértékelését, emellett azonnali reprezentációját adja a vizsgált mozgásnak. Ez az eszköz a vektorszóp, mely az 1990-es Didaktikai Világkiállításon aranyérmet nyert.

A vektorszóp egy mikroszámítógép alapú rendszer, amely több test (maximum négy) térbeli mozgását tudja mérni, rögzíteni, majd elemezni egy időben. A rendszer a távolságmérésen alapul, infravörös/ultrahang adóvevők segítségével határozza meg a vizsgált testek pillanatnyi helyzetét. Ezen távolság adatokból a számítógép határozza meg a kitérés-idő függvényt, és ebből származtatja a sebesség és a gyorsulás időbeli változását, a periódusidőt, frekvenciát, fáziskülönbséget. A rendszer nagy előnye, hogy a számítógép képernyőjén folyamatosan nyomon követhetjük a vizsgált testek mozgását és a származtatott mennyiségek változását, így sokkal szemléletesebben vizsgálhatunk bonyolultabb mozgásokat is.

Munkám során egy csatolt inga-rendszer mozgását vizsgáltam vektorszóp segítségével. A kísérleti elrendezésben változtattam a csatolási hosszat, az ingák hosszát, a rugóállandót (ez biztosította a csatolást a két inga között) és az ingák tömegét.

A mérés során először a csatolt ingák sajátfrekvenciáit határoztam meg, ebből lebegési frekvenciát számoltam. Ez utóbbit összevettem a számítógép által kirajzolt kitérés-idő függvényről leolvasott lebegési frekvenciával.

A továbbiakban a csatolási állandót számoltam ki a mért sajátfrekvenciákból és az inga geometriai adataiból.

Rezonancia jelenségek a fizikában

Szerző(k): Bíró Beáta
Viszkocsil Magdolna Anna
Témavezetők: Dr. Beszedá Imre
Dr. Nyilas István

A természetben előforduló jelenségek 98 %-a valamilyen rezgés vagy hullám. A rezgésekről, hullámokról könyvtári anyagot írtak, de mi a dolgozatunkban csak a rezonanciának nevezett fontos jelenséggel foglalkozunk, amely mindannyiszor fellép, amikor valamiféle rezgéssel van dolgunk.

Diákköri munkánkban a mechanikai, elektromosságtani, optikai és magfizikai rezonancia jelenségekkel foglalkozunk.

Dolgozatunk bevezető részében néhány szót szólnunk arról, hogy mi is tulajdonképpen a rezonancia jelensége.

A rezonanciának a mindennapi életben, a fizikában és a technikában is fontos szerepe van. Ez a jelenség jól felhasználható gyenge rezgések kimutatására, pl. a nyelvi frekvenciamérőknél és az Eötvös-effektusnál, az orvosi diagnosztikában és a gyógyászatban. Nagy jelentősége van a hangszerek kialakításában és a hangversenytermek berendezésében is. A rádiómérnökök számára is számos lehetőséget rejt a felhasználásra, mindamellett a mézer (kis zajú erősítő) és a mikrohullámú készülékek működése is ezen alapszik.

A rezonanciának azonban nem csak előnyei vannak. Sokszor olvashatunk az újságokban olyan szerencsétlenségekről, melyeket rezonanciakatasztrófa okozott. Számos fizikus és mérnök dolgozott pl. építmények, hidak, gépek tervezésénél azon, hogy minél erősebb és maradandóbb művet alkossanak. Mégis előfordult, hogy a gondos számítások ellenére ezek az építmények tönkrementek, romba dőltek. Ma már tudunk ellene védekezni úgy, hogy a mérnökök előre megméri azokat a frekvenciatartományokat, amelyek károsodást okozhatnak.

Látható tehát, hogy a rezonancia során fellépő ok-okozati összefüggések feltárása révén rengeteg kérdésre választ kaphatunk, és segítségükkel érthetőbbé válik a fizika.

Nyomjelzés és időmérés mozgástani kísérletekben

Szerző(k): Gál Brigitta
Soltész László
Témavezetők: Dr. Erlichné dr. Bogdán Katalin
Dr. Beszedá Imre

A fizika tanítása ma már nem képzelhető el mérőkísérletek nélkül. Az évszázadok alatt feltárt törvényeket nem egyszerű kinyilatkoztatásként tárjuk a tanulók elé, hanem végigjárjuk velük azt az utat, amit a nagy elődök már megtettek.

Diákköri munkánk célja, hogy felderítsük azokat a módszereket és eszközöket, melyek segítségével a különböző mozgásfajtákat szemléletes módon tárjuk a tanulók elé. De vizsgáljuk azt is, hogy a különféle módszerek milyen pontossággal tesznek kiértékelhetővé egy kísérletet és ezek alkalmazása milyen esetekben és szinteken indokolt. (Alap-, közép-, felsőfokú oktatás.)

Munkánk során a következő mozgásfajtákat tanulmányoztuk:

- egyenes vonalú egyenletes mozgás
- egyenes vonalú egyenletesen változó mozgások
- periodikus mozgások
- ütközések
- összetett mozgások

Az általunk alkalmazott módszerek:

- manuális
- mechanikai elven alapuló
- elektronikai elven alapuló
- stroboszkópikus felvételekkel
- V-scope-val

A hagyományos, jól bevált és az újabb módszereket próbáljuk összehasonlítani, feltérképezni előnyeiket és hátrányaikat. Vizsgáljuk, mennyire alkalmazhatók az új módszerek a tanítási gyakorlatban.

Tanulói kísérletek a kémia órán

Szerző(k): Nagy Gábor
Témavezető: Sarka Lajos

Minden kémia órán fontos szerepet töltenek be a tanítás – tanulás folyamatában a különböző módszerek. Ilyen módszer a tanulói kísérlet is. Kémia tanítás feladata, hogy a természetben található anyagok sajátágaival a természeti jelenségekkel, a kémiai változásokkal és azok okaival megismertesse a tanulókat. Ezeket a változásokat, jelenségeket kémiai kísérletekkel tudjuk megeleveníteni a tanteremben. A kémia tanítás mai gyakorlata egyre kisebb mértékben tud eleget tenni a NAT és a kerettanterv azon követelményeinek, amely szerint bizonyos fokú kísérletező készséget – manuális készséget ki kell(ene) alakítani tanulóinkban. Ennek okai lehetnek: iskolák összevonása (nagy osztálylétszám); kevés szaktanterem sok osztályra; vegyszer és eszközhiány; csökkent óraszám; pénzigényes továbbképzések; módszertani hiányosságok.

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy az ismeretek elsajátításában a kémia órán milyen szerepe van a kísérleteknek.

Kérdőíves felméréseket végeztem 357 tanulóval. A kapott válaszok azt az eredményt mutatják, hogy fontos lenne a tanulói kísérletek előtérbe helyezése. Ez a tanulók motivációját, kémiához való hozzáállását, az új ismeretek könnyebb elsajátítását is elősegítené, hiszen a kémia csak kísérleti alapon tanítható. A tanulókísérleteknek a kémiai ismeretszerzés forrásául kell szolgálniuk.

Interaktív 3D molekula szemléltető programok a kémia oktatásában

Szerző(k): Németh Mihály

Témavezető: Viskolcz Béla

A háromdimenziós képalkotási módok segítségével a gyerekek számára soha nem látható vagy nehezen elképzelhető kémiai formákat (pl. elektronpályákat, molekulákat, molekulahalmazokat) jeleníthetünk meg. Célunk volt egy mindenki számára ingyenesen hozzáférhető eddig túlnyomórészt alapkutatáshoz használt szoftver megismertetésén túl, annak az általános- és középiskolai kémiaoktatásban való alkalmazhatóságát is bemutatni.

A számítógépek kapacitásának fejlődésével a grafikus programok minősége ugrásszerűen javult. A vektorgrafika bevezetésével kiváló minőségű 3 dimenziós „képeket” is lehet készíteni, melyeket bárki szabadon alakíthat, matematikai műveleteket végezhet rajtuk, különösebb matematikai és számítástechnikai előismeretek nélkül. Ezt az informatikai háttérrel használta ki többek között az MDL (Molecular Design Limited), amely kémiai grafikus szoftverek gyártására specializálta magát. Olyan programcsaládot hozott létre, melynek alapja egy a böngészőkhöz beépülő program (plug in - MDL Chime), amely képes a molekulák 3 dimenziós szerkezetét megjeleníteni. Széles körben elterjedt, például felhasználják gyógyszertervezésre, szerves kémiai adatbázisok (Belstein), kristályszerkezetek megjelenítésére.

A program által megjeleníthető HTML formátumú „Molekulakönyvet”¹ állítottunk össze, mely több mint ezer molekulája az Interneten keresztül mindenki számára hozzáférhető. Egy hasonló megjelenésű speciális válogatás az általános iskolai és a középiskolai oktatásban előforduló 3D molekula modelleket tartalmazza. A honlapra elkészítettük a teljes menürendszer használatához szükséges magyar nyelvű leírást, amellyel mind a tanárok, mind a gyerekek a program használatát elsajátíthatják.

http://www.jgytf.u-szeged.hu/~viskolcz/Molekulakonyv/mol_db_wf.html

IDEGENNYELV

Angol és magyar közmondások és szerpük az általános iskolai nyelvoktatásban

Szerző(k): Somodi Mihály
Témavezető: Stefán Ildikó

Esszémben az angol és magyar közmondások összehasonlításával foglalkozom. Céлом az volt, hogy annyi egyezést találjak, ahányat csak lehetséges, és, hogy bemutassam, a közmondások jól használhatóak a nyelvoktatásban.

Munkám kezdetén áttanulmányoztam a 6000 angol közmondást tartalmazó *Penguin Dictionary of English Proverbs* című könyvet - ez szolgált munkám alapjául. Párokba rendeztem a magyar és angol közmondásokat. Ezután különböző szótárakban ellenőriztem elképzeléseim helyességét, és úgy találtam, hogy néhány közmondás nem szerepel, vagy nem az általam leírt párosításban szerepel.

Az összegyűjtött közmondásokhoz jegyzeteket csatoltam, melyekben megpróbáltam rámutatni a főbb hasonlóságokra és különbségekre. Ahol szükségét éreztem rövid magyarázatokat is adtam.

Ezután kategóriákba rendeztem a közmondásokat. A közmondások rendszerezése azonban nagyon problematikus volt, hiszen megannyi helyzetben használhatók. A következő kategóriákat állítottam fel: 'Bibliai eredetű közmondások', 'Nagy emberek szavai', (e két kategóriában található közmondások nagyon hasonlóak), 'Különböző élethelyzetekben használatos közmondások', 'Közmondások pozitív emberi jellemvonásokról és attitűdökről', 'Közmondások negatív emberi jellemvonásokról és attitűdökről', 'Közmondások elvont fogalmakról', 'Életvezetési tanácsok', 'Kapcsolatok', 'Praktikus tanácsok'.

Végül a közmondások jelentőségét bizonyítandó megpróbáltam összegyűjteni és bemutatni minél több közmondással kapcsolatos játékos feladatot.

Remélem dolgozatom hasznos olvasmány lesz a téma iránt érdeklődők számára.

Teaching English to young children with storybooks

Szerző(k): Szabó Andrea
Témavezető: Stefán Ildikó

Teaching English to young children is different from teaching English to adults. Though children bring to the English classes a well-established set of skills, which help them to learn another language, the way they learn this second language highly depends on their developmental stage.

They do not respond well to an activity, which they perceive as childish, or which is above their intellectual level.

They do not make analytical links that older learners do, they do not need difficult structures. They respond to the meaning underlying the language well and do not worry about individual words or grammatical structures.

So the activities we use should be

- simple enough for the children to understand
- within their abilities
- largely orally based

The kinds of activities that work well with them are games, songs, colouring, cutting, labelling and listening to simple repetitive stories.

Stories are very important in teaching foreign languages and on the other hand they contain natural repetition of key vocabulary and structures, they allow the teacher to introduce or revise new vocabulary and sentence structures, which through repetition gradually enter the children's own speech.

Listening to stories also develops the child's listening and concentrating skills.

The two basic activities to introduce stories are:

- Reading stories aloud to children
- Telling stories.

Children do not mind hearing and reading the same story over and over again.

Through repetitive listening to the same story they absorb the key vocabulary and structures. They also need to hear a good model of reading. Through repetitive reading they can practice reading and refine each time their performance.

To prove that English can be taught successfully with the help of picture storybooks, I organised a language course for 10-year old children. My conclusion is that working with picturebooks written for native young readers is very motivating for Hungarian children but at the same time it is very demanding for the teachers.

Translation techniques in the Hungarian version of Harry Potter and the Philosopher's Stone

Szerző(k): Prácser Anna

Témavezetők: Dr. Ujlakyné Szűcs Éva

In my essay I write about the most popular novel of 2001, Harry Potter and the Philosopher's Stone. It is the first part of a novel series. Four parts have been published in Hungary so far. It is very popular all over the world, it is translated more than 30 languages and it has won several awards and prizes.

I am going to write a short factual section on the author. Joanne Kathleen Rowling was a simple French teacher and secretary. For some years she lived in France now she works on the next volume in Edinburgh.

Secondly I will introduce the novel. The story is very interesting for children and adults as well. It is colourful and very detailed, it contains lot of interesting, funny and witty names and expressions.

In the main part of my essay I try to examine the translation techniques in two ways. I try to examine every word and expression according to topic- and technique- based classification. I analyzed it both theoretically and practically.

Finally I summarize my conclusions and experience from the point of view of primary school language teachers. I have a final assumption that teachers could use the names in the novel so that language awareness of young learners can develop.

Teaching Reading and Writing in America and in Hungary

Szerző(k): László Anita

Témavezető: Balázsne Szabó Ildikó

In my essay I tried to examine the American and the Hungarian teaching process of reading and writing. After a short introduction I introduced some facts of the American and the Hungarian education.

Since the difference between the two systems comes from the kindergarten level, I examined the characteristic features of the American kindergartens. There are more teachers with the children than in our kindergartens, so they really can concentrate on the individualized learning experiences. They teach the recognition of letters and their sounds (alphabet song, variety of art activities, poems, stories...) and at the end of the kindergarten year all children should begin to read and write on their own. The word "begin" is important here because it means that they are not expected to read and write perfectly, only to start it. Everybody should experience successes and desire to read and write.

After introducing the American kindergartens I wrote about concrete exercises like: how they teach reading and writing and through what kind of activities. Here I set several copies from American activity books made for kindergartners.

In the next part of my essay I wrote about the similarities and differences between the American and Hungarian kindergartens.

The 1st grade comes after kindergarten all over the world just like in America and in Hungary. So I examined *what* a 1st grade program does in reading and writing in America. The other significant part of my work is *how* they do that. Here I also made a big research and fit a lot of copies from American activity books made for 1st graders.

Finally I examined the main characteristics of the Hungarian reading and writing teaching methods and then I compared them with the American ones. I concentrated on the main similarities and differences.

Wie motiviert lernen die Kinder im Alter von 11-12 Jahren Deutsch als Fremdsprache?

(Motivationstechniken und ihre Auswirkung auf die Einstellung von Schülern zu Deutsch als Fremdsprache)

Szerző(k): *Aller Zsuzsanna*

Témavezető: *Zetényi-Csukás Ágnes*

In meiner TDK-Arbeit lege ich eine Untersuchung über verschiedene Motivationstechniken von zwei Deutschlehrerinnen und über die Einstellung der Lernenden zur deutschen Sprache in der István Báthory Grundschule in Veszprem vor.

Die Untersuchungen wurden in zwei Gruppen durchgeführt, in denen die Kinder die deutsche Sprache nach verschiedenen Unterrichtsmethoden lernen.

Ich habe Bekannte, deren Kinder die alternative „Blue bird” Klasse in der István Báthory Grundschule in Veszprém besuchen. Sie haben mir erzählt, wie großartig und erfolgreich dieses Programm ist. Dadurch angeregt begann ich Fachliteratur über diesen lernerzentrierten Unterricht zu lesen. Die Fachliteratur war sehr überzeugend, und ich bin darauf gekommen, das es sehr interessant wäre, mich mit dieser Methode zu beschäftigen. Deshalb habe ich die nach schülerorientiertem Unterricht lehrende Deutschlehrerin aufgesucht und darum gebeten, mir zu gestatten einige Deutschstunden beobachten zu dürfen.

In dieser Schule habe ich eine sog. „Kontrollgruppe” gefunden, wo eine andere Lehrerin für deutsche Sprache nach der traditionellen Methode die Schüler unterrichtet. Sie hat mir auch ermöglicht, Beobachtungen durchzuführen.

In den ersten Stunden habe ich bemerkt, dass der größte Unterschied zwischen diesen Gruppen in den Motivationstechniken der Lehrerinnen liegt. Deshalb habe ich bei den Beobachtungen der Deutschstunden großen Wert auf die Motiviertheit der Schüler gelegt. Ich bin neugierig gewesen, was für eine Einstellung die Schüler beider Gruppen zur deutschen Sprache haben. Da dieses Thema weniger erforscht ist, habe ich einen Fragebogen von den Schülern der fünften Klasse im Jare 2000 ausfüllen lassen.

Da beide Gruppen von niedriger Anzahl sind, kann ich leider nicht zur allgemeingültigen Schlussfolgerung kommen, deshalb lege ich hier fest, dass sich meine Feststellungen nur auf diese zwei untersuchten Gruppen für Deutsch als Fremdsprache beziehen.

Die deutsche Mundart von Leinwar/ A leányvári német nyelvjárás

Szerző(k): *Gölcz Mira*

Témavezető: *Dr. Márkus Éva*

Az 1946-os német kitelepítés miatt a magyarországi németiség száma jelentősen megfogyatkozott. Egyre kevesebben vannak olyanok, akik még ismerik és beszélik a „sváb” nyelvet. Dolgozatomban a leányvári német nyelvjárás jellegzetességeit tanulmányozom. Célom falum nyelvjárásának megőrzése, továbbadása az utókor számára.

2001-ben 600 német nyelvjárási szót ill. kifejezést vettem fel hangkazettára (C. J. Hutterer: Das Fragebuch des Ungarndeutschen Sprachatlas, Budapest, 1973. c. könyv alapján) Erdély Jánosné, született Gölcz Margit és Schmidt Jánosné, született Baumstark Anna segítségével és írtam át fonetikusán. Mindketten Leányváron születtek és itt is élnek a mai napig.

A dolgozatban a leányvári középbajor dialektust hasonlítottam össze a mai német irodalmi nyelvvel.

A nyelvjárás és a standard nyelv között különbségek és hasonlóságok egyaránt felfedezhetők, melyekből a dolgozat példákkal illusztrálva bőven ad ízelítőt.

További céljaim között szerepel a feldolgozott témát tovább bővíteni, a témában tovább kutatni, gyermekverseket, mondókákat, énekeket gyűjteni helyi dialektusban.

Reményeim szerint a dolgozat jól hasznosítható lesz majd a kisebbségi oktatásban, és hozzájárul a magyarországi németiség identitásának megőrzéséhez.

KÜLÖNLEGES SZÜKSÉGLETEK PEDAGÓGIÁJA

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar 46. terem

1 9.00-9.30 Son-rise: az autizmus gyógyítható?

Balla Barbara

*Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest*

Témavezető:

Dr. Pataki László tanszékvezető főiskolai tanár
*Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar
Fonátriai Tanszék*

2 9.30-10.00 Az autizmus pszichológiai és pedagógiai problémái

Kelemen Krisztina

Széchenyi István Egyetem

Témavezető:

Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna főiskolai docens
*Széchenyi István Egyetem,
Műszaki Tanárképző Tanszék*

3 10.00-10.30 Egy dyslexiás gyermek fejlődésének a bemutatása a fejlesztésére szolgáló program segítségével

Nagy Zita tanító szak

Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

dr. Sztanáné dr. Babits Edit tanszékvezető főiskolai docens
*Eötvös József Főiskola, Baja
Neveléstudományi Tanszék*

4 10.30-11.00 Diszlexia (A diszlexiás gyerekek helyesírási nehézségeiről)

Supolló Edina

Eötvös József Főiskola

Témavezető:

Bálint Ágnes főiskolai adjunktus
*Eötvös József Főiskola, Baja
Neveléstudományi Tanszék*

Son-rise: Az autizmus gyógyítható?

Szerző(k): Balla Barbara
Témavezető: Pataki László dr.

A szerző rövid áttekintés után bemutatja egy hazánkban még kevésbé ismert módszer lényegét. Saját tapasztalatain keresztül beszámol a terápia alkalmazásával elért eredményeiről.

Magyarországon az autizmussal foglalkozó intézmények szinte teljesen kizárják a gyógyíthatóságot. A módszer kidolgozói felvetik, és számos esettel alátámasztják ennek ellenkezőjét. A Kaufmann házaspár saját autista gyermekük számára alakította ki az eljárást (jelenleg az említett fiatal férfi magas beosztásban dolgozó, a társadalomba minden szempontból beilleszkedett „normális” személyiség).

A Son-Rise ma már a világon elterjedt: az USA után Anglia, Lengyelország is átvette, egyes országokban a Társadalombiztosítás által is támogatott technika.

Az autizmus pszichológiai és pedagógiai problémái

Szerző(k): Kelemen Krisztina
Témavezető: Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna

„Az autizmus olyan állapot, amely egyes gyermekeket születésüktől vagy csecsemőkoruktól fogva megfoszt attól a képességüktől, hogy normális társas kapcsolatokat alakítsanak ki, és elsajátítsák a normális kommunikációs készségeket. Ennek következtében a gyermek elszigetelődhet az emberektől, és ismétlődő, rögeszmés jellegű tevékenységekben merülhet el, érdeklődése pedig beszűkül.” (Baron-Cohen-Bolton, 2000.)

Az autizmussal élő gyerekek viselkedése nagyon furcsa lehet. Izgatottan ugrándozhatnak a csapból folyó víz látványára, a felnőttek próbálkozásait viszont, hogy bevonják őket valamilyen közös, „társas” játékba, esetleg teljesen figyelmen kívül hagyják. Előfordulhat, hogy átnéznek rajtunk, vagy épp csak ránk pillantanak, és ettől úgy érezzük, hogy alig van helyünk az ő világukban.

A dolgozatomban kiemelten foglalkozom az autizmus felismerésének orvosi és pedagógiai kritériumaival, az autizmus pszichológiai, pedagógiai problémáival. Hangsúlyt helyezek arra is, hogy a pedagógiai problémák milyen módon, illetve eszközökkel, milyen oktatási, nevelési közegben oldhatók fel, kiemelve a pedagógusok és a szülők szerepét. Röviden áttekintem az orvosi terápiák befolyásoló szerepét a nevelés hatásosságában.

Dolgozatom – szerény lehetőségeivel – hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a szakembereken kívül a szülők, a téma iránt érdeklődő személyek idejében felismerjék az autizmus jellemző jegyeit, ismerjék az autisták fejlesztési lehetőségeit és egyben korlátait is.

Egy dyslexiás gyermek fejlődésének a bemutatása a fejlesztésére szolgáló program segítségével

Szerző(k): Nagy Zita

Témavezető: Dr. Sztanáné dr. Babits Edit

A gimnázium befejezése után egy évet töltöttem Székesfehérváron a Logopédia az Anyanyelvért Alapítványnál, itt ismerkedtem meg a Dyslex programmal. Ezt a számítógépes komplex programot Hagymási Endre székesfehérvári logopédus dolgozta ki. Dolgozatomban bemutatom a dyslexia jelenségét (tünetei, okai, gyakorisága...), majd magát a programot. Foglalkozom a számítógép és a logopédia kapcsolatával. Napjainkban egyre elterjedtebb a számítógépek használata, de a logopédiai terápiában való felhasználása ellen a logopédusok számos indokot sorakoztattak fel. Rövid közvélemény-kutatást végeztem, melynek eredményéről a dolgozatomban részletesen beszámolok. A számítógép képesség- és készségfejlesztő hatásairól a felhasználók tapasztalatai alapján számolok be. Bemutatom magát a Dyslex programcsaládot, amely a következő komponensekből épül fel:

- Dyslex 1.0-alapprogram
- Dyslex Szódominó- három- és négybetűs szavakkal
- Dyslex Memória-szó- és mondatmemória
- Dyslex Betűkereső

A program kipróbálása után felmérést végeztek arról, hogy mi a felhasználók véleménye a számítógéppel végzett terápiáról, ezen közvélemény-kutatás eredményeit részletesen tárgyalom. Bemutatok egy olyan dyslexiás kisfiút, aki 6. éve vesz részt a logopédiai órákon és Dyslex számítógépes olvasási készséget és helyesírást fejlesztő korrekciós programcsaláddal dolgozik. Édesanyjával részletes pszichológiai anamnézist vettem fel, melyről dolgozatomban említést teszek.

Tapasztalataim alapján a tanulási zavarok (olvasás- és írászavar) igen sokrétű, változatos problémák, amelyek manapság egyre inkább előfordulnak.

Diszlexia

(A diszlexiás gyerekek helyesírási nehézségeiről)

Szerző(k): Supolló Edina

Témavezető: Bálint Ágnes

Előadásomban a diszlexiáról, azon belül a diszlexiás gyerekek helyesírási nehézségeiről szeretnék beszélni részletesebben, mivel ez a probléma nemcsak az olvasás nehézségét jelenti, hanem nyelvtani és írásbeli hátrányosságokkal is együtt jár.

Bevezetőmben e részképesség zavar tüneteiről, vizsgálati lehetőségeiről, kiváltó okairól és javítási módszereiről szeretnék szólni.

Miután vázlatosan áttekintem a diszlexia fogalmi hátterét, vizsgálatomat és annak eredményét szeretném bemutatni.

A helyesírási nehézségekkel kapcsolatos vizsgálataimhoz a székesfehérvári Kossuth Lajos Általános Iskola pedagógusaitól kaptam segítséget. Ebben az iskolában az alsó tagozat négy osztályában lehetőség nyílik arra, hogy fejlesztő pedagógusok foglalkozzanak a problémás gyerekekkel. Így a normál osztályok mellett még négy tanulási nehézséggel küzdő alsós évfolyam is található.

Egy 10-15 soros tollbamondást diktáltam le mind a normál és a diszlexiás második és negyedik osztályban, hogy az egykorúak közötti különbséget és a kétéves fejlesztés eredményeit lemérhessem.

Természetesen a különbségek egyértelműen tükröződnek, amit nemcsak a helyesírási nehézségek számából és súlyosságából lehet felmérni, hanem számos más jelenségből is.

Feltűnően több a diszlexiás gyerekek tollbamondásában a befejezetlen mondat, betűcserék és más tévesztések miatt az érthetetlen szavak, illetve többségükönél megfigyelhető a nehezen olvasható külalak.

Különös hangsúlyt fektettem a szövegben előforduló 10-12 olyan szóra is, amely jól tükrözi a diszlexiásokra jellemző tüneteket. Pl.: betűkettőzés, betűcsere, hosszú-rövid magánhangzók írása.

Halló és hallássérült tanulók szövegértő olvasásának vizsgálata

Szerző(k): Somogyi Veronika,
Urbán Eszter

Témavezető: Dr. Csányi Yvonne

Tudományos diákköri munkánk során halló és hallássérült tanulók szövegértő olvasásának vizsgálatát és összehasonlítását tűzzük ki célul.

A vizsgálat során arra kerestünk választ, hogy a hallássérült gyermekek szövegértő olvasása milyen mértékű elmaradást mutat a hallókéhoz képest, illetve az évfolyamok előrehaladtával milyen mértékű elmaradást mutat a hallókéhoz képest, illetve az évfolyamok előrehaladtával milyen szintű fejlődés figyelhető meg.

Hipotéziseink:

1. a halló angol gyermekekre sztemerdizált olvasási teszt hazai adaptálása a magyar halló és hallássérült gyermekeknél is jól alkalmazható.
2. a siket tanulók szövegértése még 8. osztályban is több éves elmaradást mutat a hallókéhoz szemben, míg a nagyothalló gyermekek eredményei közelebb fognak állni a hallókéhoz mint a siketekéhez. Illetve az osztályfokok előrehaladásával a szövegértés jelentős fejlődésen megy keresztül.

A vizsgálatot az angol Word olvasási teszt magyar adaptációjával végeztük, amely 38 egyre nehezedő szövegből, illetve hozzátartozó kérdésből áll. Az első 8 feladat egy-egy mondat, amelyhez kép tartozik. A képes feladatokat követő részekben minőségi váltás következik be: a 9. feladattól a szövegeket nem kíséri illusztráció és egyre hosszabb terjedelműek. A szövegek nehézségét nemcsak a mondatok szerkezeti bonyolultság és egyre növekvő hossza adja, hanem az is, hogy a kérdések egyre inkább a szövegben ki nem mondott, rejtett gondolatokra vonatkozik. Itt már nem egyszerűen az olvasott szöveg reprodukációjára, hanem értelmezésére következtében van szükség. A vizsgálatot 4 egymást követő hibás válasz után kell abbahagyni.

A felmérésben halló, nagyothalló és siket gyermekek vettek részt. Mindhárom csoportnál teszteltük az 1., 2., 3., 4. évfolyamos tanulókat, a siketeknél és nagyothallóknál vizsgáltuk az 5., 8. osztályos gyermekeket is.

Hipotézisünkkel ellentétben a nagyothalló tanulók eredményei és típushibái jobban hasonlítanak a siket gyermekek teljesítményéhez, mint a hallókéhoz. A halló és hallássérült csoport hibái között minőségi különbség van. A két csoport szövegértő olvasási szintje több éves eltérést mutat. A nagyothalló csoport szintjét, míg a siket tanulók közül sokan még ezt az eredményt sem érik el.

Vizsgálataink során arra is fény derült, hogy a Word teszt magyar adaptációja egyaránt alkalmas a halló gyermekek és a hallássérülés különböző fokain álló fogyatékosok szövegértő olvasásának megítélése.

A szülő-gyermek kapcsolat alakulása egy halló gyermeket nevelő siket családban

Szerző(k): Stefanovics Anikó

Témavezetők: Kulcsárné dr. Papp Enikő

Sokszor találkozhatunk sérült gyermeket nevelő szülőkkel, s egyáltalán nem irigyeljük őket. Nagyon sok, a nevelést nehezítő tényezővel kell megküzdeniük, míg felnevelik őket. A társadalom, a környezet a MÁS-ságot még mindig nem kezeli elég jól, a problémával a családok gyakran magukra maradnak.

Az élet fordított helyzeteket is produkál. Egy olyan családdal volt alkalmam megismerkedni, ahol siket szülők nevelnek halló gyermeket. Dolgozatomban azt próbáltam meg felderíteni, hogyan birkóznak meg a szülők ezzel a helyzettel? Elfogadják vagy elutasítják ezt a MÁS-ságot gyermekükénél? Kik és hogyan segítik őket abban, hogy a gyermek szocializációja zavartalan legyen?

A kérdések megválaszolására az alábbi módszereket választottam:

- anamnézis készítés,
- interjú a szülőkkel,
- önéletrajz a gyermektől.

A lefolytatott vizsgálat arról győzött meg, hogy a fordított MÁS-ság sem jelent kisebb problémát az érintett család számára. Ugyanúgy el kell fogadni az egymáshoz nem illeszkedés tényét, mint a sérült gyermeket nevelő egészséges szülőknek. Különösen pedig azért, mert a kisgyermek számára döntő beszédtanulási folyamatban korlátozottak a jelnyelvet használó szülő lehetőségei. Bármilyen nagy bennük a szeretet a gyermekük iránt, a szülői kompetencia érvényesítése nehézségekbe ütközik. Ugyan a külső támogatás eredményeként a gyermek társadalmi beilleszkedése (szakmatanulása) megoldottnak tűnik, a szülő-gyermek kapcsolat egyáltalán nem zavartalan.

A vak kisiskolások olvasás zavarai

Szerző(k): Györffy Emese
Bolgár Brigitta
Témavezetők: Katona Lajos
Dr. Földiné Angyalossy Zsuzsanna

Jelen kutatásunkban arra próbálunk rávilágítani, hogy milyen hibák jellemzik a vak kisiskolások olvasását, mennyire képesek az olvasást az információszerzés eszközeként használni. Egy olvasási teljesítményt vizsgáló feladatsorral, a fonológiai tudatosság, a téri orientáció, a testséma és a haptikus érzékelés vizsgálatával próbáltunk választ keresni arra, hogy mennyire specifikusak a hibák és milyen okok húzódnak meg ezek hátterében. Melyek a braille írásrendszerből illetve a beszédből, nyelvből fakadó hibák. A különböző elméleti megközelítések összegzésével átfogó képet szeretnénk nyújtani a braille olvasás nehézségeiről, figyelembe véve a vakok Romániai oktatásának jelenlegi helyzetét.

Tanulásban akadályozott gyermekek komplex vizsgálata –
hallásvizsgálatok

Szerző(k): Végső Enikő,
Cseh Diána,
Tóth Judit
Témavezető: Dr. Buday József

Dolgozatunk témája a tanulásban akadályozott gyermekek komplex vizsgálata, azon belül is a hallás vizsgálatának részterülete. A tanulásban akadályozott gyermekek első komoly komplex vizsgálatára a hetvenes években került sor, melynek eredményeiről a Budapest-vizsgálat számol be.

Több, mint húsz évvel később a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola Gyógypedagógiai Kórtani Tanszéke megismételte az előbb említett vizsgálat egyes részeinek vizsgálatát.

A hallásvizsgálatokat szűrő audiométerrel végeztük. Célunk annak megállapítása volt, hogy fennáll-e hallásvesztés vagy nem. Szándékaink szerint a kiszűrt gyermekeket klinikai audiometriai vizsgálatra küldjük tovább a pontos diagnózis megállapítása és a szükséges beavatkozás elvégzése, vagy a korrekció biztosítása céljából.

A mérés eredményét akkor tekintettük pozitívnak, ha a 250-3000 Hz-ig terjedő frekvenciatartományban, azaz a beszédfrekvenciákon, legalább két mérési ponton a hallásvesztés mértéke elérte, vagy meghaladta a 30 dB-t. A munka természetesen kiterjedt a korrekciós eszközök meglétére és azok használatának rendszerességére is.

Vizsgálatainkat négy intézményben végeztük a 2000 és a 2001 év folyamán. A vizsgált személyek összlétszáma 407 fő. Ebből 248 fiú, 159 leány, életkoruk 5-19 év. Összesen 115 gyermeknél (28,3%), 69 fiúnál (27,8%) és 46 leánynál (28,9%) találtunk a fentiekben definiált hallásvesztést.

Minthogy a beszédfrekvenciákon bekövetkezett hallásvesztés megnehezítheti a beszéd megértését, eredményeink megerősítik azt a korábbi feltételezést, hogy a hallásvesztés hozzájárulhat a tanulási akadály kialakulásához, illetve a már meglévő zavart tovább súlyosbíthatja.

Laterális dominanciát vizsgáló számítógépes program

Szerző(k): Balogh Renáta

Témavezető: Bábel László

Dolgozatomban bemutatom egy általam készített számítógépes laterális dominanciát vizsgáló programot.

A program többszintű lépcsőből épül fel, így alkalmas különböző korosztályú alanyok vizsgálatára. Működése: A program indítása után az első lépés a kívánt szint kiválasztása. 5 szintből választhat a felhasználó.

1. szint: 2 betűs szavak
2. szint: 3 betűs szavak
3. szint: 4 betűs szavak
4. szint: 5 betűs szavak
5. szint: 6-10 betűs szavak

A program csak akkor fut, ha használjuk hozzá az alap TXT fájlokat, amelyek eredetileg 40 szót tartalmaznak szintenként, de ez bővíthető is a 9-es pont választásánál. A 8-as gomb megnyomása után kiválaszthatjuk azt a szintet, aminek a szóanyagát esetleges hibás feltöltés miatt törölni kívánunk.

A szint kiválasztása után a számítógép véletlenszerűen generál egymás után 5 szópárt, melyből egyszerre 1-et a jobb és 1-et a bal képernyő oldalára ír ki. 1-1 szópár néhány másodpercig látható. Az 5 szópár után a vizsgálat alanya leírhatja egy papírra a szavakat melyre emlékszik. Ezután bármilyen billentyű lenyomására a képernyőn megjelennek a szavak jobb és bal oldali sorrendbeni csoportosításban. Amelyik oldali csoportból a vizsgált alany többet megjegyzett, az a domináns oldal.

MATEMATIKA TANÍTÁSA

9 15.00-15.30 Számítógéppel támogatott interaktív módszerek a geometria tanításában

I. Kondor Rita matematika – ábrázoló geometria szak
Debreceni Egyetem, Természettudományi Kar, Debrecen

Témavezető:

Dr. Kovács Zoltán egyetemi docens

Debreceni Egyetem, Természettudományi Kar, Debrecen
Geometriai Tanszék

10 15.30-16.00 Angol-Magyar, Magyar-Angol matematikai kisszótár készítésének alapelvei és alkalmazása az általános- és középiskolai matematikatanításban

Rákóczi Anikó matematika – szociálpedagógia szak
Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Szalontai Tibor főiskolai tanár

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar
Matematika és Informatika Intézet

11 16.00-16.30 A tanulók adottságának, képességének, képzettségének megfelelő hatékony tanítási stratégiák kidolgozása az általános iskolai matematikaoktatásban

Takács Judit matematika – német szak

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Czeglédy István főiskolai tanár

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar
Matematika és Informatika Intézet

Hazai Monitor-mérések a matematika tantárgyban

Szerző(k): Andó Zsuzsanna

Témavezető: Dr. Szalontai Tibor

A pedagógiai felmérések célja, hogy az oktatáspolitikai számára képet adjanak a tanulók tudásáról, ezáltal pedig közvetve az iskolarendszer hatékonyságáról. Magyarországon az Országos Pedagógiai Intézet Értékelési Központja 1986-tól kezdődően meghatározott ciklusokban, ugyanazon tanulói populációk körében, mindig azonos műveltségi területeken országos, reprezentatív felméréseket végez. A felmérésben résztvevő tanulói populációk a karakterisztikus iskolaszakaszoknál helyezkednek el. Nevezetesen mérünk 4., 8., 10., 12. osztályokban. Minden egyes felmérésben egy ún. háttérkérdőívet is kitöltetnek a tanulókkal, amelynek adatait a tanulói teljesítmények elemzéséhez használnak fel.

Dolgozatomban a vizsgált műveltségi területek közül a matematika tudás változását ismertetem, illetve kitérek az olvasási készség vizsgálatának eredményeire is, hiszen a szövegértési képesség erősen befolyásolja a többi műveltségi területen, például a matematikai értelmes elemző olvasás területén nyújtott teljesítményt is.

Az első Monitor-mérést 1991-ben követte a második, ettől kezdve két évente vizsgálták a tanulók tudását, legutóbb 2001-ben. A hazai mérések olykor nemzetközi mérésekhez is kapcsolódtak, így az 1995-ös TIMSS (Third International Mathematics and Science Study) mérés eredményei mellett a PISA 2000 vizsgálatot is ismertetem a konkrét feladatsorral és annak értékelési útmutatójával. Ez utóbbi mérést én is elvégeztem két középiskola egy-egy osztályával. Az eredményekkel és annak összehasonlító elemzésével zárom dolgozatomat.

Dinamikus geometriai eszközök a matematikaoktatásban

Szerző(k): Hevér Eszter
Témavezető: Dr. Szilassi Lajos

Dolgozatomban egy olyan geometriai szoftvert mutatok be, amely a geometria órákon igen hatékonyan alkalmazható, mind a szemléltetés, mind a tanulók ismeretének rendszerezése szempontjából. A bemutatásra kerülő, Euklides nevű magyar fejlesztésű szoftver —megítélésem szerint— didaktikai szempontok alapján az egyik legkönnyebben, legeredményesebben használható a hasonló dinamikus geometriai szoftverek közül.

A program nemcsak szemléltetési célból, hanem a tanulók aktivizálása, motiválása szempontjából is hatékonyan alkalmazható. A tanulók saját maguk szerkeszthetik meg és változtathatják a különböző rajzokat. A program segítségével a diákok önálló tapasztalatszerzés útján jutnak el különböző sejtések megfogalmazásáig, melyek bár nem bizonyító erejűek, de megkönnyíthetik a feladat megoldását.

A program előnyei közé tartozik a *fóliák* alkalmazása, melyek segítségével „elkülöníthetjük” a szerkesztés egyes lépéseit. Az *interaktív adatkezelés*; illetve az *animáció* lehetőséget ad az alakzatok mozgásra, mértani hely keresésére. Ugyancsak didaktikai szempontból fontos tulajdonság a *szerkesztés menetének lejátszása*, amely segítségével a tanulók láthatják a megoldás menetét és tudatosíthatják annak lépéseit.

A programot többnyire az általános iskolai matematika tankönyvekből vett példákon keresztül fogom bemutatni. A választott feladatok az 5.-től a 8. osztályig mutatnak példát a szoftver alkalmazására.

Titkosírások

Szerző(k): Rumpf Krisztina
Témavezető: Pintér Klára

A rejtjelezés története az emberi kommunikáció megjelenéséig nyúlik vissza. Amióta emberi közlés létezik, azóta a közlés módját alapvetően két szempont határozza meg: (1) akinek az üzenet szól, az megértse az üzenetet; azonban (2) illetéktelen ne értse meg azt. A második követelmény iránti egyre fokozódó igény eredményei a titkosírások, kódok és az üzenetküldés más furfangos módjai.

Titkosírásokat régóta használnak az emberek. Már időszámításunk előtt felmerült annak szükségessége, hogy a leírt gondolatokat elrejtse. Évezredek óta királyok és hadvezérek támaszkodtak birodalmuk és hadaik irányításában a hírközlő hálózatokra. Jól tudták milyen súlyos következményekkel járna, ha feltett titkaik, hadműveleteik feltárlának a rivális nemzetek és hadseregek előtt. Jelenlegi ismereteink alapján a titkosírások használata az egyiptomi és a görög-római ókorba nyúlik vissza. Egyéb civilizációk (pl.: kínai, indiai, perzsa) ilyen tudományról sajnos csak keveset tudunk.

Annak ellenére, hogy leggyakrabban háborús körülmények között került sor rejtjelezett üzenetek cseréjére, az első titkosírást, amelyről tudunk, a spártaiak szkütaléját (i.e. VII. század) az államigazgatásban és a diplomáciában használták. Manapság a polgári életben jelentős részt követel magának a titkosírás, hiszen az internetes kereskedelem pénzügyi műveleteinek biztonsága minden felhasználónak érdeke. Adataink és jogaink védelme szintén megköveteli a minél erősebb kódok használatát.

Az évezredek alatt rengeteg új titkosírás jelent meg, de a régi módszerek újra felfedezése és kis átalakításokkal történő alkalmazása szintén gyakorivá vált. Dolgozatomban egyfajta áttekintést adok a fontosabb és érdekesebb titkosírásokról, (a témakör nagysága miatt) a teljesség igénye nélkül. A dolgozat végén olyan feladatokat mutatok be, melyek használhatók az általános és középiskolákban a tananyag színesítésére, és amelyek fejlesztik a gyerekek logikai gondolkodását. Ez a témakör alkalmas arra, hogy felkeltse a gyerekek érdeklődését és motiválja őket további kutatásra.

A tanulók értelmes, elemző olvasási képességének mérési és fejlesztési lehetőségei a matematika órákon

Szerző(k): Baglyos Natália
Témavezető: Dr. Czegléd István

Dolgozatom első részében rámutatok arra, hogy az értő olvasás miért olyan fontos ahhoz, hogy az ember be tudjon illeszkedni a társadalomba. Miben segíti az értő olvasás megléte az embert a cselekedeteiben és miben gátolja annak hiánya.

A következőkben azt vizsgálom, hogy az értő olvasásnak milyen ismérvei vannak, hogyan lehet ezeket mérni, s hogyan lehet őket fejleszteni a matematika tanítása során.

Az információszerzéshez olyan mérőlapokat állítottunk össze, amelyek itemjei segítségével jól mérhető az értő olvasás megléte vagy hiánya.

A lapok kiértékelése lehetővé teszi, hogy olyan feladatsorokat tervezzünk, amelyekkel a fent említett képesség eredményesen alakítható ki, illetve fejleszthető, tovább. Dolgozatomat ilyen feladatsorok elemzésével zárom.

A kreatív személyiségtulajdonságok mérésének és fejlesztésének lehetőségei a matematika tanításában

Szerző(k): Bakos Zsuzsanna
Témavezető: Dr. Czegléd István

Dolgozatomban a kreatív személyiségtulajdonságokat vizsgáltam. Azért választottam ezt a témát, mert a mindennapi életben, folyamatosan olyan problémákba ütközik az ember, melyek megoldásához feltétlenül szükségesek a problémamegoldó gondolkodás és a kreatív képességek. A kreatív személyiségtulajdonságok nem alakulnak ki születésünkkor, hanem életünk során fejlődnek ki. A pedagógus feladata ezeknek a tulajdonságoknak a fejlesztése, s erre a matematika kiválóan alkalmas.

A dolgozat első részében a kreativitásról szólok általánosságban, kitérve az alkotó vagy problémamegoldó gondolkodásra.

A következő részben a matematikai kreatív személyiségtulajdonságokat elemzem, kitérve annak mérési és fejlesztési lehetőségére.

A harmadik részben azt vizsgálom, hogy a gyerekek milyen kreatív képességekkel rendelkeznek és azt, hogy milyen mértékben befolyásolja a kreativitás kialakulását a környezet és az iskolai oktatás, nevelés. Ehhez mérőlapokat készítettem, amelyeknek eredményei alátámasztják, hogy a gyerekek kreatív személyiségtulajdonságai nagyon eltérőek és viszonylag alacsony szintűek. Azt is láthatjuk, hogy mely tulajdonságok fejlesztésére kell nagyobb hangsúlyt fektetni, milyen tanítási-tanulási tevékenységen keresztül lehet ezt megvalósítani.

Végül feladatok megoldásának elemzésével ismertetem elképzeléseimet arról, hogy a kreatív tulajdonságok közül melyik, hogyan fejleszthető a matematika tanítása során.

Hatékony eszközrendszerek tervezése, készítése a geometria tanításához

Szerző(k): Bihari Barbara
Témavezető: Dr. Czegléd István

Dolgozatom első részében az ismeretsajátítási fázisok olvashatók. Vázolom Piaget, Richard R. Skemp, Pólya György és Dienes Zoltán kutatási eredményeit, elemzem a tanítási-tanulási folyamatot.

A következő fejezetben a manipulatív tevékenység, valamint a konkrét tárgyi tevékenység tantárgypedagógiai és tantárgypsichológiai modelljeinek elemzése szerepel. Azt vizsgálom, hogy a külső tevékenység belsővé válásának folyamata hogy érvényesíthető az oktatásban.

A harmadik fejezetben a gondolkodási műveletekkel kapcsolatos mérések elemzése, eredmények, tapasztalatok leírása található. Bemutatom a mérőlapot, elemzem az egyes itemeket, s vizsgálom azt, hogy az egyes gondolkodási művelet hiánya hogyan hat vissza az ismeretsajátítási folyamatra.

Végül olyan feladatsorokat mutatok be, amelyekkel a tárgyi tevékenység hatékonyan alkalmazható az ismeretsajátítási folyamatban, azaz a tanulók a cselekvések útján szerzett tapasztalatokkal könnyebben, kevesebb erőfeszítéssel tudnak sikeresebben dolgozni.

A divergens gondolkodás fejlesztése a számelmélet tanítása során

Szerző(k): Leskó Viktória
Témavezető: Dr. Czegléd István

Dolgozatom első részében a divergens gondolkodás általános jellemzőit taglalom, megmutatom ezeknek az ismérveit. Megvizsgálom, hogy ezen ismérveket hogyan tudjuk mérni, mi jellemző a divergens gondolkodású emberekre, hogyan mérhetők a divergens gondolkodás jellemzői, és miért fontos a divergens gondolkodás a társadalmi beilleszkedéshez.

A következő részben azt vizsgálom, hogy a matematika tanítási-tanulási folyamatában milyen szerepet játszik a divergens gondolkodás, illetve hogyan jelentkezik ez a megértésben és a problémamegoldásban. Ehhez mérőlapokat szerkesztettünk, amelyek itemjeit úgy állítottuk össze, hogy a címben jelzett tulajdonságok közül a lehető legtöbbet mérhessük. A mérőlapok kiértékelése után olyan feladatsorokat, tervezeteket készítettünk, amelyekkel a kimutatott hiányosságok leginkább kiküszöbölhetők, illetve a tanulók ismeretszerzése hatékonyabbá tehető.

Végül tapasztalataim összegzésével zárom a dolgozatomat.

Feladatrendszeres matematikaoktatás

Szerző(k): Musinszki Petra
Témavezető: Dr. Czegléd István

Dolgozatom első részében bevezetem a rendszer fogalmát, kifejtem, hogy mit jelent a rendszer általában és melyek a jellemzői, majd elemzem a matematikatanításban érvényesíthető rendszereket.

A következő részben a fő szerepet a rendszerelmélet kapja. Azt vizsgálom, hogy hol foglal helyet a rendszerelmélet a matematikaoktatásban, kitérek a belső és a külső struktúrára. Megmutatom, hogy a belső struktúrában az egymásra építettség, a fokozatosság hogyan érvényesíthető, valamint a külső struktúra hogyan segítheti ismeretsajátítási tevékenységünket.

A következőkben tárgyalom a feladatrendszeres oktatást. Az elemzéshez felhasználok azt a mérést, amit szervezett formában – a Nyíregyházi Főiskola Matematika és Informatika Intézetének keretén belül – 5 iskolában végeztünk. A felmérés során többek közt vizsgáltuk a rendszerező képességeket is. Az így szerzett tapasztalatok során képet kaptunk a hibákról, a hiányosságokról. Az eredmények ismeretében feladatsorokat terveztem, amelyben megmutatom, hogy a feladatrendszerekkel hogyan lehet eredményesebbé tenni a matematikaoktatást, megmutatom, hogy miben jelent többet a „hagyományos” oktatásnál, továbbá azt, hogy miben hatékonyabb a feladatrendszeres matematikaoktatás.

Dolgozatom utolsó részében a tapasztalatok összegzése olvasható.

Számítógéppel támogatott interaktív módszerek a geometria tanításában

Szerző(k): Kondor Rita
Témavezető: Dr. Kovács Zoltán

A geometriai problémamegoldás útja a rajzoknál kezdődik, hiszen a helyes következtetéshez pontos rajzok szükségesek. A számítógépes rajzoló programok új lehetőségeket nyitnak meg a geometria tanításában: gyorsan, pontosan, a bemeneti adatokat rugalmasan változtatva lehet rajzok sokaságát előállítani, megkönnyítve ezzel a geometria felfedezésének útját.

A dolgozat célja rámutatni a dinamikus geometriai rendszerek alkalmazási lehetőségeire az általános- és középiskolában. Ehhez alapul a Cinderella programot választottuk, amely természetesen nem az egyedüli választási lehetőség.

A dinamikus geometriai rendszerek nemcsak konkrét statikus ábrák elkészítését teszik lehetővé, hanem a szerkesztés lépéseit raktározzák, mely lépéseket a bemeneti adatok változtatása után is végrehajtanak. Éppen ezért e rendszerek a kreativitás fejlesztésének eszközei is, lehetőség nyílik adott tulajdonságú pontthalmazok keresésére és határesetek vizsgálatára. A programba épített automatikus tételellenőrző funkció segítségünkre van az illeszkedésre vonatkozó tételek vizsgálatánál, a szerkesztőeszközök korlátozásával pedig ismert problémákat lehet újfajta szabályok szerint megközelíteni. Szerkesztéseinket elvégezhetjük gömbön és Poincare-féle körmodellben is.

Az általunk választott program segítségével a szerkesztések kimenthetők interaktív weblapként, így tanulóknak szóló feladatok, útmutatások, szerkesztési segédletek készíthetők, illetve lehetőség nyílik a távoktatás megvalósítására is.

**Angol-magyar, magyar-angol matematikai kiesszótár
készítésének alapelvei és alkalmazása
az általános és középiskolai matematikatanításban**

Szerző(k): Rakóci Anikó
Témavezető: Dr. Szalontai Tibor

Ezt a szótárt az általános- és középiskolás tananyag tanításához, tanulásához készítettem.

A szótár három fő részből áll:

- angol – magyar szógyűjtemény
- magyar – angol szógyűjtemény
- mintamondatok matematikai szövegekből

A szótár végén néhány olyan speciális kifejezést soroltam fel, amelyek jelentése különbözik a köznapitól.

A szótár segítségével lehetővé válik angol nyelvű matematikai anyagok (tankönyvek, matematikai tanulmányok, kutatási eredmények, statisztikák, stb.) tanulmányozása fordítással történő értelmezése, illetve magának az angol nyelvű szaknyelvnek az elsajátítása.

Nagyon eredményesen alkalmazható a szótár a két tannyelvű gimnáziumokban, külkereskedelmi- és idegenforgalmi szakközépiskolákban.

A szótár elkészítésében leginkább a nyelv, a kifejezések árnyalati különbségei miatt fellépő fordítási nehézségek problémájának megoldása motivált.

A szótár használatával a szavak memorizálása is eredményesebb, mivel a tanulók aktívan vehetnek részt az értelmezésben. Ezzel együtt a matematikai munka szívesebbé, érdekesebbé, hasznosabbá válik.

A matematikát az élet ezernyi területén tudjuk felhasználni, így ha a matematika tanulását összekapcsoljuk az angol nyelv tanulásával eredményes és hasznos munkába fektetjük energiánkat.

**A tanulók adottságának, képességének, képzettségének
megfelelő hatékony tanítási stratégiák kidolgozása az
általános iskolai matematikaoktatásban**

Szerző(k): Takács Judit
Témavezető: Dr. Czeglédy István

Az, hogy mit tanítsunk nem kérdés. Tantervek, tankönyvek mutatják a tananyagot, segítséget és mintegy irányt adva ezzel a napi munkához.

A HOGYAN kérdésre azonban örök időken át kereshetjük a választ.

A kérdést három oldalról közelítem meg: a tanuló, a tanár és a tanítás folyamat szemszögéből. Dolgozatom I. részében azokat az adottságokat, képességeket, készségeket, amelyeket a tanulók birtokolnak.

A II. részben a tanári személyiség-tulajdonságokkal foglalkozom. Külön kitérek a pedagógus tanórai magatartására, a demokratikus tanári kapcsolatra, a gyermekcentrikus munkára.

Dolgozatom III. részében foglalkozom a hatékony tanítási stratégiák megtervezésével. A módszerek, az eszközök, a munkaformák, az értékelési szisztémák kidolgozásánál korábban 5 iskolában 600 tanuló bevonásával elvégzett mérések eredményeire támaszkodom.

Itt taglalom a tanítás-tanulás folyamatában és tananyagkörében végbement változásokat, amelyek az 1990-es évektől figyelhetők meg a magyar közoktatási rendszerben. Vizsgálom továbbá a „nemtudástól” a tudásig vezető utat.

A tapasztalataimra támaszkodva olyan óravázlatokat írok, melyekben előtérbe kerülnek a felvetődött problémák kiküszöbölési lehetőségei. Az óravázlatok tartalmazzák azokat a szervezési módokat, szervezeti kereteket és munkaformákat, melyek elengedhetetlen követelményei egy hatékony matematika óra megtartásának.

Dolgozatom elkészítésével céltom egy apró kavics hozzáadása ahhoz a folyamatos épülő házhoz, melynek neve: matematika tantárgypedagógia.

MŰVÉSZETI NEVELÉS

MŰVÉSZETI NEVELÉS

133

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar 60. terem

8.30-9.00 Népek babái

I. **Kiss Fruzsina Barbara tanító szak**
Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető:
Kardos Mária főiskolai docens
Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar, Vizuális nevelés Tanszék

9.00-9.30

II. **Az alkalmazott grafika általános iskolai tanításának módszertani lehetőségei**

Tóth Norina rajz – történelem szak
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Témavezető:
Kocsis Zsolt főiskolai tanársegéd
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely Rajz Tanszék

9.30-10.00

III. **A népi játékok áthagyományozódása**

Saly Eszter tanító szak
Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola

Témavezető:
Dr. Kéri Teréz főiskolai tanár
Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola Társadalomtudományok – Hitoktató Tanszék

10.00-10.30

IV. **A magyarországi német nemzetiségi énekoktatás helyzete az óvodákban és az általános iskola alsó tagozatán – különös tekintettel Tolna megyére**

Storczné Sebestyén Szilvia tanító szak
Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Főiskolai Kar

Témavezető:
Pajor Márta főiskolai docens
Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Főiskolai Kar Ének-zene Intézeti Csoport

10.30-11.00 Fafaragás, faipari díszítő eljárások és tanítása az általános iskolában

Nyíri Ferenc technika – háztartásökonómia szak
Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar

Témavezető:

Orosz Ildikó főiskolai tanársegéd

Nyíregyházi Főiskola, Természettudományi Főiskolai Kar
Technika és Háztartásökonómia Tanszék

11.00-11.30 Mit hallgassunk? – A zenehallgatás kapcsolódása a teljes óvodai élethez

Mosolygó Ágnes óvopedagógus szak
Tessedik Sámuel Főiskola, Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető:

Bartáné Góhér Edit főiskolai adjunktus

Tessedik Sámuel Főiskola, Pedagógiai Főiskolai Kar
Művészeti Tanszék

11.30-12.00 Óvodáskorú gyermek rajzfejlődésének vizsgálata 2-4,5 éves koráig

Ágfalvi Adrienn

Kaposvári Egyetem, Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Gimesi Mihályné főiskolai docens

Kaposvári Egyetem, Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, Vizuális Nevelés Tanszék

Népek babái

Szerző(k): Kiss Fruzsina
Témavezető: Kardos Mária

A babákhoz felnőttként néprajzi és pedagógiai érdeklődés vezetett újra vissza. Dolgozatomban össze kívántam foglalni a babák eredetéről és történetéről fellelt kutatási eredményeket, a gyermeki játék pszichológiai hátterét, mindenféle népek babáit összehasonlítani anyagok, forma és funkció tükrében. Munkám befejező részében a babák általam lehetségesnek gondolt pedagógiai alkalmazásait, nevelési folyamatba való beillesztési lehetőségeit vázoltam.

A kezdetekben az ember formájú figurákat nem gyermekjátéknak szánták, inkább rituális célokat szolgáltak. Használták termékenységhozzához, bő termésért könyörögve, rontó szellemek elűzésére, a jók megbékítésére. Ezek a figurák sokszor igen sematikusak voltak, anyaguk könnyen hozzáférhető agyag, fű, szalma, termés, kő vagy bot volt. Ezek a mitikus tartalmak mai napig továbbélnek akár rontó babák alakjában, akár katolikus fogadalomtárgyként, akár szerencsét, erőt hozó amulettekben.

Az első játékszerek ókori kopt, görög vagy római sírokból kerültek elő. Akad köztük egyszerű rongybaba, díszes gyöngyből fűzött hajú fa figura, vagy mozgatható végtagú, öltöztethető agyagbabácska is.

Nagy hasonlóság figyelhető meg a különböző korokban, kultúrákban azonos, vagy hasonló anyagból készült játékszerek között: szinte mindenütt fellelhető a csutkarozi, a gyékénybaba, a pólyált bot, kő vagy rongybaba, a termésbabok, az agyagfigurák.

Babakészítő mesterekről már az ókori Görögországból is vannak feljegyzések, majd a középkorban figyelhető meg erős elkülönülés a parasztok és az udvari nemesek gyermekeinek játéka között. A drága porcelánbabák anyaga és megmunkálása egyre fényűzőbbé vált, ami sokszor a használhatóság rovására is ment. Majd csak huszadik század reformpedagógiai irányzatai hoznak jelentős változást ezen a téren.

A babát iskolában én három módon tartom az órák közé beilleszthetőnek: szakkör keretein belül, vizuális nevelés órák feladatsoraiba illesztve illetve projektek részeként. A szakkör legnagyobb előnyének azt tartom, hogy nagy szabadságot biztosít minél többféle anyag, forma, változat kipróbálására, a készülő játékok holdudvarának igen alapos körbejárására, viseletek rekonstruálására.

Vizuális nevelés órák feladatsoraiba illesztett tárgykészítési feladatok lehetőséget adnak az ember tárgyaihoz fűződő viszonyának vizsgálatára. Ilyen értelemben a baba is lehet használati tárgy (csecsemőbaba a családi életre nevelés feladataiban, vagy az alvóbabák), dísz tárgy (népviseletes figurák), játékszerek (saját készítésű vagy vásárolt), fétis- vagy jeltárgy (rontást okozó, szerencsét, termékenységet hozó alakok). Elemezhetőek, vizsgálhatóak sok szempont szerint a sirleletekből fennmaradt, néprajzi gyűjtések során szerzett rituális vagy más célú tárgyak, majd az alkalmazás során elmélyülnek a korábban szerzett ismeretek forma és funkció, tárgy és díszítménye összefüggéseiről.

A projektek kínálják a legátfogóbb megoldást egy-egy kornak, kultúrának, problémakörnek a feltárására. Jól beilleszthetőnek tartok babákat - történetükkel és holdudvarukkal együtt -, olyan projektbe, mely régi korok gyermekeinek életét, szokásait vizsgálja, az évkör ünnepeit dolgozza fel, vagy a játék és tanulás szokásait kutatja.

Az alkalmazott grafika általános iskolai tanításának módszertani lehetőségei

Szerző(k): Tóth Norina

Témavezető: Kocsis Zsolt

Dolgozatomban az általános iskolai alkalmazott grafika oktatás néhány vonatkozásáról, lehetséges előnyeiről, integratív szerepéről, lehetőségeiről beszélnék. A dolgozat felvetései általános tantervű iskolákra vonatkoznak, itt a cél tehát semmiképpen nem kis művészek, hanem kulturáltabb emberek nevelése. A kérdés az, mennyire fér bele a szűk időkeretbe a grafika tanítása, illetve mennyire érdemes a hagyományos (magasművészeti) oktatás helyett (is akár) a populáris illetve az alkalmazott műfajokkal foglalkozni. Szeretnék az utóbbi oktatásának hasznosságát mellett érvelni, mint ami bevezet a vizuális média üzeneteinek dekódolásába, segíti a szelektív magatartás kialakítását, megismerése hozzásegítheti a diákokat a jobb tájékozódáshoz, az önállóbb ítéletalkotáshoz, stabilabb, kevésbé manipulálható személyllyé teszi őket. Egyben a mai korban alkalmazható, élő művészet felé is perspektívát nyit.

Ehhez az alkalmazott grafika komplex témaként való oktatására van szükség. A dolgozatban kifejtem, hogy ha a teljes személyiség nevelését tűzzük ki célul, a grafikai oktatást nem pusztán formai szempontból, kompozíciós ujjgyakorlatok gyanánt (mintegy a hagyományos technikák kiegészítő tananyagaként egy-egy órában beiktatva), hanem hatásmechanizmusának, közlésszerkezetének alapszintű megismerésével egybekötve, komplex feladatsorok formájában érdemes megvalósítani. Az alkalmazott grafikai műfajok (pl.: a plakátot a legnagyobb hatású tömegmédiák között tarthatjuk számon) ízlés és véleményformáló szerepe miatt lényeges foglalkozni az általa történő megjelenítés eszközeivel, céljaival. Mindez a vizuális nevelés mellett pszichológiai, szociológiai fejlesztést is jelent.

Az alkalmazott grafika kapcsán felmerül a kép és a szöveg szerepe; mivel a grafikai műfajok mindkét közlési módot (verbális és vizuális) használják (ezek elemeit kombinálják), fontosnak találtam kép és szöveg hatásának, közlésmódjának elemzésére, illetve az alkalmazott grafika területén történő felhasználásukra kitérni.

Emellett a grafikai tervezés formai követelményeivel, lehetőségeivel is foglalkozom, röviden szólok az egyes grafikai műfajok követelményeiről, a bennük levő vizuális nevelési lehetőségekről. Írásomban felvázolom az előbb említett területek elméleti ismereteit, és kísérletet teszek általános iskolai alkalmazhatóságuk bemutatására, feladatsorokon, példákon keresztül.

A népi játékok áthagyományozódása

Szerző(k): Saly Eszter

Témavezető: dr. Kéri Teréz

Dolgozatom célja a népi játékok és játékkészítés áthagyományozásának bemutatása volt napjainkban.

Témám elméleti hátterét a néprajz, a művelődéstörténet, a szociológia, a pszichológia, a pedagógia tudományokhoz tartozó szakirodalom segítségével építettem fel.

Az empirikus anyaggyűjtés legfőbb módszereként az interjút, a megfigyelést és bizonyos dokumentumok elemzését alkalmaztam. Áttekintettem a Nemzeti Alap Tanterv népi játékokkal, ünnepi hagyományokkal foglalkozó fejezeteit; az ilyen tevékenységeket megvalósító múzeumok kiadványait. Megfigyeltem játszótéri foglalkozásokat. Interjút készítettem játszótér-vezetőkkel, pedagógusokkal, fejlesztő pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal, pszichológusokkal.

Három játszótér típusát ismertetek részletesen (történelmi, népi, napi). Azt tapasztaltam, hogy a játszótéri foglalkozások közönsége viszonylag zárt, ezért az iskolák szerepe nagyon lényeges, hiszen a népi játékok és készítésük ismeretét a társadalom szélesebb körében terjeszthetik. Sajnálatos, hogy a családok áthagyományozó szerepe generációról generációra gyengül, így egyre nagyobb szükség van az ilyesmire szakosodó közművelődési intézményekre.

Leendő tanítóként fontosnak tartom kiemelni a játékok alkalmazhatóságát, fejlesztő hatásait mind kognitív, mind mozgásos területeken.

A magyarországi német nemzetiségi énekoktatás helyzete az óvodákban és az általános iskola alsó tagozatán – különös tekintettel Tolna megyére

Szerző(k): Storczné Sebestyén Szilvia
Témavezető: Pajor Márta

Vizsgálatom köre:

Munkám során csak a német nemzetiségi zenei nevelést felvállaló óvodák és alsó tagozati osztályok pedagógusaival, nemzetiségi szaktanácsadókkal vettem és veszem fel, tartom a kapcsolatot. A megyék és városok számát tekintve a kör egyre bővül: közvetlen környezetemen - *Bátaszéken* - kívül *Nagymányok, Szekszárd, Baja, Hajós* jeles központok munkája vonzza figyelmemet.

Vizsgálatom tárgya:

Milyen zenei anyaggal dolgoznak:

- korcsoportonként/osztályonként hány német és/vagy német nemzetiségi dallamot tanulnak, melyek ezek?
- a kötelező magyar anyag mellett nemzetiségi német vagy német dalanyaggal találkoznak-e?
- a magyar zenei anyagot milyen szempontok szerint válogatják a némethez?
- mi a zenehallgatásra szánt dalanyag?

Milyen zenepedagógiai módszert alkalmaznak a választott tananyaghoz?

- Vajon Kodály országában a magyar zenetanítási koncepciót alkalmazzák-e a német anyag elsajátítására?
- vagy Carl Orff módszerét német anyagra vagy német és magyar anyagra?
- vagy Rolf Zuckowsky hamburgi zeneszerző, zenepedagógus zeneműveinek magnókazetta segítségével, utánzásos módszerrel történő elsajátíttatását preferálják-e pedagógusaink?
- Más módszerek alkalmazási lehetőségei.
- A dalanyag kiválasztás és tanítási módszere befolyásolja-e a tiszta intonáció megvalósulását?

Fafaragás, népi famívesség

Szerző(k): Nyíri Ferenc
Témavezető: Orosz Ildikó

A fa az ember legősibb alapanyaga. A fatárgyak készítésénél eleinte csak, és kizárólag a funkció volt fontos. Később már kialakult az emberben az esztétikai érzék, így már ha egy tárgy elkészült akkor a felületét különböző karcokkal, festéssel, égetéssel látta el. Később ez a díszítés egyre inkább fejlődött, és voltak olyan tárgyak, aminél már a díszítés lett az elsődleges, és a funkció már háttérbe szorult, vagy értéke miatt sajnálták funkcionálisan használni. Egyes díszítésein még ma is jellemző az, hogy a funkció a háttérbe szorult, vagy a túldíszítés miatt már nem is lehet használni.

Mire egy fából készült tárgyat a kezünkbe veszünk, addig a fa kidöntésétől sokszor évek telnek el. Az igazán mindenre odafigyelő fafaragó már akkor tudja mi lesz a fából, amikor az még a lábán áll. Kezdve a fafajta kiválasztásával. A fának elsősorban jól faraghatónak kell lennie. Ez függ a fa keménységétől, nedvességtartalmától, fafajtától, száliránytól, és a görbességétől.

Baltával faragták a fejfákat, pl. a szatmárcsekei református temetőben található csónakos fejfák. Azonban ma fafaragáson leginkább a késsel, vagy vésővel készült tárgyak faragását értjük. Legfontosabb fafaragó szerszámunk a véső. A vésők az ékhatás elvén munkálják a fát. Alkalmasak vágásra, metszésre, esetleg hasításra. A pásztorok késsel faragtak. A faragókésük vékony, rövid pengéjű kés volt, melyet saját maguk készítettek elhasznált borotvából, törött kaszapengéből. Ezt kézbe illő nyélbe erősítették, mely nem volt összecuszkható, mint a zsebkés. Pengekialakításuk lehet egyenes, ívelt, vagy kacor (speciális görbékés).

Az őskorból, és az ókorból nem maradtak ránk faragott tárgyak, esetleg csak lenyomattöredékek, ezért ennek az időszaknak fafaragási szokásait, technikáit nem nagyon ismerjük. A középkorból azonban már sok tárgy maradt meg, ezekből a tárgyakból sok mindent ki lehet deríteni. Nem csak azt, hogy a fafaragó milyen technikával, milyen szerszámokkal dolgozott, hanem azt is, hogy mik voltak számára szépek, kinek is udvarolt, vagy éppen mi miatt búslakodott. Ha szerelmes levél helyett egy szépen faragott használati tárgyat adott kedvesének, akkor Ő el tudta róla olvasni kevese szándékait, érzéseit, terveit. Ezért maradt ránk annyi díszes mángorló, sulykolófa, orsótalp. Ezért a "levélért" cserébe jó esetben a faragó is kapott levelet himzett zsebkendő képében.

Végezetül a fafaragás jövője érdekében, az eddig apáról fiúra szálló mesterséget egy szakkör keretén belül lehetne továbbadni. Az ideális korosztály a 10-18 évesek, hiszen kezük már elég fejlett finommechanikai mozgásokhoz is, de még elég fogékonyak a népművészetek irányába. A szakkörön belül először még nem díszítő faragást kell tanulni, hiszen ha ez nem sikerül, a kedvét is elvehetjük. Eleinte csak gyűrű, síp faragása lenne a cél, és ha ez már megy, (a szerszámhasználatot is begyakorolta) lehet folytatni a díszítésükkel. Az így begyakorolt alapfogásokat felhasználva egyre bonyolultabb, nehezebb mintákat tud faragni, később akár segítség nélkül is.

Mit hallgassunk?

A zenehallgatás kapcsolódása a teljes óvodai élethez

Szerző(k): Mosolygó Ágnes
Témavezető: Bartáné Góhér Edit

Egy ősi kínai mondás szerint: „Amelyik otthonban zene szól, ott anya és fiú között szeretet honol, s ha a nép is zenél, harmónia uralkodik az emberek között.”

Sokéves zeneiskolai tanulmányaim során zeneértő, zenekedvelő emberré váltam. Ennek köszönhetően nagy érdeklődéssel válogatom az óvodában hallgatható komolyzenei műveket, melyeknek gyűjteményével és kazettás anyagával nemcsak a majdani saját munkámat könnyítem meg, hanem remélhetőleg sok leendő kollégámnak is nagy segítséget nyújtok.

A zenehallgatásnak nagy jelentősége van a komplexitásában, hiszen kapcsolódhat mindenféle óvodai tevékenységhez, nevelési területhez, és a nap bármely szakaszában megvalósítható. Mi sem hangulatosabb annál, amikor az óvoda lágy zenével fogadja a reggel beérkező szülőket és gyermekeiket, vagy délután a gyerekek halk zenére alszanak el, netán ébrednek fel.

Egy-egy zenemű színesebbé teszi az irodalmi foglalkozásokat, vizuális tevékenységek háttérzenéje lehet, metrumérzékét és mozgást fejleszt a testnevelés foglalkozásokon, és a környezeti tevékenységeken is számos spontán és tervezett lehetőség adódik zenehallgatásra.

A zenehallgatást megkönnyítő válogatást a zeneirodalom korszakaira lebontva végzem. Az ókorban például nagy fontosságot kapott a zene a nevelés és jellemformálás szempontjából. Platon szerint: „... a zene mélyén ott rejlik a nevelés”.

A XV. századtól fejlődésnek indult a hangszerek alkalmazása. A kor jelentős zeneművei magukban hordozzák a későbbi korok zenéjének stílusjegyeit.

A XX. század elején a különböző zenei törekvésekkel egyetemben pedagógiai célok is előtérbe kerülnek. Sajnos a manapság divatban lévő, sokak által kedvelt, komoly értékeket nem képviselő zenék mondhatni, káros hatással vannak a gyermekekre.

Fontos, hogy az óvodában a 3-7 éves gyermek művészi értékű műveket hallgasson, ezáltal megalapozódjon zenei ízlése, és az értékes zene iránt érdeklődő emberré váljon. Ezt vallja Kodály is: „A felnőttek rossz ízlését aligha lehet megjavítani. A korán kifejlett jó ízlés viszont nehezen rontható el később. Ezért ügyeljünk az első benyomásokra. Az egész életre kihatnak. Teremtsünk jó zenei óvodákat mindenki számára.”

Óvodáskorú gyermek rajzfejlődésének vizsgálata
2-4,5 éves koráig

Szerző(k): Ágfalvi Adrienn
Témavezető: Dr. Gimesi Mihályné

Dolgozatom célja a gyermek ábrázolótevékenységének részletes feltárása és kronológiai követése.

Előzetes kérdésfeltevéseim a következők:

1. A vizsgált személy rajzi elemei között megtalálható számos olyan ősi jel, mely egyes kultúrákban fontos jelkép.
2. A gyermek rajzait mértani formákból építi fel, melyek későbbi rajzainál is megmaradnak.
3. A fiúkra jellemző rajzi sajátosságok szembetűnők rajzaikban.
4. Rajzaiban bizonyos személyiségjegyek, külső életkörülmények kifejeződnek.

Kutatásaimhoz a gyermekrajzok vizsgálati módszerei közül az egyéni vizsgálatok módszerét alkalmaztam. Ez azt jelenti, hogy mindegyik gyermekrajzot külön-külön vettem, s elemeztem térbeli, formai, színbeli szempontból, és megvizsgáltam, hogy rajzi megnyilvánulásai -melyeket Rhoda Kellog firkakorszakai alapján szakaszokra bontottam- milyen ősi jelentéstartalommal bírnak. Hogy minél értékesebb eredményre jussak bizonyos mellékkörülményeket is figyelembe vettem.

A kisgyermek firkáin számos olyan ősi jelre bukkantam, melyek egyes kultúrákban gazdag tartalmú, vallásos filozófiai jelképek. A legfontosabb ilyen ábrák a mandalák. Ebből a jelből fejlesztette tovább a Nap-ábráit. Egyszerű geometriai formákból születtek rajzai, melyek begyakorlottá váltak. Képein a lényeges elemekből strukturált, szerkezetszerű tárgyakat találunk.

Herbart Read alkotói típusai közül a szerkesztett formák típusába tudnám Petit sorolni. A kisfiú alkotásaiból következtethetünk bizonyos személyiségjegyekre, melyeket Viktor Lowenfeld fejlődési területei szerint vizsgáltam.

Hasznosíthatóság: Dolgozatommal próbáltam rámutatni a gyermekrajzokban rejlő információk értékére, melyek segítségével teljesebb képet kaphatunk egy gyermek rajzi fejlődését és személyiségjegyeit illetően.

Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kar

12.30-13.00 Informatika a nemzetiségi óvopedagógiában

Ácsbold Henrietta *német nemzetiségi óvopedagógus szak*
Nyugat-Magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai
Főiskolai Kar

Témavezető:

Tárnok Péter *főiskolai adjunktus, tanszékvezető*
Nyugat-Magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai
Főiskolai Kar
Nemzetiségi és Idegen nyelvi Tanszék

**2 13.00-13.30 Internet és egyéb számítógépes tantárgypedagógiai
megoldások a nemzetiségi óvodapedagógus hallgatók
egyéni hallgatói tanulmányi munkaidejében**

Stánicz Alexandra *német nemzetiségi óvopedagógus szak*
Nyugat-Magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai
Főiskolai Kar

Témavezető:

Tárnok Péter *főiskolai adjunktus, tanszékvezető*
Nyugat-Magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai
Főiskolai Kar
Nemzetiségi és Idegen nyelvi Tanszék

3 13.30-14.00 Televízió és a gyermek. A rajzfilmek

Doszpod Barbara
Eötvös József Főiskola, Baja

Témavezető:

Dr. Bartáné Patocskai Mária *főiskolai tanársegéd*
Eötvös József Főiskola, Baja

4 14.00-14.30 Erdei óvoda - projekt

Lisztes Zsuzsanna tanító – óvopedagógus szak
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar, Kecskemét

Témavezető:

dr. Kuti István főiskolai docens

Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar,
Természettudományi Kar, Kecskemét

5 14.30-15.00 Tűz, víz, levegő

I. Tóthné Meszlényi Tünde óvopedagógus – tanító szak
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető:

dr. Kuti István főiskolai docens

Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar
Természettudományi Kar

Informatika a nemzetiségi óvopedagógiában

Szerző(k): Ácsbold Henrietta

Témavezető: Tárnok Péter

A dolgozat célja annak bemutatása, hogy milyen lehetőségek állnak ma a nemzetiségi óvodák, nemzetiségi óvónők rendelkezésére a számítógép, az Internet világában és a figyelem felhívása a fejlesztés szükségességére.

A kérdésfeltevés arra irányul, hogy országosan nem optimális még a nemzetiségi óvodák számítógéppel, Internettel, való ellátottsága, a nemzetiségi óvónők informatikai képzése nem megoldott, pedig erre nagy igény lenne az anyaországokkal való kapcsolattartás, a szakirodalom miatt is.

Az alkalmazott módszer: kérdőívek és személyes interjúk kombinációja. A kérdőívek zárt rendszerűek A. B. C. feleletválasztósak, de a D. pont valamennyiben nyitott. A lekérdezett személyek óvónők, hallgatók és szülők. Készültek a témával kapcsolatos interjúk EU tagállamokban is.

Az eredmények: a hipotézis reális alapokon áll, az óvónők nagy többsége üdvözlőné az óvodában továbbképzése és informatikai tudása gyarapítása céljából a számítógépet és az Internetet. A szülők véleménye ezzel egyezően támogató. Óvodapedagógus hallgatók is támogatják ezt az elgondolást. Érdeklődés mutatkozik óvodai honlapok létrehozására is.

Az eredmények alapján levont főbb következtetések: Nemzetiségi óvodákat üzemeltető önkormányzatok részére, pl. célpályázatok kiírása az óvodai számítógépekre, Internet kapcsolatok létrehozására. A fejlesztésre szükség van.

A kutatás hasznosíthatósága belföldön:

Az eredményeket a dolgozat írója az OM-be és az Ombudsmanni Hivatalba kívánja továbbítani. Nemzetiségi, szakdolgozatot író hallgató is jelentkezett adatokért.

Nemzetközi vonatkozásban Ausztriában, Burgenland tartomány illetékes oktatási vezetője jelezte együttműködési szándékát a kutatás kiterjesztésére, mert ők is most szerelik fel óvodáikat számítógépekkel és képezik ki óvónőiket.

Internet és egyéb számítógépes tantárgypedagógiai megoldások a nemzetiségi óvodapedagógus hallgatók egyéni hallgatói tanulmányi munkaidejében

Szerző(k): Stánicz Alexandra
Témavezető: Tárnok Péter

A dolgozat célja: Annak bemutatása, hogy milyen lehetőségek, szolgáltatások állnak ma már a nemzetiségi óvodapedagógus hallgatók rendelkezésére, ha kihasználják a főiskolára érkezve az informatikai előképzettségüket, használják a számítógépet és az Internetet az Egyéni Hallgatói Tanulmányi Munkaidő keretében. A kérdéskör egyben összehasonlítás is egyes szakok, pl. nemzetiségi óvodapedagógus, óvodapedagógus, szociálpedagógus hallgatói eltérő felhasználói szokásai között. A stratégiai cél: minél több hallgató figyelmét felhívni a lehetőségekre a dolgozattal. Cél a nemzetközi EU kitekintés is.

A kérdésfeltevés annak bizonyítására irányul, hogy ma még csak agy folyamat elején tartunk, még csak egy szűkebb feladatkörben használják ki a lehetőségeket, de a már az új évfolyamokra jellemző, egyre jobb informatikai előképzettségi szint biztató jövőt ígér.

Az alkalmazott módszer kérdőívek és személyes interjúk kombinációja. A kérdőívek zárt rendszerűek A. B. C. feleletválasztósak, de a D. pont valamennyiben nyitott. A lekérdezett személyek hallgatói és oktatói csoportok nagyobb részben a főiskolai karon belül, több szakot is bevonva. A témával kapcsolatos interjúk EU tagállamokban is készültek.

Az eredmények jól mutatják, hogy a hipotézis jól lett felállítva, a hallgatók nagy többsége egy-egy témakörben használja csak az EHTM keretében a számítógépet és az Internetet. Sokan még nem jöttek rá a szinte korlátlan lehetőségek kihasználására.

Az eredmények alapján levont főbb következtetések: Fokozódó érdeklődés.

A kutatás hasznosíthatósága: Belföldön publikáció formájában, ill. később elektronikus úton pl. felsőoktatási honlapon közzétéve. Külföldön a szomszédos Ausztriával egy közös kutatási projekt alapjait képezheti. A Radio Burgenland riportot szeretne közölni a kész anyaggal összefüggésben.

A televízió és a gyermek

Szerző(k): Doszpod Barbara
Témavezető: Dr. Bartáné Patocskai Mária

Minden emberben - akinek fontos az őt körülvevő gyermekek jövője - felmerül a kérdés: Hogyan védhetnénk meg gyermekeinket a külső negatív hatásoktól?

Köztudott tény, hogy a XXI. század gyermekére az egyik legnagyobb befolyással a televízió bír, amely a gyermekek életét döntően meghatározza, háttérbe szorítva a család a társadalom és az iskola szerepét.

„A televízió és a gyermek” című témámon keresztül szeretném bemutatni, hogy a televízió hogyan hódított teret a magyar családok életében, a gyermekeknek szánt rajz- és mesefilmek milyen változásokon mentek át. A kereskedelmi csatornák megjelenése előtt a '90-es évek előtti magyar rajzfilmek a gyermekek életkori sajátosságait vették figyelembe, a '90-es évek után már megjelennek a „Nyugat filmtermékei” a klasszikus mesék. A kereskedelmi csatornák megjelenése forradalmi változásokat hozott a csatornák közötti választási lehetőségekben, döntően megváltozva a 1957-től „csoda doboz”-nak számító televízió szerepét, valamint a mesék jellegét. Szilády Szilvia 1998-ban megjelent „Erőszak és brutalitás a Magyar Televízió műsorkínálatában” című kutatást elemezve, - táblázatokkal, diagrammokkal illusztrált felmérésekben - jól tükröződik, hogy a manapság legnépszerűbb kereskedelmi csatornák, és a legközkedveltebb rajz- és mesefilmek tartalmazzák a legnagyobb arányban az agressziót. A kutatás alátámasztotta, hogy a kereskedelmi csatornák nincsenek tekintettel a gyermekek realitástudatára, személyiségfejlődését befolyásoló tényezőkre, utánzó, mintakövető hajlamára, a „mese” fogalmára sem - hiszen ezek a mai modern mesék nem garantálják, hogy a tévénezők elkerülhetik az erőszakos tartalmú műsorokat.

Témámmal szeretném felhívni a figyelmet arra a tényre, hogy a szelektív, válogatás nélküli televízió nézés, a gyermek életkorának nem megfelelő, a valóság képernyőre vitt eltorzult mását megszemélyesítő műsorok milyen veszélyt rejtenek a televízió előtt felcseperedő gyermekek testi-, lelki-, személyiségfejlődésében.

Kitartó pedagógusi munkával, összefogással és türelemmel elérhetjük, hogy a gyerekeket felkészítsük a valóság és a képernyőn megjelenített világ közti különbségekre, megtanítsuk a szelektív tévévezésre - háttérbe szorítva a tévé mindennapi szerepét.

Erdei Óvoda - Projekt

Szerző(k): Lisztes Zsuzsanna
Témavezető: Dr. Kuti István

A kisgyermekkor és az óvodáskor a kisiskolás mellett a „csodákkal” teli világ kora. Ha ekkor nem mutatjuk meg a természet szépségeit, hogy hogyan bánjunk a természettel ahhoz, hogy ezek megmaradjanak, akkor már később nem lesz rá idő, mód és a legfontosabb, hogy nem lesz, akit érdekeljen.

Ahhoz, hogy ezt a „csodavilágot” a „táguló szemű” gyermekekben kialakíthassuk, szükség van olyan eljárásokra, amelyek az eddiginél is hatékonyabban, megtartóbban, élménydúsabban alakítják a gyermekben a környezetéhez való viszonyt. Egyik ilyen eljárása lehet az erdei óvoda. Az erdei óvoda magában foglal egy sajátos nevelési egységet, és a környezethez illeszkedő terepmunka segít az adott helyszínen jobb megismerésében. A helyszínnel szorosan és szervesen összefüggnek a foglalkozások témái, a képességfejlesztés, a közösségi nevelés. Fontos nevelési feladat a környezettel harmonikus életvitel fejlesztése. Ezért az erdei óvoda komplex feladatrendszerű.

Mint ahogy nekünk sem elég minden esetben az, ha valamiről csak beszélnek nekünk, amit nem ismerünk, így a gyerekeknek sem elég. Azt, ha látja, megtapogatja, egyszerűen megtapasztalja sokkal több élményt nyújt számára, ami maradandóbbá válik, élménnyé változik. A mély élmények pedig kihatnak egész életünkre, így a gyerekekre is.

Ezért jó az erdei óvoda. Nem csak hallatni, tapasztaltatni kell a gyerekekkel ahhoz, hogy később azt használni, alkalmazni tudja.

A dolgozatban áttekintjük a magyarországi természetvédelem történetét, ökoiskolát, erdei iskolát, mint az erdei óvoda előzményét. Kitérünk az erdei óvoda sajátosságaira, lehetőségeire.

A dolgozat fő része egy konkrét helyre, a Töserdő, Holt-Tisza területére készített négy napos programterv, nagycsoportosok részére.

A későbbiekben kidolgozásra kerülnek még a programhoz kapcsolódó háttéranyagok, mint például:

- Helyi jellegzetes növények, állatok képei, videó felvételek
- Tevékenységek és játékok leírása

Tűz, víz, levegő

Szerző(k): Tóthné Meszlényi Tünde
Témavezető: Dr. Kuti István

Természetszeretetemből fakadóan mindig feldühített és elkésért a környezetszennyezés. Soha nem tudtam felfogni, hogyan képes valaki szándékosan szennyezni, elcsúfítani környezetét, hisz csak egy Földünk van, és az ő utódai is ide fognak születni. Mit akar átadni nekik életter gyanánt? Mit tehetünk? Mint óvodapedagógus-jelölt, a gyermekeket céloztam meg. A gyermek felfedező, meg kell ismernie önmagát s az őt körülvevő világot, mert megmaradásunk, jövőnk attól függ, hogy ki tud e fejlődni egy környezetbarát, környezettudatos, humánus társadalom. Ennek megalapozását az óvodában lehet és kell elkezdenünk. A mélyen átélt élmények alapvetően befolyásolják értékrendjüket, annak alakulását Erre kiválóan alkalmasak a kísérletek, melyek igen nagy számban állnak a rendelkezésünkre, és köztük akad számos olyan is, amely elvégezhető 3-6 éves korú gyerekekkel. Kis leleménnyel mi is kitalálhatunk új és látványos, a gyerekek tapasztalat-szerzésére alkalmas eszközöket és kísérleteket. Azért készítettem ezt a dolgozatot, hogy a játékokat alkalmazó óvodapedagógusoknak megkönnyítsem felkészülő munkáját. A vizet és a levegőt azért is tartom különösen érdekes és mindenféleképp feldolgozandó témáknak, mert talán ezen elemek szennyezettsége a legszembetűnőbb, és legkorábban érzékelhető. A 3. és a 4. fejezetben olvasható ízelítőt nagy örömmel és lelkesedéssel írtam, és egyáltalán nem tekintem lezártnak, hiszen ha valaki elkezd e témákban gondolkodni, gyűjtögetni, rövid idő alatt belátja, hogy a lehetőségek tárháza kimeríthetetlen. Én is sokat láttam, így alkotni is kedvem támadt. Az általam kitalált kísérletek is megtalálhatóak a dolgozatomban, amelyeket képekkel is illusztráltam, miután kipróbáltam egy óvodai csoportban. Nincs is annál szebb és kellemesebb érzés, mikor az ember látja, hogy beérik munkája gyümölcse, és a gyerekek egyre önállóbban, kevesebb rávezetéssel fedeznek fel dolgokat. A cím arra utal, hogy a tűz témakörére is bővebben kitérek, ám valójában önmagában a tűz, mint elemi erő, igen kevésbé alkalmas arra, hogy egy óvodai csoportban önállóan foglalkozzunk vele. A víz és levegő kapcsán azonban elkerülhetetlen a bevonása. Meg kell említeni a tűznek egy másik szerepét. A tűz misztikuma még ma is hatással van az emberre. A gyertya lángja nyugalmat áraszt és csodálatot vált ki a gyerekekből. A gyertyagyújtás, ha óvatosan végeztetjük, jó példa lehet a gyerekeknek. Ezzel a biztonságos életmód megismeréséhez is kapcsolódhatunk.

13

TANESZKÖZ FEJLESZTÉS, SZAKKÉPZÉS

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar 60. terem

12.30-13.00 **Gyermeknyelven az Európai Unióról**

Kapai Bernadett

Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Témavezető:

Dr. Jankovics Mária Ph.D. főiskolai docens

Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Szláv Filológiai Tanszék

2 13.00-13.30 **A gondolkodási képesség fejlesztésének módszerei a szakrajz tantárgy tanítás-tanulási folyamatában**

II. **Füzi Beatrix Zsuzsanna könnyűipari szakos mérnöktanár szak**

Budapesti Műszaki Főiskola, Bánki Donát Gépészmérnöki Főiskolai Kar

Témavezető:

Tóth Péter főiskolai adjunktus

Budapesti Műszaki Főiskola, Bánki Donát Gépészmérnöki Főiskolai Kar

Mérnökpedagógiai Intézet

3 13.30-14.00 **Nemzeti ünnepeink**

Flaskó Balázs tanító szak

Vinnai Lóránd tanító szak

Miskolci Egyetem, Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, Sárospatak

Témavezető:

Stóka György főiskolai docens

Miskolci Egyetem, Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, Sárospatak

Informatika Tanszék

Gyerekenyelven az Európai Unióról

Szerző(k): Kapai Bernadett

Témavezető: Dr. Jankovics Mária

Napjainkban egyre többször hallunk az Európai Unióról televízióban, rádióban, egyre többet olvashatunk róla az újságokban. A gyerekekben is felmerülhet a kérdés: *Mi is az az Európai Unió?*

Célom az volt, hogy egy szakköri munkafüzetet szerkesszek és mellé egy *tanári kézikönyvet*, amelyet a pedagógusok már negyedik osztály második félévétől használhatnak. A gyerekek megismerkedhetnek EU-val, de csakis *játékos* formában. *Alapozó és előkészítő a munkafüzet* melynek segítségével játékosan elsajátíthatják azokat az ismereteket; amelyeket bővebben majd felső tagozatban tanulnak.

A munkafüzet fejezetei: A térkép titkai. Földünk és földrészeink. Felfedezők és utazásaik. Európai. Európai Unió. Az EU országainak szokásai, nevezetességei, zászlói. Az EU jelképei. Az euró. Európai Információs pont látogatása. *Olvasmányok, érdekességek.* (ez a fejezet minden részhez tartalmaz egy kis érdekességet).

A munkafüzet az alapvető képességeket is fejleszti, hiszen minden tantárgy képviselteti magát. (Szövegértés, szókincs bővítés, szóbeli kifejezőképesség, szótárhasználat; a „gondolkodási módszerek”; a belső hallás; a kifejezőkészség; a mozgásműveltség fejlesztése; nemzeti kultúrák megismerése) megtanulnak a gyerekek grafikont értelmezni, kiselőadást tartani, keresztretjvényt fejteni, pénzt átváltani. Megismerkedhetnek Európa mondájával, a nyelvismeret fontosságával (pár kifejezést megtanulhatnak különböző nyelveken), Európa híres építményeivel, festményeivel; országok szokásaival, nevezetességeivel. Készíthetnek svédasztalt, tervezhetnek eurót.

A kerettantervben foglalt tanítási tartalmak a tanításra fordítható időkeretet nem töltik ki teljesen, annak csak 80 % -át fedik le; heti 1 órát szabad felhasználásra engednek. Így az iskola elindíthatja egy új tantárgy tanítását.

A szakköri munkafüzet mellé egy tanári kézikönyvet is készítettem, így a tanárok az alapvető tájékoztatást (amely elég egy – egy rész megtanításához) ebből a „könyvecskéből” szerezhetik meg. Tartalmaz még könyvcímeket is, arra az esetre, ha nem lenne elég az ismeret a pedagógus számára.

Mindeztidáig nincs olyan munkafüzet, amely az EU-ról alapvető ismereteket nyújtana a gyerekek számára. Ezért éreztem fontosnak, hogy gyerekenyelven, játékos formában – e munkafüzet segítségével – megismertessem a kisdiákokat az EU-val.

A gondolkodási képesség fejlesztésének módszerei
a szakrajz tantárgy tanítás-tanulási folyamatában

Szerző(k): Fúzi Beatrix Zsuzsanna

Témavezető: Tóth Péter

Az utóbbi évtizedekben az oktatás céljai ártértelmeződtek. Elsődleges fontosságúvá vált a képességek, így a gondolkodás képességének fejlesztése a lexikális tudás elsajátíttatása helyett. Ezek a változások kihívást jelentenek mind az intézmények, mind a pedagógusok számára. Új módszereket, eszközöket kell feltárni a hatékony oktatás érdekében. Ennek alapvető feltétele az elme mechanizmusainak, jellemzőinek ismerete, hiszen minden pedagógiai tevékenység az értelem működésén alapul.

Dolgozatomban igyekeztem több oldalról bemutatni a gondolkodás működését, műveleteit, pszichológiai sajátosságait. Kitértem több a gondolkodási képességet fejlesztő általános módszer ismertetésére, hiszen a képességek nem fejlődnek kielégítő mértékben csupán az ismeretek elsajátításának következtében. Úgy gondolom, hogy a fejlesztés nem lehet ötletszerű, egy-egy órán megnyilvánuló törekvés, hanem minden tantárgyat és tanórát felölelő pedagógiai szemléletmód. Kiemelném a tanári kérdezéstechnika és az ún. tanulóközpontú módszerek jelentőségét. A gondolkodás fejlesztését minden tantárgy szolgálja sajátos tartalmán és az általa mozgósítható készségek és képességek révén. Törekedtem a vizuális gondolkodás lényegének, jelentőségének és működésének feltárására. Ezzel kapcsolatban vizsgáltam, hogy miként alkalmazzuk a képi gondolkodás képességét a műszaki ábrázolás speciális területén. Összefüggéseket kerestem a fogalmi és képi gondolkodás műveletei között. Olyan szakrajzi feladatokat dolgoztam ki, amelyek a gondolkodási alpműveletek aktivizálásával fejlesztik a komplex képességet.

A témában folytatott kutatómunka világossá tette számomra, hogy a fejlesztés nem igényel bonyolult módszereket és feladatokat, sokkal inkább kitaró és következetes tanári és persze tanulói erőfeszítést kíván.

Nemzeti ünnepeink

Számítógépes segédanyag

a téma alsó tagozatos feldolgozásához

Szerző(k): *Flaskó Balázs*
Vinnai Lóránd

Témavezető: *Stóka György*

Munkánk célja, hogy bemutassuk a számítógépek eredményes alkalmazását és az informatikai szemléltetések sokoldalúságát az általános iskola alsó tagozatában, az oktatás-nevelés folyamatában.

Dolgozatunkhoz csatolt CD-ROM-on található az a szemléltető anyag, bemutató, amelyet a Magyar Köztársaság nemzeti ünnepeiről készítettük, az általános iskolás gyerekek számára. Anyagunk több műveltségi területen alkalmazható szemléltető anyagnak is. Lehetőségünk nyílik a program alkalmazásával, hogy a szemléltető és szemléltetendő anyagokat egyszerűbben, átláthatóbban és rendszerezettebben tudjuk a gyermekek számára megmutatni. A képek jól láthatóak, áttekinthetőek, a hangok, videók pontosan olyanok, amelyet mi szeretnénk majd bemutatni. Későbbi bővítés után önálló oktató programként eredményesen felhasználható az oktatás és nevelés számos színterén.

A feladat elkészítéséhez a Microsoft Office Power Point programot használtuk.

Dolgozatunkban az alábbi kérdéseket érintettük: Hogyan segíti a számítógépes szemléltetés a pedagógus munkáját? Változik-e a tanulás minősége a számítógépes segédanyagok használatával?

Munkánk hasznossága a tanítás-tanulás gyakorlati folyamatában mérhető le teljes egészében.

Számítógépes szemléltetési lehetőségek alsó tagozatban

Szerző(k): *Kis Renáta*
Szász Annamária

Témavezető: *Stókáné Palkó Mária*

Dolgozatunk anyagát úgy alakítottuk ki, hogy minél teljesebb képet adjon azokról a lehetőségekről, amelyet a számítógép nyújthat az alsó tagozatos szemléltetés területén. Ennek bemutatására szolgál az a mellékelt CD-ROM-on található szemléltetőanyag, amelyet a Microsoft Office Power Point nevű programmal készítettünk el.

Munkánk célja, hogy a szemléltetőanyag értékelő elemzésével bemutassuk a számítógép segítségével történő szemléltetés széleskörű lehetőségeit.

Egy-egy alsó tagozatos tantárgyból ragadtunk ki olyan témákat, amelyeknek szemléltetési alternatíváit felállítva hatékonyabbá, könnyebbé tehető a pedagógusi munka, ezáltal segítve a gyermekek számára a könnyebb megértést, mélyebb rögzítést.

Dolgozatunkban az alábbi kérdéseket érintettük: Hogyan segíti a pedagógus munkáját a számítógépes szemléltetés? Növeli-e a pedagógusi munka hatékonyságát? Milyen előnyöket és hátrányokat rejt magában?

Munkánk eredményeinek és hasznosíthatóságának tényleges mérése a tanítási gyakorlatok során valósulhat meg.

Mondj nemet a drognak!

Szerző(k): Kassai Zoltán
Témavezető: Dr. Földes Zoltán

Napjaink egyik égető problémája a fiatalok körében egyre terjedő droghasználat és annak következményei. Több mint 10 éve Magyarországon is az egyre emelkedő kábítószer fogyasztással kell szembesülnünk, mégis csak az utóbbi időben érezzük úgy, hogy a drog komoly veszéllyé vált. Főleg a fiatalabb generációt tartjuk veszélyeztetettnek, mivel ismeretes, hogy leginkább ők fogyasztják a kábítószereket.

Az iskolák különböző mértékben és formákban próbálnak gátat vetni ennek a folyamatnak. Például osztályfőnöki órákon külső előadók, kortárs csoportok és erre kiképzett segítők tartanak előadásokat, ahol lehetőség nyílik egyfajta párbeszédre.

Dolgozatomban egy átfogó komplex multimédiás taneszközt fejlesztettem ki, amellyel azt szeretném elérni, hogy a diákok elgondolkodjanak azon, hogy érdemes-e feláldozniuk valamit, amiből csak egy van, az életet.

Taneszközöm a tanórai feldolgozás mellett alkalmas az egyéni elmélyedésre is. A téma teljes feldolgozását követően a tanuló számot adhat tudásáról az e célra kifejlesztett teszt segítségével. Ezzel az a célom, hogy a diákok megismerjék a kábítószeres világának különböző területeit, és az elrettentő példák bemutatásával a drogok elleni fellépésre sarkalljam őket.

Új technikai lehetőség a botanika oktatásában: Áttetsző Növénygyűjtemény (Laminált Herbárium)

Szerző(k): Kovács Zsófia
Témavezető: Dr. Szabó T. Attila

Az élő környezet jelentős része a növényvilág. A növényismeret gyarapítása érdekében készültek előbb a nyomtatott *Herbáriumok* (füveskönyvek), a botanikus kertek, majd a szárított herbáriumok (*Herbarium vivum*, *Herbarium sicum*). A herbáriumoknak a magyar tudományban sok évszázados hagyománya van (Melius 1578 in Szabó 1978/2002), a hagyományos gyűjtemények azonban sérülékenyek, különleges gondozást igényelnek, oktatási, kutatási felhasználásuk korlátozott (Egenberg és Moe 1991, Linnie 1990, Messenger és Bolick 1993, Rankin 1992, Shchepanek 2001.)

Munkám célja oktatásban, tanulásban és terepen (pl. etnobotanikai kutatásban) jól használható, tartós növénygyűjtemény elkészítése volt, új technológiával.

A növény anyag gyűjtése és szárítása hagyományos módszerrel történt.

A preparáláshoz kétféle-vizes és száraz-fóliázási eljárást használtam. A méretre szabás (A4) és laminálás manuálisan történt. Szükséges eszközök szike, olló, permetszóró, simítólap, nehézkinyomó, törőlap, acélvonalzó, víz, sampon, munkaasztal, üveglap voltak. Vizes fóliázásnál a permetszórót használtam. Száraz fóliázásnál az alaplapra elhelyezett növényre a lapszélétől indulva fokozatosan simítottam rá a fedőfóliát. Mindkét típusnál az utolsó fázisban a simítóval a növény alakját végig követtem majd a lapokat méretre vágtam és rendszereztem. Ez az eljárás eredeti, irodalmi utalást alkalmazásra nem találtam. A vizes eljárás alaposan kiszáritott, vékonyra préselhető – tehát fóliázás közben levegőtleníthető – növényeknél alkalmazható károsodás nélkül (levélfóliázás: Kovács 2002.)

Eddig elkészült egy *Morfológiai Gyűjtemény* 20 különböző levélformára (Kovács 2000), egy *Taxonómiai Feldolgozás* 16 *Galanthus* populációs mintával (Kovács 2001) és egy 100 fajt (27 rend) tartalmazó *Rendszertani Herbárium* (Kovács 2002.). A fóliázás típusának megfelelően egy lap anyagköltsége 28 Ft-tól 667 Ft-ig terjedt (2002. októberi árakon). A három éves preparátumok is tökéletesen használhatók, tehát az eredmény időtálló.

Az új *Laminált Herbárium hátránya*, az így preparált anyagból nem lehet szövet vagy sejtmintát venni. A fólia kismértékben csökkenti a preparátum vizsgálhatóságát, fényképezhetőségét. Az új eljárás előnye, hogy teljesen kiküszöböli a rovarkárt, az oxidálódás okozta színváltozásokat, a törés-károsodásokat, kizár minden anyag a címkevesztést, véd a nedvesség (terepen az eső) és a vegyi anyagok károsító hatása ellen, lehetővé teszi a mindkét oldali vizsgálatot. A preparátum mindkét oldala digitalizálható. A fóliázás kiküszöböli a készítmények egészségkárosító vegyszeres védelmét és a fagyasztásos védelem során bekövetkező károsodást is. Az eljárás a VE Botanika Tanszéke az oktatásban bevezette (1-3. melléklet), etnobotanikai és múzeumi kutatómunkában való alkalmazása folyamatban van.

Az informatika alkalmazási lehetőségei a tanító szakos hallgatók matematika tantárgypedagógiai képzésben

Szerző(k): Tóth Petra
Szoboszlai Marcell
Témavezető: Stóka György

A dolgozat célja, hogy segítse a tanító szakos hallgatók munkáját a matematika tanórákra való felkészülésben. A fő kérdés, amire a dolgozat keresi a válaszokat a következő: hogyan alkalmazható az informatika a matematika tantárgypedagógiai képzésben, s ezáltal hogyan segíti a hallgatók munkáját.

Mivel az internet egyre jobban beköltözik a mindennapi életbe, ezért úgy gondoltuk, hogy dolgozatunk formája is ehhez kapcsolódjon. A szerkezete weboldalakból áll melyek között nagyon egyszerű a tájékozódás, böngészés. Alkalmom nyílik ezen belül egyszerre több program használatára, például miközben a videofelvételt nézzük, jegyzetelhetünk egy Microsoft Word dokumentumban. Informatika műveltségi területű hallgatóként, lehetőségünk nyílt a weboldalak szerkesztését megtanulni. Most ezen a téren szerzett tudásunkat kamatoztattuk. Dolgozatunk szerves része egy videofelvétel, amely gyakorlóiskolánkban készült.

A munkánk eredménye egy interaktív CD-ROM lett, melyen megtalálható: óravázlat, videofelvétel, feladatok, tanmenet, helyi tanterv és az óra teljes elemzése. A CD-t egy bárki számára elérhető eszköznek szántuk, amely könyvtári használatba is kerülhet.

Munkánkkal egy folyamatot szeretnénk elindítani, s ezzel hallgatótársainkat ösztönözni, hisz az ilyen témájú adatok és információk összegyűjtése és rendszerezése megkönnyíti a tantárgy-pedagógia elsajátítását.

A kreatív gondolkodás fejlesztése egy CAD szoftver felhasználásával

Szerző(k): Göblyös Szabolcs
Joó Krisztina
Témavezető: Dr. Halbritter Ernő
Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna

A számítógép okos használata korszakalkotóan új lehetőségeket teremt az élet különböző területein, többek között az oktatás, a nevelés területén is. A számítógép kitágítja az ember szellemi képességeit. Természetesen a hangsúly nem a gépen, hanem az azon működő szoftvereken, illetve azok szakszerű használatán van.

A dolgozat röviden áttekinti a korszerű CAD szoftverek jellemzőit, jellegzetes alkalmazási területeit, majd a munkánkhoz kapcsolódó témák / ellipszis, fraktálok, kreatív gondolkodás / ismeretanyagából közöl fontosnak és érdekesnek tartott részeket.

A korszerű CAD szoftverek különösen sokat segíthetnek a kreatív gondolkodás fejlesztésében. Ezt a dolgozat példákon keresztül támasztja alá. A választott feladatokon keresztül bemutatja a számítógéppel segített gépészeti tervezés korszerű jellemzőit és a tervezés lépéseinél kiértékeli a képességfejlesztési lehetőségeket.

A pályamunka önálló kutatási eredményeként vonalgrafikákat mutat be, amelyek szépségüknél, érdekességüknél fogva talán vonzóak és továbbgondolkodásra serkentőek lehetnek. A dolgozatban foglaltak elsősorban a közép- és felsőfokú műszaki szakképzésben hasznosíthatók. A választott CAD szoftver előnye, hogy ingyenesen beszerezhető.

14

**PROJEKTPEDAGÓGIA,
ALTERNATÍV PEDAGÓGIA,
TÁVOKTATÁS**

Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kar

9.00-9.30 Projektpedagógia a környezeti nevelésben

III. Begidsán Szabina óvopedagógus – tanító szak
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Hegedűs Gábor főiskolai tanár
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar
Természettudományi Tanszék

2 9.30-10.00 Projektpedagógia a vizuális nevelésben

Heli Anita óvopedagógus – tanító szak
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető:

Dr. Hegedűs Gábor főiskolai tanár
Kecskeméti Főiskola, Tanítóképző Főiskolai Kar
Természettudományi Tanszék

3 10.00-10.30 Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című
alternatív program hatása a gyakorlatra

II. Bene Annamária óvopedagógus – tanító szak
Dezső Henrietta óvopedagógus szak
Drágity Alexandra óvopedagógus – tanító szak
Haller Katalin óvopedagógus szak
Tessedik Sámuel Főiskola, Pedagógiai Főiskolai Kar, Szarvas

Témavezető:

Nagy Jenőné főiskolai adjunktus
Tessedik Sámuel Főiskola, Pedagógiai Főiskolai Kar, Szarvas
Pedagógiai Tanszék

4 10.30-11.00 Népszokás, mint projekt az általános iskola alsó tagozatában

I - Rácz Katalin tanító szak
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely

Témavezető:

Kővári Istvánné dr. főiskolai docens
Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely
Technika Tanszék

5 11.00-11.30 E-learning az oktatásban

Kecskés György agrármenedzser szak
Szent István Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi
Kar Vezető- és Továbbképző Intézet

Témavezető:

Poserné Oláh Valéria egyetemi tanársegéd
Szent István Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi
Kar Vezető- és Továbbképző Intézet
Gazdaságirányítástani Tanszék

6 11.30-12.00 Az e-learning nyújtotta lehetőség és tanítási módszerek

Pocsai Lujza mérnöktanár szak
Dunaújvárosi Főiskola

Témavezető:

Dr. Kadocsa László tanszékvezető főiskolai tanár
Dunaújvárosi Főiskola
Tanárképző Intézet, Módszertan és Média Tanszék

Projektpedagógia a környezeti nevelésben

Szerző(k): Begidsán Szabina
Témavezető: Dr. Hegedűs Gábor

A projektpedagógia alkalmazása hatékonyan segíti a tanulás folyamatát, alkalmazásával megváltozik a tanulóknak az iskolához való viszonya. Fontos, hogy jól megértsük a projektpedagógia lényegét, elvét, a hagyományos oktatástól eltérő módszereit, tanulásszervezési formáit.

A projektpedagógia figyelembe veszi a gyermekek érdeklődését, aktivitását, életkori sajátosságait, képességeiket, kreativitásukat. Úgy gondolom a környezet tág téma, aminek megismeréséhez, feldolgozásához, „titkainak feltárásához” szükség van a gyermekek aktivitására, érdeklődésére, mert csak így válhat mindennapjaik részévé. A projektpedagógia ennek teret biztosít, tanítási időhöz való viszonya, időtartalmának változatossága és témaválasztásának szabadsága miatt.

A hagyományos órakereteken belül kevésbé lehet „állandó” hangsúlyt helyezni a környezet-védelemre. Ahhoz, hogy ez az érdek az emberiség, a felnővekvő nemzedék érdeke is legyen, úgy kell a gyermekek ismeretszerző tevékenységét megszervezni, hogy az egyéni utak, a kutatói tevékenység lehetősége biztosítva legyen mindannyiuknak. A környezet és az oktatás sajátossága, hogy a környezet lehet, a nevelés közege, tárgya és célja egyszerre. Ki kell vinni a gyermeket a természetbe, ott kell elmélyíteni a környezetre vonatkozó ismereteket, a természetben lehet kialakítani környezettudatos magatartást, a környezethez való pozitív attitűdöket.

A projektpedagógia, a projektoktatás során a gyermek sokoldalúan fejlődik, mégis minden témához, tananyaghoz hozzákapsolhatja a környezetet és annak megismerését, tehát a témát komplexen kezeli. Olyan feladat köré kell szervezni a projektet, amelynek megoldása, teljesítése többféle tevékenységet igényel.

A dolgozatomban bemutatom a környezetvédelem fontosságát, hazai és nemzetközi eredményeit, globális, regionális és lokális eredményeit. Azt a folyamatot, amelyben a gyermekek a környezetvédelemmel hatékonyan kerülnek kapcsolatba. Bemutatom a személyes érintettség személyiségfejlesztő hatását. Ezeket tanulásszervezési, stratégiai mintákkal szemléltetem. Érzékeltetem, hogy a projektpedagógia tanulásszervezési formái mennyiben és mennyire felelnek meg az új szemléletű környezetnevelési elvárásoknak.

A dolgozat végén vizsgálatokkal, azok eredményeinek feldolgozásával próbálom igazolni a projektpedagógia hatékonyságát a környezetnevelésben, a környezet védelmére nevelésben.

Projektpedagógia a vizuális nevelésben

Szerző(k): Heli Anita
Témavezető: Dr. Hegedűs Gábor

A mai zsúfolt, rohanó világban a gyerekeket rengeteg újdonság, új információ veszi körül. Az információk közül nem lehet mindent átadni, és elsajátítani, ki kell választani a saját érdeklődésüknek megfelelő, a számukra értékeset.

A projektpedagógia erre lehetőséget nyújt, hiszen ennek a módszernek a középpontjában a gyermek áll. Saját maguk tapasztalhatják meg, fedezhetik fel környezetük a világ érdekes fordulóit.

A vizuális nevelésben is sok olyan probléma adódik, melyeket a projektoktatással könnyebben meg lehet oldani.

A vizuális nevelésben fontos a kreativitás fejlesztése. Ennek a projektpedagógia az egyik legjobb stratégiája. A projektoktatásban a pedagógus teret biztosít az egyéni aktivitásnak. A projektpedagógia az aktivitással magában hordozza a kreativitást. A kreativitásra nevelést nem lehet órakeretek közé beszorítani. A projektpedagógiával ez is megoldható, hiszen ez a stratégia felrúgja a hagyományos órakeret kötöttségeit.

A vizuális nevelés másik fontos tényezője az esztétikai nevelés. Úgy gondolom, hogy a hagyományos oktatásban meghatározott óra terjedelmében a gyerekek nem tudnak igazán kibontakozni, nem tudnak valóban esztétikus munkákat létrehozni. A projektoktatásban nincs meghatározott órakeret, a gyerekeknek van idejük átgondolni a munkamenetet, nem kell őket sietetni. Így a végeredmény egy sokkal kidolgozottabb, esztétikus munka lesz.

Dolgozatomban a vizuális nevelés sok ága közül az agyagozást dolgoztam ki. Mivel az agyaggal való munkához sok idő kell, ezért a projektoktatás a legmegfelelőbb stratégia ennek az anyagnak a megformálásához: elegendő időt és önállóságot biztosít a diákoknak céljuk eléréséhez.

A dolgozatomban a projektpedagógián belül a vizuális nevelést, azon belül is az agyagozást emeltem ki. Kitérek a vizuális nevelés elengedhetetlen alkotóelemeire: az esztétikai nevelésre és a kreativitásra.

Az agyagozást azért választottam, mert úgy gondolom, hogy a gyerekek ezzel az anyaggal való munka során valósíthatják meg igazán önmagukat. Ehhez fontos az anyagsismeret, az anyag feldolgozásának ismerete, amelyekről a dolgozatomban szintén írok.

„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című alternatív program hatása a gyakorlatra

Szerző(k): Bene Annamária
Dezső Henrietta
Drágity Alexandra
Haller Katalin
Témavezető: Nagy Jenőné

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című alternatív program 1996-ban a Köznevelési Modernizációs Alap támogatásával született meg. E programot a programkészítés időszakában 216 óvoda adaptálta, és felmérhetetlen azoknak az óvodáknak a száma, amelyek felhasználták saját nevelési programjuk kidolgozásához.

Tavasszal találkoztunk először olyan óvodával, ahol ezzel a programmal alakították ki helyi nevelési gyakorlatukat. Nagyon tetszett nekünk a sajátos arculata, a gyermekek nevelésében következetesen megmutatkozó bátorító nevelés elrendszere, a mély, okos, szeretettel sugalló óvónői attitűd és a művészetek eszközeinek beépítése a mindennapi gyakorlatba.

A dolgozatunk egy akciókutatás eredményét mutatja be. Ebben a kutatásban velünk együtt dolgozott a program modellóvodája, a programot alkalmazó adaptáló óvodák vezetői, óvónői, a program szerzője, valamint olyan kontrollóvodák, amelyek a Tevékenységközpontú óvodai választható program szerint dolgoznak.

A kutatás a következő kérdésekre keresi a választ: a programot adaptáló óvodák képesek voltak-e megteremteni a programhoz szükséges sajátos arculatot? Az óvónők a művészeti területen átálltak-e azokra a tanulási formákra, melyet a program a tanulási rendszerében kiemelt? Továbbá képesek-e a programhoz szükséges tárgyi felszereléseket biztosítani?

A tervezett megfigyeléseket elvégeztük a kontrollóvodákban is, hogy összehasonlítást végezhessünk a két különböző gyakorlatot képviselő óvodák eredményessége között.

A kutatásban a következő vizsgálati módszereket alkalmaztuk: dokumentumelemzés, tartalomelemzés, összehasonlító elemzés kategóriarendszeres megfigyelés, kérdőíves kikérdezés, strukturált interjú és Torrence-féle teszt közül a képkonstrukció.

Kutatásunk tárgya volt az óvodai mese, vers, dramatikus játék, rajz, mintázás kézimunka és az ének, énekes játék, zenehallgatás, mint három művészeti tevékenységforma. A tapasztalatunkat összegeztük, és megbeszéltük a kutatásban részt vett óvodákkal, ahol akciótervet készítettek a folyamatok fejlesztéséhez.

Népszokás, mint projekt az általános iskola alsó tagozatában

Szerző(k): Rácz Katalin

Témavezető: Kővári István dr.

Ebben az egyre gyorsuló, és egyre gyorsabban fejlődő világban fontosnak tartom, hogy visszafelé is kell, és érdemes nézni, mert mint Erdélyi Zsuzsanna megfogalmazta: „Csak az a nemzet fogja tiszteletben tartani más népek kultúráját, amely saját hagyományait is ismeri, becsüli és megőrzi.”

Ahhoz, hogy egy ilyen nemzet legyünk, már a kezdeteknél meg kell ismertetni a nemzet tagjait hagyományainkkal, népszokásainkkal, ezek őrzésének és ápolásának lehetőségeivel, hogy felnőve ők adhassák mindezt tovább.

Ennek tudatában tűztem ki magam elé azt a célt, hogy pályamunkámmal ötletet és példát nyújtsak tanítótársaimnak, hogy milyen módon lehet „még közelebb hozni” a mindennapi oktatáshoz a hagyományőrzést, hagyományápolást. Ehhez a projektpedagógiát hívtam segítségül.

Témaválasztásomnál elsődleges szerepe volt a személyes kötődésnek. Több, mint 16 éve néptáncolok és közel nyolc éve foglalkozom népdalénekléssel. Jelenleg az éneklés mellett táncosként két együttesnek vagyok oszlopos tagja, melyek közül az egyik egy hagyományőrző néptáncegyüttes. Itt szembesültem először igazán népi kultúránk sokszínűségével és értékeivel. Rájöttem, hogy én kisiskolásként nem találkoztam népszokásokkal az iskolában, még a népdalokat is utálattal tanulták az iskolatársaim. Szeretném, ha egy olyan következő nemzedék nőne fel, ahol nem számít kivételnek és furcsának, ha valaki a népművészettel foglalkozik, vagy egyszerűen csak ismeri azt, hanem ez természetes lenne. E célom eléréséhez nagyban hozzájárulnak az oktatás ma érvényben lévő dokumentumai, főként a Nemzeti Alaptanterv, melyben közös követelményként szerepel a hon- és népismeret.

Mindezeket figyelembe véve igyekeztem pályamunkámban az elméleti ismeretek mellett (néphagyomány, népszokások, projektpedagógia) a gyakorlatot is bemutatni egy komplett Betlehemes projekt segítségével. A projekt egészen a téma kiválasztásától az anyaggyűjtésen, a szerepek kiosztásán, a jelmezek és díszletek elkészítésén keresztül az előadásig és az azt követő értékelő beszélgetésig tart. Pályamunkámat a projekt megvalósítása közben készített fényképeim, a forgatókönyv és kották teszik még színesebbé.

E-learning az oktatásban

Szerző(k): Kecskés György

Témavezető: Póserné Oláh Valéria

Dolgozatomban az E-learning témakört mutatom be. Az E-learning egy olyan oktatási módszer, mely a közeljövőben fontos szerepet fog betölteni a közoktatásban, a felsőoktatásban, és a vállalati oktatásban egyaránt. Jelentőségét növeli, hogy az elektronikus úton történő ismeretátadás az élethosszig tartó tanulás egyik alapvető eszközévé válhat. A fejlődő világ által diktált követelményeket csak hagyományos oktatási módszerek alkalmazásával már nem lehet kielégíteni. Fokozatosan előtérbe kerül az autonóm tanulás szerepe és ezzel a távoktatás és a levelező képzés egyre nagyobb teret hódít hazánkban.

Olyan megoldási alternatívákra van szükség, melyet a társadalom és a gazdaság egyaránt elismer, használ, és melyek gyorsabban teszik lehetővé a még magasabb színvonalú tudás elsajátítását.

A dolgozat megpróbál pontos és mindenre kiterjedő képet adni az E-learning módszerről és egy konkrét területen – a nyelvoktatáson – keresztül bemutatni a gyakorlati alkalmazását.

Az e-learning nyújtotta lehetőségek és tanítási módszerek

Szerző(k): Pocsai Lujza

Témavezető: Dr. Kadocsa László

Az e-learning, vagy web-alapú tanulás meghatározás szerint minden olyan tudásátadási folyamat, amely közvetítő közegként a számítógépet, szűkebb értelemben a számítógépes hálózatot használja.

Az e-learning pedagógiai értelemben több módszertani területet integráló pedagógiai technológia. Nagy távolságokat képes áthidalni, mint a távoktatás, de a visszacsatolás idejét is képes lerövidíteni, akár azonnalira. Vonzó, motiváló audiovizuális megjelenítésre képes, mint az oktatófilmek, vagy a multimédiás anyagok, de képes interakcióra és visszajelzésre is. Egyénre szabott oktatást képes irányítani, visszajelzéssel, nagyfokú interaktivitással, mint a programozott oktatás, de tananyagai napról-napra karbantarthatóak és a lehető legszélesebb közönséget képesek elérni. Az e-learning további előnyei a tanulás költséghatékonysága, a tanárral való állandó és közvetlen, egyéni kapcsolat, a csoport többi tagjai, mint szellemi erőforrások, valamint az internet, mint információforrás.

Az e-learning egyéni foglalkozás. A tananyagot a számítógép segítségével, aszinkron módon, tehát egyéni haladási sebességével, saját ütemezésben dolgozza fel a hallgató. Ez mással nem helyettesíthető alapegysége az e-learning-nek. Az e-learning ugyanakkor széles skálán kínál lehetőséget a csoportos munkára a moderált fórumoktól a chat-en keresztül a megosztott képernyőhasználatig. Megjelenhet az e-learning-ben a csoport munkában feldolgozott problémamegoldás, esettanulmány is, vagy különféle kreativitást fejlesztő tevékenységek, mint például az ötletbörze.

Az e-learning az oktatásban csak egy eszköz, a tudásátadás hatékonysága az adott tananyag minőségétől és az oktatás irányítójától függ. Az e-learning egyszerre kevesebb és több is, mint az oktatás. Kevesebb olyan értelemben, hogy nem váltja ki a klasszikus oktatási formákat, csak azokkal együtt alkalmazható. Több olyan értelemben, hogy nem kizárólag oktatásra, hanem a vállalatirányítás területétől a szervezetfejlesztésen át, a teljes szervezeti humán menedzsmentig sok területen használható. Tehát az e-learning nem csak az oktatással foglalkozó intézményeknek válhat előnyére, hanem a gazdasági, az önkormányzati és a civil szféra szervezeteinek is.

Pedagógiai informatika – Tantárgy	9
Pedagógia informatika	20
Technika tanítása	32
Anyanyelvi nevelés, média	45
Környezetvédelem, környezeti nevelés	60
Ember és természet	73
Fizika és Kémia	86
Idegennyelv	95
Különleges szükségletek pedagógiája	104
Matematika tanítása	117
Művészeti nevelés	132
Óvodapedagógia	142
Tan eszköz fejlesztés, szakképzés	150
Projektpedagógia, alternatív pedagógia, távoktatás	162